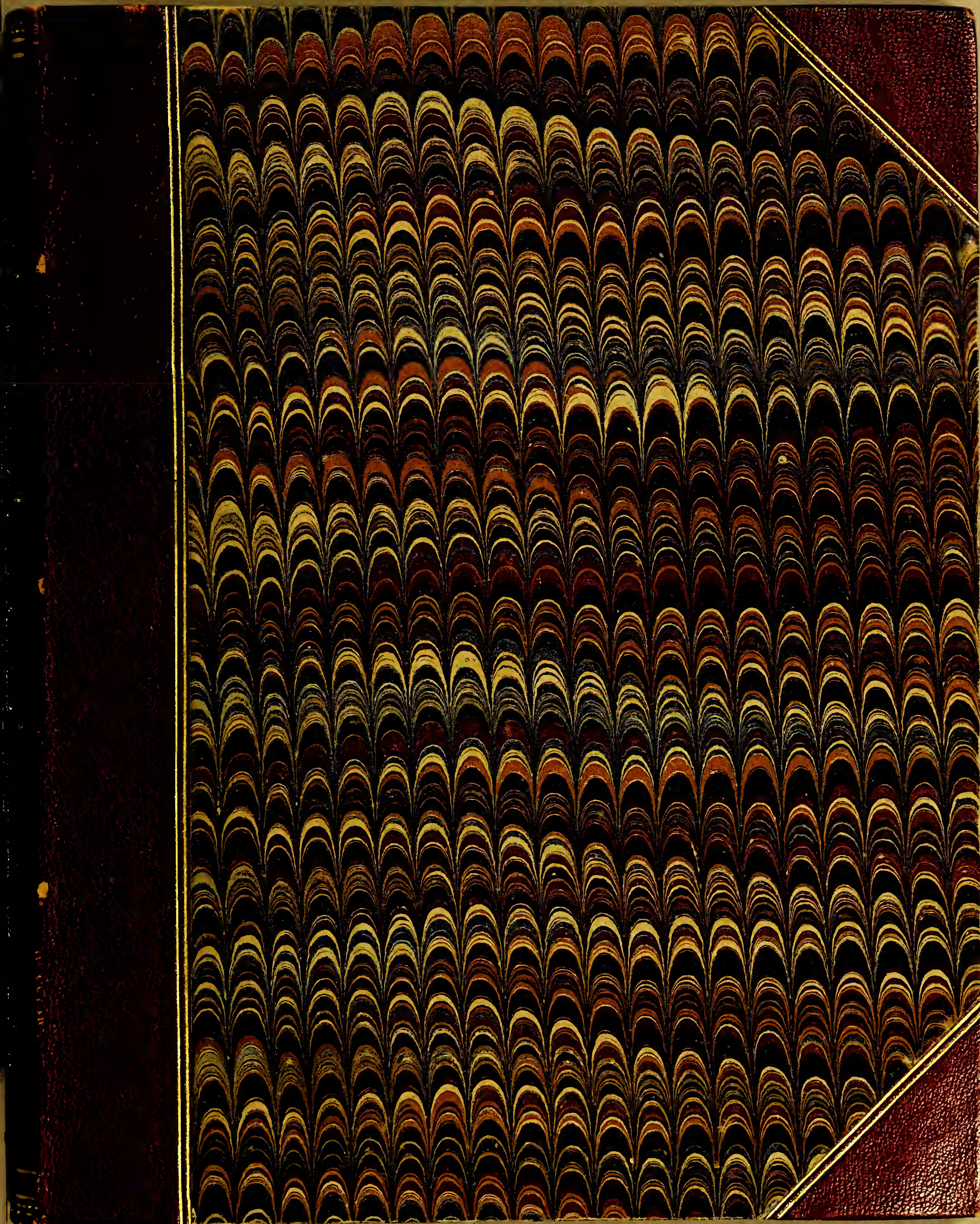
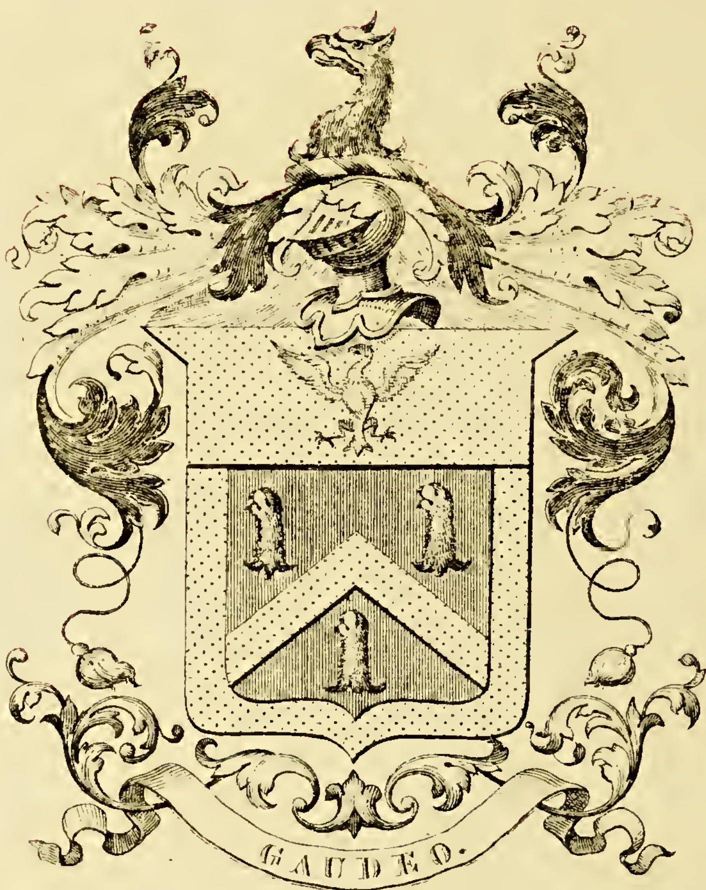
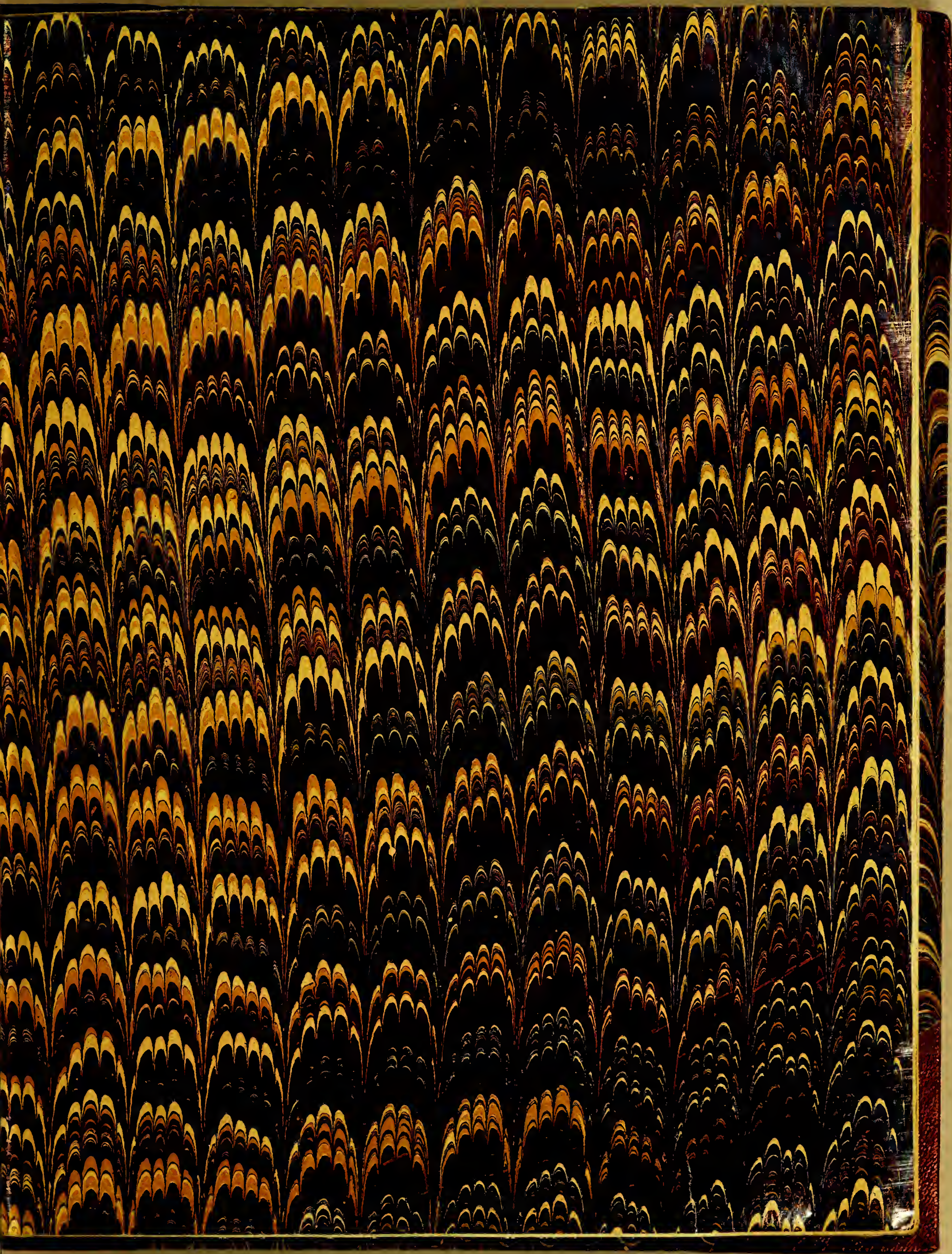
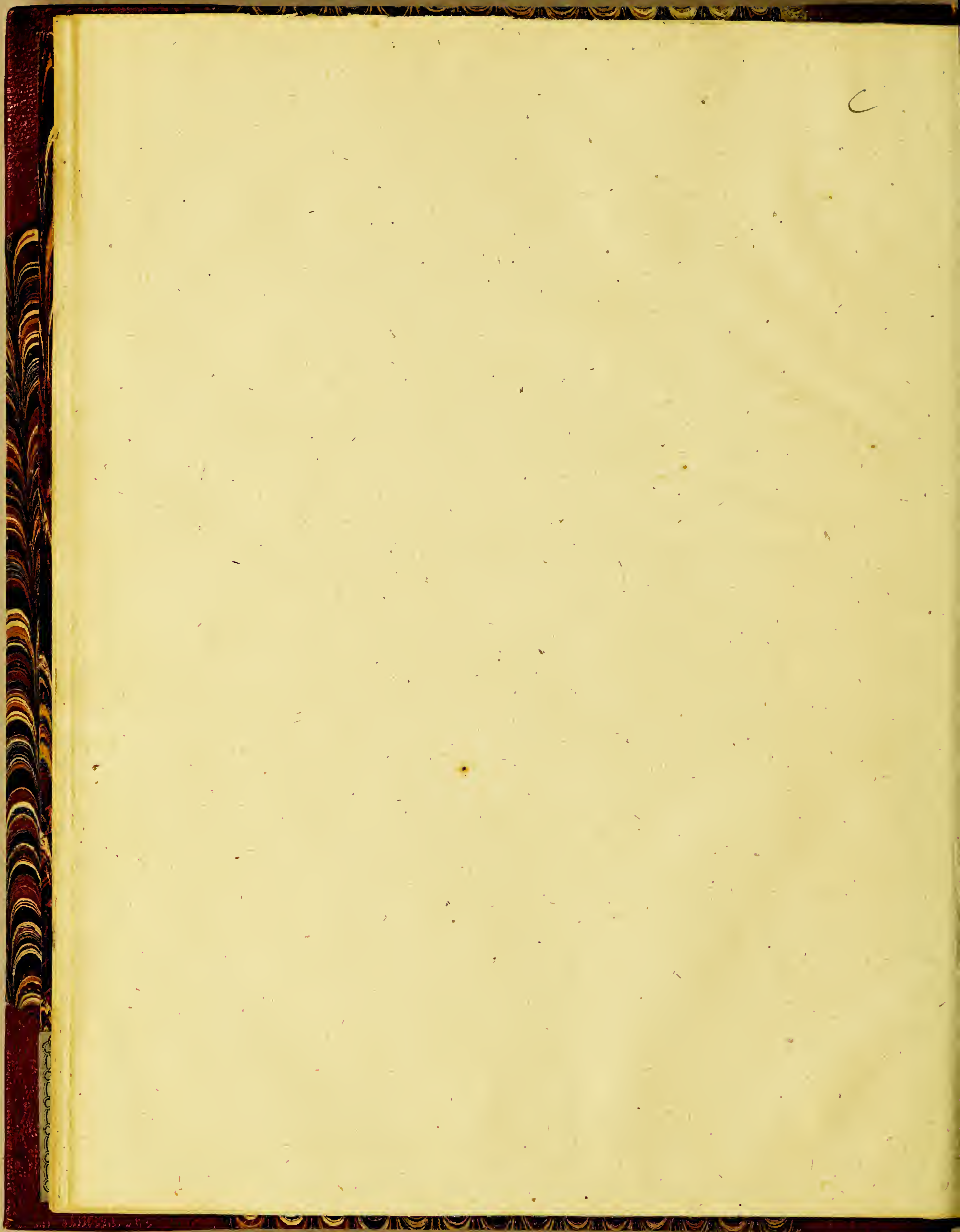

John Carter Brown.

c

IOVRNAEL
Vande
Nassausche Vloot/
Ofte
Beschryvingh vande Voyagie om
den gantschen Aerdt-kloot / ghedaen met
elf Schepen:

Onder 't beleyd vanden Admirael
Iaques l'Heremite, ende Vice-Admirael Geen Huygen Schapenham, inde Iaeren 1623, 1624, 1625, en 1626.

Waer in

De gantsche Historie, so wel haer wedervaren, als de ghelegentheyt der Landen ende des Volckx, so in woorden als in Figuren voor gestelt wordt.

T' AMSTELREDAM,
By Hessel Gerritsz ende Iacob Pietersz Wachter.
't Iaer 1626.

Voor-reden.

Gunstige Leser,

AT des Konings van Spangies inkomsten uyt het Westen de voorneemste middelen zijn, waer mede hy den oorlogh door de gantsche Christenheyt onderhout, ende hem de selve af te snyden, de voorneemste middel zy om hem te swacken, is by allen, die van hem beoorlocht worden, voor vast en ongetwijffelt ghehouden: waeromme by verscheyde Scheeps-tochten, soo op de Noort-zee, als op de Zuyt-zee, ghetracht is hem de gheseyde inkomsten af te nemen, ofte onbruyckelick te maecken, hoewel sulcke tochten door verscheyde ongheleghentheden weynigh nae wensch zijn uyt-gevallen. Ende alsoo onder de ongheleghentheden van de attenten op de Zuyt-zee een van de voorneemste is gheoordeelt het perikuleus passeeren vande Magellanse Straet: So hebben de Hog: Mog: Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, nae dat voor weynigh Iaren door den moedighen Ionghman Iacob Le Maire een wyde passage by Oosten, eñ een open zee ten Zuyden van Tierra del Fuego ontdeckt was, door verscheyde rapporten, de ghelegentheyd van Peru, ende de Zuyt-zee

aengaende, haer laten beweghen tot toe-ruſtinge van een Vloot van elf Schepen, ende dat onder den naem ende auctoriteyt van haren Gouverneur den Doorluchtighen Vorſt Maurits de Naſſauw, hoogh-loffelicker memorie, committerende tot de bevorderinge van dien de Heeren Hugo Muys, Albert Ioachimi, ende Adriaen Bruyning, die op den 29 April Anno 1623. onder 't beleydt vanden Heer Admirael Iaques l'Hermite, ende Vice-Admirael Gheen Huygen Schapenham uyt het Goereeſche gat in zee gheloopen zijn. Deſe voorſz elf Schepen hadden op 1637 koppen, daer onder begrepen 600 Soldaten, verdeelt onder vijf compagnien: waren voorſien met 294 ſo metale als yſere Stucken, ende uytgeruſt by verſcheyde Collegien ter Admiraliteyt, ende der Ooſt-Indiſche Compagnie, blijckende by 't navolgende.

Van Amſterdam,

'tSchip Amſterdam, als Admirael, groot 400 Laſten, daer Capiteyn ende Schipper op was Leendert Iacobſz Stolck: de Koopman Pieter van Weely, gemant met 237 eters, daer onder 90 Soldaten van de compagnie van Capiteyn Engelbert Schutte, die oock op het ſelve ſchip was varende. Noch voeren op dit Schip Frederick van Reynegom, als

Fiſcael,

Fiſcael, Iohannes a Walbeeck, als Mathematicus deſer Vlote, ende Iuſtus de Voghelaer, als extra-ordinaris: was gemonteert met 20 metale, ende 22 yſere Stucken.

Delf, als Vice-Admirael, groot 400 laſten, daer Capiteyn ende Schipper op was Witte Cornelis de Witte, gemant met 242 eters, daer onder 90 Soldaten, van de compagnie van Capiteyn Willem van Brederode, die oock op het ſelve Schip was varende, ghemonteert met 20 metaele, ende 20 yſere Stucken.

Den Arent, groot 200 laſten, daer Capiteyn ende Schipper op was Meyndert Egbertſz, ghemant met 144 eters, daer onder 55 ſoldaten, van de compagnie van Capiteyn Pieter Evertſz de Vries, gemonteert met 12 metale, ende 16 yſere Stucken.

Het Iacht den Haeſwint, groot 30 laſten, daer Capiteyn ende ſchipper op was Salomon Willemſz gemant met 20 eters, ende ghemonteert met 4 metale Stucxkens.

Van Zeelandt,

Orangien, als Schout by nacht, groot 350 la-

ſten, daer op was varende Iohan Willemſz Verſchoor, Schout by nacht,de Capiteyn ende ſchipper was Laurens Ianſz Querynen,gemant met 216 eters, daer onder 90 Soldaten, van de compagnie van Capiteyn Omarus Everwijn, die oock op het ſelve ſchip was varende, gemonteert met 10 metale ende 22 yſere ſtucken.

Van Rotterdam,

Hollandia, groot 300 laſten, daer op voer Cornelis Iacobſz, Raedt van den Admirael, ende vierde perſoon in de Vlote: de Capiteyn ende Schipper was Adriaen Tol, ghemant met 182 eters, daer onder 73 ſoldaten vande compagnie van Capiteyn Schut, ende Ter Halten, gemonteert met 10 metale ende 24 yſere Stucken.

Mauritius, groot 280 laſten, daer Capiteyn ende Schipper op was Iacob Adriaenſz, ghemant met 169 eters, daer onder 66 Soldaten van de compagnie van Capiteyn Iohan Ter Halte, die mede op het ſelve Schip was varende, ghemonteert met 12 metale ende 20 yſere Stucken.

De Hoop, groot 130 laſten, daer Capiteyn ende Schipper op was Pieter Harmenſz Slobbe, gemant met

met 80 eters, daer onder 30 ſoldaten vande compagnie van Capiteyn Brederode, ende was gemonteert met 14 yſere Stucken.

Van Noort-Hollandt,

De Eendracht, groot 300 laſten, daer Capiteyn ende Schipper op was Ian Yſbrantſz, ghemant met 170 eters, daer onder 65 Soldaten van de compagnie van Capiteyn Pieter Evertſz de Vries, die oock op het ſelve ſchip was varende: ghemonteert met 18 metale ende 14 yſere Stucken.

De Koningh David, groot 180 laſten, daer Capiteyn ende Schipper op was Ian Thomaſz, ghemant met 79 eters, daer onder 26 ſoldaten van de compagnie van Capiteyn Iohan Ter Halte, ghemonteert met 16 yſere Stucken.

De Griffoen, groot 160 laſten, daer Capiteyn ende Schipper op was Pieter Corneliſz Hardloop, gemant met 78 eters, daer onder 24 ſoldaten, ghemonteert met 14 yſere Stucken.

Alle deſe voorſeyde Schepen, uytgeſondert het Iacht de Winthond, 't welck met den eerſten wederomme

deromme na Hollandt ghefchickt is, zijn door de Straet van Le Maire, ende de Zuydt-zee, behouden in Ooft-Indien gearriveert, van welcker avontuyr ende weder-varen het volgende Iournael volkomen onderricht fal gheven.

Beſchryvinge vande Voyagie om den gantſchen Aerdt-kloot, gedaen met elf Schepen, onder 't beleydt van den Admirael *Iaques L'hermite*, ende Vice-Admirael *Gheen Huygen Schapenham*, inde Iaren 1623, 1624 ende 1625.

N 't Jaer 1623. den 29 April / is de Heer Admirael Jaques Lhermite met een N. N. O. wint met neghen Schepen ende een Jacht / uyt het Goereeſe gat in Zee gheloopen / te weten / Amſterdam/ Delf/ Hollandia / d' Eendracht / Mauritius/ den Arent / de David/ de Hope / de Grifſoen / ende 't Jacht de Winthont. 1623. Aprilis.

Den 30 's avonts/doen wy Duynkercke ende Grevelinge ghepaſſeert waren / is de Heer Admirael veradverteert/ dat het ſchip de Arent voor aen de boegh ſoo leck was / dat het alle twee glaſen 3000 ſteken waters moeſte pompen. Het ſchip Orange / Schout by nacht vande Vlote / 't welck in Zeelandt toe-geruſt was/ is alſdoen by de Vlote gekomen/ daerom wy met kleyn ſeyl ettelicke uyren hadden by-ghehouden.

Den 1 May / met den dagh heeft de Heer Admirael den Raedt vergadert/ alwaer ghereſolveert is / datmen/ om het leck van 't ſchip den Arent te repareren / naer het Eylandt Wicht ſoude loopen / door dien wy anders het ſelve Schip ſouden hebben moeten derven/ ende achter-laten. In't wederkeeren van de Boots / zijn Orangien ende de Hope aen den ander gheraeckt: Orangien is ſijn gallioen ſchadeloos gemaeckt/ ende de Hope ſijn beſaens-maſt afgeſtreken. Op de naermiddagh zijn wy met de Vloot in Wicht gekomen/ Majus.

 ende

1623. ende hebben ons ancker voor Porsmuyen laten vallē / maer
Majus. de Hope is door abuys met het hoogh water aen de grondt gesèylt/ dan is door neerstigheyd van de Vice-Admirael/die met de groote Boots daer nae toe ginck / ende het geschut loste/ noch den selven nacht vlot gebracht.

Den 2 hebben wy ons anckers ghelicht / de windt Oost zijnde / ende hebben 't onder 't Kasteel de Cou gheset. 's Avonts is het schip den Arent aen de gront gehaelt / ende de voeringh van de boegh afgenomen zijnde / bevontmen/ dat de eycke huyt aldaer op seker plaetse onghedreven was/ soo datmen daer een mes met de schee konde misteken.

Den 3 is de Vice-Admirael aen lant geweest om de Gouverneur van 't Kasteel te congratuleren.

Den 4 ende 5 hadden een storm uyt de Zuydelicker hant/ so dat wy ons stengen doorschoten.

Den 6 is het schip den Arent wederom klaer geweest.

Den 7 heeft men aen 't volck begonnen rantsoen te gheven/ als volght: vier pont boter ter weke / voor yeder back van 7 man:

Een kaes van 7 pont/aen yeder back ter weke:

2 vleysdaghen ter weke / namentlick sondagh ende donderdagh/ aen elcken back seven pont daeghs:

Des dyngsdagh speck/aen yeder back vijf en een vierendeel pont:

Des maendaghs/ woensdaghs/ vrydaghs ende saterdaghs een en dry vierendeel pont stockvisch daegs/ aen yeder back van seven man:

Op de naermiddagh quamen twee schepen van Guinea op de reede.

Den 8 is de Vlote met een Z.O. wint onder seyl gegaen/ haer cours achter om Wicht nemende / maer eer het schip Orangien/ ende het Jacht de Winthont de naelden gepasseert waren / werdt het calm-stil/ soo dat wy het buyten de West-naelden moesten setten.

Den

Den 9 den gantschen dagh stilte / tot op den avont / doen wy een kleyn koeltje kreghen uyt den W. waer mede het Jacht de Winthont by de Vloot gekomen is / rapporterende aen de Heer Admirael / dat het schip Orangien om de stilte niet by ons heeft konnen komen. 1623. Majus.

Den 10 's morghens zijn wy met een W. wint onder seyl gegaen / de cours doende naer het Oost-ende van Wicht. De Heer Admirael heeft het schip Orangien door het Jacht geadviseert / dat wy van sinne waren naer het Oost-ende van Wicht te loopen / daer het soude sien by ons te komen.

Den 11 een Weste windt / ende schoon weder: dese nacht is 't schip Orangien by de Vlote gekomen.

Den 12 tegen de middagh kreghen een koeltjen uyt den Oosten / dan so haest het ancker gelicht was / liep het wederom Westelick. Tegen den avont sagen wy drie schepen / die de Vice-Admirael verspraeck: de twee quamen uyt Oost-Indien / ende de derde was een Straets-vaerder / die te gelijck haer cours nae Holland stelden. Desen avondt hebben wy 't met de ebbe laten dryven / ende voort den gantschen nacht met weynigh koelte uyt den Westen onder seyl ghehouden.

Den 13 's morgens met een W. wint / ende mistigh weder hebben wy 't geanckert: naer de middagh de mist opgetrocken zijnde / zijn wy met de ebbe onder seyl gegaen / ende de ebbe verloopen zijnde / hebben wederom geset. 's Nachts liep de wint N. W / waerom de Heer Admirael een scheut liet schieten om t'seyl te gaen / maer also de koegel niet wel aengeset was / is het stuck geborsten / 't welck sulcken slagh gemaeckt heeft / dat twee balcken van de bovenste / ende een vande tweede overloop in stucken borsten / de naeste koopen wegh sprongen / ende veel kisten ende ander goed schadeloos raeckte: die het stuck af-brande / was een Assistent / die daer af gantsch gheen letsel kreegh / maer een Bos-schieter daer ontrent staende / werd sijn arm tot twee plaetsen in stucken

1623. Majus. geslagen/ van welcke quetsure hy namaels gestorven is.

Den 14 de wint Noorden/eñ de cours langs de wal:op de middagh liep de wint West: op den avont/Poortlant N.N. O. 6 mylen van ons leggende/ hebben wy de vloed gestopt.

Den 15 heeft men aen yeder man 4 pont brood ter weke/ ende 24 pont kaes voor de geheele reyse gegeven. 's Avonts hebben wy 't met de Vlote voor Doortmuyen geset.

Den 16 's morgens met een Weste wint/ ende mistig weder/ ontmoeten ons 10 schepen/ so Hamborgers als Engelschen / daer van twee schippers by de Heer Admirael overquamen/eñ so het sterck uyt den W.begost op te koelen/zijn wy met de 2 schepẽ van de voorsz schippers voor Ramshooft ten ancker gekomen/maer 't schip Orangien/ende 't Jacht/ die te verre inde lije waren/ konden de reede niet beseylen.

Den 17 heeft men in de twee voorsz schepen geinquireert/ ofter onvrye goederen waren / maer gheen bevonden. Het waeyde desen dagh so sterck/ datter in ons gesichte een Engelsche Boot om-geworpen werd / daer van vijf persoonen dood bleven / ende een met groot geluck door des Vice-Admiraels chaloupe geberght werd.

Den 18 is 't schip Orangien met het Jacht onder Ramshooft by ons gekomen.

Den 19/20 ende 21 de wint al Westelick / soo dat wy niet konden onder seyl gaen.

Den 22 is de Vice-Admirael van des Konings schepen/ ende de Meyer van Pleymuyen / met andere Edelen / de Vlote komen besichtighen/ ende zijn van de Heer Admirael op het middaghmael treffelick getracteert.

Den 23 zijn wy met een Ooste wind t'seyl gegaen.

Den 24 's morgens sagen wy Lezaert West van ons.

Den 25/26/27 ende 28 hadden een doorgaende Ooste wind/ ende lustige voortganck.

Den 29 de wind N.ende hadden op de middag de hoogte van 40 graden ende 40 minuten. Van daegh hebben wy

't Jacht

't Jacht de Wint-hond los gemaeckt/dat wy om sijn onbe- 1623.
seyltheyd ettelicke dagen gesleept hadden. De Heer Admi- Majus.
rael gaf ordre / dat de schepen haer verspreyden souden/ om
tydinge vande Spaensche Silver-Vlote te bekomen/en te-
gen den avond weder by den ander komen.

Den 30 is by de Heer Admirael ende den Raed besloten/
datmen de Spaensche Custe in't ghesicht soude loopen/ om
eenige schepen te ontmoeten / daer uyt wy de gelegentheyd
van de Silver-Vlote mochten verstaen.

Den 31 's morgens saghen wy drie schepen/ die ons ver-
spraken: het waren drie Turxse zee-roovers/ die haer seyden
achtervolgt te wesen aen de Cabo S. Vincent van 6 spaen-
sche oorlog-schepen. Tegen den avont ontrent 2 mylen van
de Barrels ontmoeten ons noch andere 8 Turckse schepen/
waer van een tusschen de Vlote door-liep/ die by het schip
d'Eendracht gedwongen is te strijcken/ daer van de Capi-
teyn by de Heer Admirael aen boort gekomen is.

Den 1 Junius is de voorsz Capiteyn/die op gister avont Iunius.
van de Heer Admirael gescheydē was/wederom by de Heer
Admirael aen boort gekomen/ versoeckende restitutie van 5
slaven/ die hy seyde in des Vice-Admiraels chaloupe geval-
len te wesen/doe de chaloupe op gisteren sijn schip visiteerde/
welcke hy selver te Algiers gekoft hadde. De Heer Admi-
rael heeft over dese sake den Raed beroepen / ende de slaven
aen boort ontboden/ die ge-examineert zijnde/ al t'saem Ne-
derlanders bevonden werden/ ende verklaerden daer en bo-
ven/ datter eenige Oosterlingen op het Turcx schip waren/
die kortelinge uyt Hollandsche schepen gelicht waren/ ende
alsoo die al te samen/ volgens het accoort met de Hoog: Mog:
Heeren Staten/ ende die van Algiers gemaeckt/ behoorden
vry te zijn/ werd geresolveert/ dat men alle de voorsz persoo-
nen/ volghens het voorseyde Contract/ als vrye ende libere
luyden uyt des Turcx schip soude lichten/ waer toe eenighe
Capiteyns gecommitteert werden/ die de selve datelick heb-

1623. ven over-gehaelt/ ende so is de Turckse Capiteyn/ een brief
Iunius. aen de Consul van de Neerlanders in Algiers mede nemende/ met kleyn contentement van ons gheschepden. Alle de overgekomen persoonen zijn terstont door de Vlote verdeelt/ ende op Maentlicke gagie gestelt.

Den 2 dreven wy ontrent Cabo Lorent in stilte.

Den 3 met sonnen onder-ganck sagen wy vijfthien seylen te loefwaert van ons/ die tegen ons over quamen loopē. Wy deden den gantschen nacht ons best / om haer te beseylen/ maer alsso sy onraed merckten/doen sy ontrent ons waren/ hebben sy haer verspreyt.

Den 4 met den daghe saghen wy thien seylen/ verre van den ander verstroyt/ daer wy terstont nae toe hielden/ maer alsoo het stil werd / ende wy met seylen weynigh op haer avanceerden / zijn de Boots ende Chaloupen uyt geset / die na haer toe roeyden/ ende vier daer af bekomen hebben. De drie waren Spaensche Barquen/ die by het schip Delf verovert werden/ ende het vierde een Spaensch scheepken/ dat van 't schip d'Eendracht ghenomen werdt/ al te samen met suyckeren geladen/ komende van Fernabock/ maer also de koelte naer de middagh wackerde / ende de resterende verre voor uyt / ofte te loefwaerd van ons waren / zijn sy ontkomen. Op het spaensch scheepken voeren als passagiers een spaensche Pape/ ende een aensienlicke spangiaert / genaemt Augustino Osorio/ die lange jaren in Peru verkeert hadde/ ende van daer over lande tot Buenos Aires gekomen was/ ende hem op dese schepen begeven hadde/ om na Spangien te varen.

Den 5 ende 6 hebben wy noch op de spaensche Cust gehouden.

Den 7 's morgens saghen wy een schip / daer wy nae toe hielden/ende so wy het niet lang naseylen achterhaelden/bevonden wy dat het een Turxse zee-roover was/ die wy wederom lieten varen. In het na-jagen van dese Turck/konden

den de bekomen Pryſen de Vlote niet volgen / ende ſo ſy al- 1623.
lengſkens verder achter uyt raeckte/ was een ander Turx- Iunius.
ſe zee-roover daer na toe geſet/ ende ſoude ons de ſelve voor-
ſeker afhandigh ghemaeckt hebben/ ten waer de Vice-Ad-
mirael ſulckx gewaer werdende/ in tijts naer de Pryſen ge-
went hadde / ende ſoo de zee-roover de Vice-Admirael in-
wachte/ heeft een Christen-ſlave/ die aen het roer ſtont/ het
ſchip den Vice-Admirael voor de boegh aen boordt geleydt/
waer op alle de Christenen terſtont in den Vice-Admirael
over ſprongen/ ende ſo de Capiteyn/ zijnde een Enckhuyſer
van gebooꝛte/ ghenaemt Hendrick Harmenſz / by de Vice-
Admirael over komende/ verſocht reſtitutie van de over ge-
loopen ſlaven/ is hy door inductie van de ſelve beweeght ge-
weeſt ſijn goed uyt het ſchip te laten halen/ ende met de reſte-
rende ſlaven by de Vlote te blyven/ ſo dat de Turcken/ ach-
ter latende haer Capiteyn/ ende noch 17 Christenen/ van de
Vlote geſcheyden zijn.

Den 8 is op het rapport van de over ghekomen Turxſe
Capiteyn/ die verklaerde datter 29 of 30 ſpaenſche oorlogh-
ſchepen in zee waren / by den Raed beſloten/ aengeſien onſe
ſchepen/ overmits de onruymte / onbequaem waren om te-
ghens eenighe macht van oorlogh-ſchepen te ſlaen/ ende de
ſchepen oock noch ſoo ſeer geladen waren/ dat men ons on-
derſte geſchut niet koſte gebruycken / waer toe wy ons niet
koſten prepareren / ſonder ons eerſt te ontledighen van vele
goederen/ die men op onſe reyſe niet ſouden konnen miſſen/
ende alſo wy oock ſo vele voordeels niet ſouden konnen doen
met het ſlaen tegen de ſpaenſche ſchepen/ als wy wel ſchade
ſouden lyden met de verachteringe van onſe reyſe / dat men
na de Reede van Safia ſoude loopen / om met eenighe Hol-
landſche ſchepen / die ons aengedient waren dat aldaer ſou-
den legghen/ de veroverde goederen naer het Vaderlandt te
ſenden. Volghens dit beſluyt ſtelden wy de cours met een
Noorde wint Z.Z.W.aen.

Den

1623.
Iunius.

Den 12 hebben wy Cabo Cantin gepasseert/ende op dat de Hollantsche schepen/ als sy ons te ghelijck souden sien aen komen/ niet souden meenen dat wy de spaensche Vlote waren/ende sonder ons te verwachten door gaen/ is de Vice-Admirael voor uyt gheseylt/ende 's avonts op de reede van Safia ten ancker ghekomen/ ende also het Oorloghschip Overyssel onder seyl gegaē was/heeft de Vice-Admirael zijn Chaloupe daer nae toe ghesonden/ waer door het schip weder-keerde/ende op de reede sette. Wy bevonden op de reede niet meer als drie schepen/ het voorsz Oorloghschip/ met noch een France/ende een Engelsche handelaer.

Komen op de reede van Safia.

Den 13 's morgens zijn alle de andere schepen met de vier Prysen op de reede ghekomen. De Vice-Admirael/ ende de Capiteyn van 't Oorlogschip zijn terstont by de Heer Admirael ghekomen/ om hem de ghelegentheyd van 't schip te kennen te geven/ hoe datter eenige van zijn volck ghemutineert waren/ die haer meesters van 't schip ghemaeckt hadden/ so dat hy zijn commandement op 't schip by na gantsch quijt was: Hier op heeft de Heer Admirael ordre ghegeven/ dat men de delinquanten uyt het schip Overyssel soude lichten/ die in de schepen Amsterdam/ ende Delf in apprehensie gestelt zijn. Op de namiddagh heeft de Heer Admirael den Raed beroepen/ aldaer gesolveert is dat men 't schip Overyssel/ 't welck van hier dacht te vertrecken/ tot het innemen van eenige suyckeren soude prepareren.

Noch datmen 't Jacht dē Hasewint om syn onbeseyltheyt na 't Vader-lant soude senden/ende een verovert scheepken/ synde een van de vier Prysen in de plaetse behouden/daer op de schipper van de Hasewint met zijn volc soude overgaen. Oock wert besloten/ dat men een kleyn nieuw Carveel by de Vlote soude houden/ door dien wy qualijck van Jachten voorsien waren/en men achte/ dat het selve Carveel seer wel beseylt was.

Den 14/15/16 ende 17 is men besigh geweest om de schepen

pen met Suyckeren te laden / ende de ghevanghens van 't schip Overyssel te examineren. 1623.

Iunius.

Den 18 zijn op 't versoeck vande Capiteyn van 't Schip Overyssel seven persoonen van de Vlote by den Raed ghecommitteert / om neffens de voorsz Capiteyn ende zijn Officieren/de ghevangens van 't schip Overyssel te sententieren. Dese dagen waeyden de brises by daegh sterck uyt den N. N. W. ende 's nachts uyt den N. N. O.

Den 21 zijn vier persoonen van 't schip Overyssel / die voor-genomen hadden het selve schip af te loopen/ende dan alles prijs souden hebben gemaeckt wat haer voor de boegh quam / aen de ree op-ghehangen ; noch dry anderen mede aen het selve verraet schuldigh/ zijn gekielhaelt/ ende op onse Vlote gebannen om sonder gagie te varen.

Den 22 ende 23 zijn wy doende geweest met de Prysen/ die nae 't Vader - land souden gaen/ van volck/ ende vivres te provideren.

Den 24 zijn wy met 16 seylen van Safia vertrocken. Op den avont is het oorlog-schip Overyssel/met twee barquen/ende 't Jacht de Winthont van ons gescheyden/ ende heeft zijn cours na 't Vader-lant gestelt.

Den 26 passeerden wy 't Eylandt Lancerotta / latende het selve aen stier-boort leggen.

Den 27 is by de Heer Admirael/ ende den Raed goet gevonden/ dat men in passant de Eylanden van S. Vincent/ ende S. Antonio soude aendoen / om de Portugesen van de ghenomen Prysen aen landt te setten / ende soo veel bocken / ende schilt - padden sien te bekomen / als eenighsins doenlijck is / om daer mede dan voorts te loopen nae Sierra Leona.

Den 28/ 29/ 30/ was de wint N. N. O. de cours Z. W. ende Z. W. ten Z.

Den 1/ 2/ 3/ en 4/ Julij continueerde de N. O. wint. Iulius.

Den 5 's morgens zijn wy op de reede van S. Vincent tē

1623. Iulius. ancker gekomen/ende also wy hier ter plaetse op een seer bequame reede lagen / daer in een maent tijds sonderling geen regen te verwachten was / ende het te Sierra Leona in dit saisoen des jaers seer regent/is by den Raed goed-gevonden datmen alhier de schepen soude op-ruymen/ verstouwen/ende het geschut op de kiel legghen/ en voort alles doen 't geen wy te Sierra Leona souden gedaen hebben / uytgenomen het water-halen / het welck nootwendigh moest in Sierra Leona gedaen worden/ ter oorsake van de slechtigheyd van hoepen/daer mede onse vaten voorsien waren/also hier geen/ ende daer ruymt van bandhout te bekomen was.

Arriveren in de Baeye vā S. Vincent.

Noch werd geresolveert / dat de Schout by nacht met 3 Boots nae 't Eyland S. Antonio soude varen/ ende eenige van de ghevanghen Portugesen mede nemen/ om te sien oft men op morgen met vriendschap eenige Limoenen / Orangie-Appelen/ ende andersins soude konnen bekomen.

Oock werd besloten/ dat 2 compagnien soldaten met alle de siecken deser Vlote aen land souden gaen/tot welckē eynde men tenten soude opstellen/om daer in bequamelick te logeeren/eñ dat dese 2 compagnien/ 6 dagen aen land geweest zijnde/ van 2 andere compagnien souden verlost worden.

Desen avond heeftmen niet wijt van strant puttē gegraven/ daer in wy versch water bekomen hebben. Oock heeft men 2 Smissen aen land opgestelt/om yser hoepen en ander reetschap te maken/ tot de schepen noodigh.

Den 6 is de Schout by nacht met 3 wel gemande boots nae 't Eyland S.Antonio gevaren.

Den 7 voor den dage is de Schout by nacht weder van S. Antonio ghekomen/ rapporterende aen de Heer Admirael dat de swarten in vriendschap met haer gehandelt hadden/ ende haer een Bogaert gewesen/daer in Orangie-Appelen/ Limoenen / Granaten ende vyghen waren / hoe-wel noch onrijp / daer van sy een deel tot behoef van de Vlote geplockt hadden: de swarten hadden haer oock vier brieven behan-

behandight / waer van de laetste was van 't schip Leyden/ 1623.
inhoudende dat sy niet als met alle vriendschap vande swar- Iulius.
ten bejegent waren/ eñ versochten daerom datmen de swar-
ten contentement soude doen / ende in vriendschap met haer
handelen. De Heer Admirael heeft de Appelen door de Vlo-
te laten verdeelen.

Den 9 is op het eyland S. Vincent een predikatie gedaẽ.

Den 13 zijn de 2 eerste compagnien verlost / ende 2 ande-
ren aen land in de plaetse gaen leggen.

Den 16/ dese weke heeftmen aen yeder man 3 en een half
pont brood tot rantsoen uytgedeelt/ also den Raed achte dat
het volck hen daer mede genoeghsaem konde onderhouden.
Wy bequamen nu alle nachten ordinaris een groot ghetal
schilt-padden/ die door de Vlote gedistribueert werden/ ende
vinghen so veel visch als wy begeerden / maer de bocken en
konden wy so overvloedig niet krygen/ als wy wel wensch-
ten/ dan op 't leste doen wy de practijck hadden / konde ye-
der schip 15 oft 16 bocken daeghs vangen.

Den 17 is geresolveert/ datmen den 25 deses maents sou-
de vertrecken/ ende na Sierra Leona loopen: om te sien of-
ter eenige schepen zijn / daermede mẽ de resterende Suycke-
ren na 't Vaderland mochte senden/ ende oock om onse sche-
pen van zout te versorgen / daer eenige schepen gantsch on-
voorsien van waren.

Den 22 is de Vice-Admirael met het Jacht de Hasewint/
ende 2 wel gemande Boots na 't eyland S. Antonio geva-
ren/ mede nemende alle de ghevanghen Portugesen/ ende de
schippers van de ghenomen scheepkens / die elck 12 Realen
van achten tot teergelt gegeven is/ maer de gevangen Span-
giaert Augustino Osorio is by de Vlote gehouden.

Den 23 is de Vice-Admirael wederom gekomen / mede-
brenghende ontrent 22000 Orangie-Appelen / die hy met
vriendschap van de swarten voor een kleyne schenckagie be-
komen hadde: hy hadde oock eẽ brief aen de swartẽ gelaten/

1623. voor de vrienden die namaels dese eylanden souden aendoē/ hoe dat sy in vriendschap met haer ghehandelt hadden / en met goed contentement gescheyden waren.

Iulius.

Den 24 hebben wy de Smissen opgebroken / ende tegen den avont alle het goed van land gebracht.

Den 25 's morgens is de Vlote uyt de Baey vā S. Vincent t'seyl gegaē. De Eylanden van S. Vincent eñ van S. Antonio zijnde 2 Westelickste van de Soute Eylanden/ gelegen tusschen de 16 en een half/ ende de 18 graden Noorder breede / ende leggen ontrent 2 mylen van den anderen. De Baeye aen S. Vincent/ daer mē het settet op 18/20/ende 25 vademen zant-grond/leyt op de hoogte van 16 graden ende 56 minuten / ende is een groote schoone eñ heerlicke Baey/ daer het voor de schepen seer gemackelick om te legghen is. Sanct Vincent is een dor / klippigh ende bar eyland / daer weynigh versch water voor de schepen te bekomen is / dan men heeft een kleyn spruytken aen de Z. Z. W. zyde van de Baeye/daer haer 2/ ofte ten hooghsten 3 schepen van water souden konnen versorghen / ende om dat dit de gantsche Vlote niet en konde helpen/waren wy genootsaeckt putten te graven/ daer wy wel water bequamen/ maer brack-achtigh/ ende niet heel goed om drincken/ want wy achten/dat hier door namaels de roode loop gecauseert werdt. Op dit eyland zijn menigte van vette bocken/ die beter van smaeck zijn als op eenighe andere plaetsen / dan zijn om de scherpte van het land/ ende de moeyelicke wegh/ qualick om te vangen/ voor al-eer de wegen bekent zijn/ende men de practijck heeft / alsdan men met troupen van 25 ende 30 mannen te gelijck uyt gaende/ genoegh bekomen kan. Schilt-padden van 2 a 3 voet groot zijn hier veel / als het in de tijd is / dat sy by nachte uyt der zee aen land komen/om haer eyeren in het zand te begraven/ die van de Sonne uytgebroeyt worden/ het welck gheschied van de maend Augusto tot in Februario/ alsdan sy voort in zee blyven. Ten is gheen quaed

eten/

eten/ en in de smaeck meer visch als vleesch gelijck. De wijf- 1623.
kens van de Schilt-padden hebben eyeren / die mede niet Iulius.
quaed van smaeck zijn. Voort isser veel groote ende schoone visch/ die men met hoecken aen de klippen vangt / ende dat so overvloedigh / dat ons geheel scheeps-volck daer aen genoegh hadde. Dit Eylant is onbewoont/ dan eens 's jaers komt hier eenigh volck van S. Lucia/ die de schilt-padden vangen/ om traen daer af te branden/ende de bocken slachten/daer van sy de vellen in Portugael senden/ eñ het vleesch na S. Jago brengen/tot provisie van de schepen ende Carveelen/die na Brasil willen. Van vruchten zijnder geen/dan eenige wilde Vijghboomen/ die hier en daer te landwaert in staen / ende veel Colocynthis Sylvestris / anders is het gantsch dorre/ principalick als het buyten den regen-tijd is/ gelijck doen wy hier waren. De regen-tijd is van Augusto tot Februarium/ maer is geen vaste regel.

Het Eyland S. Antonio is bewoont van swarten / die met vrouwen eñ kinderen ontrent 500 sterck zijn. Het heeft veel bocken daer sy van leven/ ghelijck de ander Eylanden/ ende daer valt oock eenighe catoen. Aen de zee-kant is een Bogaert van Orangie-appelen ende Limoenen / daer men ontrent de 50000 soude konnen krygen/ als sy rijp zijn. De swarten zijn geneyght om met vriendschap te handelen/ ende voor kleyne snuysterye laten sy al de Appelen ende Limoenen plocken. Verckens / schapen / hoenderen/ ende ander vee hebben wy hier niet vernomen. In zee komende/ ontmoeten wy de wint heel Oostelick/ so dat wy niet boven Z. ende Z. Z. O. konden seylen.

Den 26 met den dage sagen wy drie seylen te loefwaert/ die wy gaerne souden verspoken hebben/ maer alsoo de selve haer cours bleven houden/ hebben wy die verlaten.

Den 27 's avonts vervielen wy by Westen S. Jago/ so dat wy Isla de Majo niet konden beseylen. Wy wenden het weder t'zee-waert/ hopende met de een oft ander slach-

1623. boegh boven S. Jago te gheraken/ende leyden het te middernacht over naer de wal toe.

Iulius. Den 28 's morgens zijn wy dicht by 't lant gedaegt/maer bevonden meer verloren/als gewonnen te hebben: wy wenden weder t'Zeewaert/ende op den middag wederom na de wal toe/daer wy op den avond by-quamen / maer konden niet boven seylen/ alsoo eenige schepen te verre in de lye waren / waerom de Heer Admirael een schoot liet schieten / dat de loefwaerste schepen souden afkomen.

Den 29 met den daghe misten wy drie schepen / van de Vlote/Delf/Orangien/ende dẽ Arent/waerom by den Raed goet gevonden wert/dat men van daeg ende morgen alle devoor soude doen / om by Zuyden S. Jago/ Isla de Majo aen te doen/om de drie voorsz schepen aldaer te vinden / ende so het selve door contrarie wint niet wesen wilde/ dat mẽ alsdan met de Vlote naer Sierra Leona soude loopen / om de schepen aldaer te verwachten. Wy hadden desen dagh veel stilten ende variabele wint.

Den 30 ende 31 hebben naerstigheyt gedaen om Isla de Majo te beseylen/ ofte int vaer-water van de ander schepen te komen.

Augustus Den 1 Augustus 's morgens bevonden wy de drie voorsz schepen dichte by ons / die met een Z. O. ten Z. cours van Isla de Majo in ons vaer-water vervallen waren. De Vice-Admirael rapporteerde aen de Heer Admirael/dat sy aen Isla de Majo geen schepen gevondẽ hadden/en dat sy daer ontrent 70 tonnen souts ingenomen hebbende/om de groote barninge uyt het sout halen gescheyden waren/ende so haer cours datelijck ververdert hadden.

Den 2 een doorgaende N. N. O. wint.

Den 3 's morghens de wint als voren/op de na middagh stilte/ende teghen de nacht een Z. Z. W. wint/ de cours om de Oost.

Den 4 de hoogte 11 graden eñ een halve/de wint Z. W.

Den

Den 5 heeft het den gantschen dagh continuelijck gheregent: de wint was West/de cours om de Zuyt. 1623. Augustus

Den 6 wint ende cours als voren. Uyt de continuele regen ende het onghemack/ dat ons volck hier leden/ als oock door dien het water dat wy aen 't Eylant S. Vincent ingenomen hadden/ brackachtigh bevonden worde/ so is de roode loop in de schepen ontsteken/ die in Sierra Leona seer toegenomen heeft / waer door veel volckx van 't leven berooft is. Van dese sieckte is van daegh overleden Cornelis Koot/ Commijs op 't Schip de Eendracht. Rooloop.

Den 7 kregen wy verandering van water/ ende wierpen gront op 15 vademen: wy liepen O. ten Z. aen recht in de wal tot op 8 vademen/ daer wy het in de voornacht setten.

Den 8 's morgen sagen wy 't lant/ 't welck hem slecht/ ende laeg vertoonde/ daer uyt wy bevonden/ dat wy noch een groot stuck by Noorden Sierra Leona waren / en stelden daerom ons cours met een Z. wint O.Z.O. aen.

Den 9 de wint Z. Z. W. eñ also de stroom om de Noort liep ende met laveeren weynig voordeel te doen was/ hebben wy 't ghe set op 10 oft 11 vademen.

Den 10 's nachts de wint Westelijck loopende/ zijn onder seyl gegaen/ maer avanceerden weynigh/ soo dat wy weder ten ancker quamen. Op de middag de koelte uyt de Westelijcker hand wackerende zijn wy weder onder seyl gegaen/ ende liepen Z. aen dicht by de wint / passeerende over een droogte van 4 ende 4 en een half vadem water / 't welck ontrent een half uur geduurde. Teghen den avond passeerden wy noch een droogte van 7 vadem water/ ende saghen doen het hooge lant van Sierra Leona Z. ten O. van ons/ daer wy in de voor-nacht ten ancker quamen.

Den 11 zijn wy met de Vlote op de reede van Sierra Leona ten ancker gekomẽ. De Vice-Admirael is met eenige Boots datelick na lant gevarẽ/ om na een plaetse te sien/ daermẽ het Jacht de Winthont/ 't welc seer leck was/ soude mogen Komen in Sierra Leona.

1623. moghen setten/om te verdubbelen/ ende na de water-plaetse vernemen: weder-komende bracht eenige swarten mede/die begeerden te sien wat schepen wy waren/ daer voor eenighe van ons volck aen lant in ostagie waren gebleven.

Augustus

Den 12 is het Jacht de Winthont aen strant ghe set/om het welcke spoedelijck te verdubbelen yder schip twee timmer-lieden ghesonden heeft. Oock zijn de kuypers aen lant ghesonden/om na hoepen uyt te sien/die wy groot ghebreck hadden.

Den 13 wilden de swarten niet consenterẽ/dat onse boots aen lant souden komen/voor sy gecontenteert waren/waerom de Heer Admirael eenige swarten/ die aen boort quamẽ/ wel getracteert heeft / ende een ver-eeringe van twee staven ysers/ eenigh linnen / ende andere snuysterije voor des Coninck broeder/ende de Capiteyn van't dorp aen land gesonden heeft. Hier mede waren de swarten te vreden/ dat wy so veel hout/ Limoenen ende water van lant souden halen/als wy begeerden.

Den 14 is des Konings broeder/ende de Capiteyn van't dorp den Heer Admirael / nae dat sy hem te voren van haer komste veradverteert hadden / aen boort komen besoecken. Sy vereerden aen de Heer Admirael een Oliphants tant met eenige hoenderen/waer voor sy wel getracteert zijn/ ende met eenige kleynighedẽ beschoncken. Des Coninck broeder was gekleet met een legatuur pack op zijn Hollants gemaeckt/met blaeuwe kousen/ ende roode muylen. De Capiteyn hadde zijn ghewoonlijck habijt aen / ende scheen seer op zijn reputatie te staen.

Den 15 hebben onse Boots by Oosten de reede in een rivierken meer als twaelf hondert duysent Lamoenen ghehaelt. Van daeg is 't geschiet/dat eenighe maets van 't schip de Eendracht seker Noten hebben vinden leggen/ van ghedaente als Noten-muscaten/maer wat puttigher/waer van sy de keerne ghegeten hebben : aen boort komende wert een

van

van haer subptelijck upt het leven geruckt/ die van 't fenijn 1623.
blaeu uptgeslagen is / waer door de andere bequame reme- Augustus.
die tegen 't fenijn ingenomen hebbende/ 't perijckel ontgaen zijn. De Heer Admirael heeft het volck laten waerschouwē/ ende de selve Noten door de Vlote vertoonen.

Den 16 is in den Raed goed-ghevonden / datmen van hier t'sepl gaende / in passant het Epland Annabon soude aendoen / also wp niet water ghenoegh konden innemen/ om/ sonder eenige water-plaetse aen te doen/in de Zupt-zee te geraken.

Den 17 bevondmen dat het water met het laetste quartier so veel niet viel / dat men aen de kiel van 't Jacht konde komen om te verdubbelen / oock soo wies het water soo veel niet/ datmen het Jacht vlot konde krpgen/ waer door de Timmerlieden verhindert zijn / ende 't werck heeft moeten blpven staen.

Den 18 / 19 / 20 ende 21 is alle naerstigheyd ghedaen om 't Jacht vlot te brengen/ maer hebben niet geeffectueert.

Den 22 is het Jacht met cabels van de grond ghewonden/ ende datelick naer 't schip de Griffoen toegebracht / om overgehaelt te worden.

Den 23 konde men het Jacht om de leckheyd qualick boven houden/ ende so is met het selve te stoppen/ den gantschen dagh verloopen.

Den 24 is tot Commijs op 't schip de Eendracht ghestelt Pieter Claesz Slacht/Commijs op't schip de Hope/in wiēs plaetse gestelt is Nicolaes van Waerthupsen/ Assistent.

Den 25 hadde het schip Mauritius bp nae verongeluckt geweest / door dien de spp-gaten in het krengen van 't selve Schip waren vergheten te stoppen / waer door het water so sterck ingheloopen was / dat sp al 7 oft 8 voeten water in 't schip hadden/ al eer sp sulcx gewaer werden.

Dē 26 ismen doende geweest met het jacht te verdubbelē.

Dē 27 hebben wp 't jacht weder moetē ophevē/ door dien

1623. de mast begoste te barsten / anders souden wy desen dagh gantsch klaer geraeckt hebben.

Augustus. Den 28 is Jacob Adriaensz van Duyn / Capiteyn ende schipper op 't schip Mauritio/ overleden.

Den 29 is de selve Capiteyn / geaccompagneert met alle de Officieren van de Vlote / ende een Compagnie soldaten/ aen land eerlick begraven. 's Avonts is op 't schip Amsterdam overleden Joannes Aleman/ Secretaris.

Den 30 is Pieter van Weely/ Secretaris ende Coumijs op 't schip Amsterdam/ overleden.

Den 31 is de voorsz van Weely / geaccompagneert van de Heer Admirael ende alle de Officieren/ ende een Compagnie soldaten/ dicht aen de water-plaetse begraven.

Septēber. Den 1 September is tot Capiteyn ende Schipper op 't schip Mauritio/ in plaetse van Jacob Adriaensz die overleden was/ gestelt Pieter Harmensz Slobbe/ Schipper op 't schip de Hope: in wiens plaetse tot Schipper op de Hope is geordineert Salomon Willemsz / Schipper op 't Jacht de Hasewint/ ē in de plaetse van dien tot schipper op 't Jacht de Hasewint Ewout Ewoutsz / opper-stierman op 't schip Mauritio. Oock werd besloten dat de vier ghebannen persoonen van 't schip Over-yssel / ghemerckt sy haer seer wel droegen/ voortaen op gagie souden gestelt worden.

Den 2 heeftmen om het ongestuymigh weder ende geweldigen regen/ niet sonders konnen verrichten.

Den 3 is men besien geweest alles klaer te maken/ om op morgen t'seyl te gaen.

Scheyden van Sierra Leona. Den 4 zijn wy met een Zuydelijcke windt van Sierra Leona in zee geloopen. Sierra Leona is een geberght op het vaste land/op de Zuyt-syde vande mond van een rivier/ die op de West-syde van Africa in zee valt. De reede / daer men gewoon is te anckeren/leyd op de Noorder-breede van 8 graden ende 20 minuten. Sierra Leona is seer hoog/twee ende drie-dobbel land/ dicht met boomen beset/ende licht om

te

te bekennen voor die van de Noort komen/ om datmen daer 1623.
ontrent geen ſo hoogh land op de Cuſt ontmoetet / voor al- Septẽber
eer men by Sierra Leona komt. Het heeft een ongelooflicke menigte van Limas boomen ('t welck een ſpecie van Limoenen is/ van ſmaeck ende coleur als de gemeene ſpaenſche Limoenen/ maer wat kleender) in't wilt waſſende/ daer van men/ als men met de ſwarten veraccordeert is/ ſo veel mach halen als men begeert. Wy waren hier in de tijd dat de Limas ſeer ſchoon ſtonden/ ende wy haeldender meer voor onſe ſchepen als wel nut was / om dat door het onmatigh eten van de ſelve/ ende het vuyle ongeſonde weder/ de roode loop/ die al van te voren in onſe ſchepen was / terwijl wy hier lagen/ ſeer toegenomen heeft/ ſoo dat wy van den 11 Auguſti tot den 4 September 42 mannen uyt de Vlote verlorẽ. Palmijt-boomen zijnder veel/ oock eenige/ doch weynige/ Ananaſſen. Wy hebben ons alhier wel voorſien van branthout ende van balcken / die om de goede gelegentheyd ſeer wel te bekomen zijn / oock van hoepen / daer mede wy onſe vaten verſtelt hebben. Voor de reede vintmen een afwateringe van ſeer goed water / het welck ſeer licht om halen valt / alwaer men de naem van Francois Draeck ende andere Engelſen/ die voortijds deſe reede beſocht hebben / op de klippen vint gehouwen ſtaen. Ontrent een mijl van de mond deylt haer de rivier in twee armen / die haer wijd te lande-waert opſtrecken/ waer in haer allengſkens veel aderen vergaderen. De oevers van de voorſeyde armen zijn aen alle kanten/ tot diep in de riviere/ met boomen beſet / ſoo datmen ſchier nergens te lande kan komen.

Aen de Noort-ſyde van de rivier zijn wy mede gheweeſt/ daer wy gheen ververſchingh bekomen hebben/ en alſoo de Swarten van deſe Noord-ſy daeghlijcx met de Portugeſen frequenteren / en men perijckel loopt van door de ſelve overvallen te worden/ ſo is gantſch ongeraden dat men/ om ververſching te hebben/ ſich daer na toe begeve.

1623. Septēber

Den 5 de wint noch al Zuydelick;op den avont de hoogte 8 graden ende 50 minutē/so dat wy gisten een halve graed door de stroom verloren te hebben.

Den 6 de wint Westelijck/de cours om de Zuyd.

Den 7 verspraken wy 't Jacht de Wint-hondt / daer uyt wy verstonden / dat het meer als twee duysent steeck waters in een quartier most pompen / en hadde daer-enboven vrees / dat het zijn Gallioen verliesen soude : de wint Westelijck.

Den 8 ende 9 de Windt Zuydelijck / de cours om de Oost.

Den 10 hadden wy Cabo de Monte Noordt Oost van ons. Ontrent dese tijdt is de Heer Admirael in een sware sieckte ghevallen/die hoe langhs hoe meer toeghenomen heeft.

Den 11/12/13/14/15/16/17/18 tot den 28 de Wind al Zuydelijck / de cours om de Oost / somwijlen om de West.

Den 29 's morgens sagen wy 't Eyland S. Thomé voor uyt legghen/daer wy niet boven konden seylen/ soo dat wy draghende hielden om by Oosten S. Thome om te loopen. Hier bevondē wy hoe veel de geheele Vlote door 't schip den Arent in haer reyse verkort was/ na het welc/ in de lye zijnde/ wy alle dagen een groot stuck hadden moeten afkomen/ anders souden wy niet alleen boven 't Eylandt S. Thome gheloopen / maer buyten twijffel Annabon van by Westen aengheseylt hebben / 't welck ons wel een maent tijdts in de reyse soude ghe profiteert hebben. De Oost hoeck van S. Thome ghepasseert zijnde/ sagen wy eenighe schepen op de reede/die ons dochte dat buyten schoot van t' Casteel lagen/ waerom de Heer Admirael met de twee veroverde Prijsen/ daer op een aenslagh dacht te maecken / om die onvoorsiens te bemachtighen/ maer so de wint ondertusschen gingh legghen / ende calm stil werdt / is den aenslagh achter ghebleven.

Sien 't Eylandt S. Thome.

bleven. Wy dreven den gantschen naer-middagh in stil- 1623.
te. De Vice-Admirael gheraeckte op vijf vademen daer hy Septēber
het sette.

Den 30 's morghens was de Vlote onder de wal by den anderen/ende stelden doen ons cours met een Z.W.wint na Cabo Lopes Consalvo.

Den 1 October met den daghe sagen wy Cabo Lopes/ October.
't welck wy niet beseylen kondē/maer vervielen wat Noordelijcker/ soo dat wy by nae den gantschen dagh met laveeren over-brachten / al eer wy ten ancker quamen / maer de schepen Orangien/ende den Arent/die te verre in de lye waren konde de reede desen dag niet bekomen. Des Admiraels Komen aen Cabo Lopes.
Chaloupe/is so haest wy geset waren/na land gheroeyt/om na 't versch-water te vernemen/die weder-komende een galey-vaetken water aen boort bracht welck water gantsch troubel / ende ondrinckelijk was. De Heer Admirael / die alhier expres gecomen was/om de Vlote van water te voorsorgen/wetende dat de Guinees-vaerders alhier haer water ordinaris innemen/heeft den Raet vergadert/ alwaer eenige gecommitteert zijn/ om het water te besichtigen/ die wederkomende/rapporteerden/dat het water 't welck de Guinees vaerders aen Cabo Lopes innemen/ nu ter tijdt was weynigh/vuyl/stinckende/ende onbequaem om te ghebruycken/ waeromme besloten datmen noch den aenstaende nacht met de Vlote soude vertreckē/om te sien/oft wy Annabon mochten beseylen. Wy verstonden van de swarten dat de Perel van Coppenhavē / daer op Roelant Crappee commandeerde/den 20 Augusti alhier ghearriveert/ende den 6 September vertrocken was/ende dat den Gouden Leeuw uyt Indien aldaer gekomen was primo Julij/ende vertrocken den 6 des selvighen maents. 's Nachts zijn wy met een Zuyde wint in Zee ghesteken.

Den 3 hadden wy de slagh-boegh tegen/so dat wy meer als een mijl by Noorden Cabo Lopes vervielen.

1623. October. Den 4 hadden wy de slagh-boegh mede / maer de stroom sette ons om de Noort/ so dat wy de Caep niet beseylẽ konden. Wy hielden over ende weder tot naer de middag / doen wy een groote slag-boegh kregen/daer mede wy W. ten N. aen recht nae de Caep liepen. Op den avont is 't schip Amsterdam ontrent dry vierendeel van een mijl W. ten Z. van de Caep wesende op een drooghte vervallẽ/ veranderende subytelijck van 25 op 3 vademen sant-gront. Wy wierpen het stracx over staeg/om van de gront te gheraken/ 't welck niet en geluckte/ ende so het schip de Eendracht mede op de selve drooghte vast sat / heeft de Heer Admirael een schoot laten schieten/om de ander schepen te waerschouwen/ die terstont met haer Boots ende Chaloupẽ met anckers ende touwen het schip Amsterdam te hulpe gekomen zijn/ende met groote moeytẽ om des strooms wil een ancker achter uyt brachten / waer mede het schip / het gheschut verset zynde/ vande gront ghewonden is/ende vlot gebracht. Terwijl men noch doende was om het schip in meerder diepte te brengẽ/so is de Cabel/ daer aen het schip geanckert lagh /door misverstant los gemaeckt/daer door het schip op een nieuw weder tegen de gront gedreven is/ende dat met meerder perijckel als van te voren/maer door de naerstigheyd van de Capiteyn/is het haest geremedieert/ ende het schip van de gront gewonden. 't Schip de Eendracht hadde een worp-ancker uytgebracht daer mede het lichtelijck van de gront raeckte/so dat wy geẽ moeyte daer mede hadden/maer de meeste schade die wy leden/ was in de persoon van de Heer Admirael / die nieulijck van zijn sieckte opgestaen zynde/ door grooten yver hem in dit accident boven op't schip vertoonde/alwaer de lucht hem soo bevangen heeft/dat hy na die tijd alle zijn kracht allenskens begoste te verliesen.

Den 5 hebben wy door contrarie wint gantsch niet konnen avanceren. De schepen Hollandia/ ende de David hebben yder een ancker verloren.

Den

Den 6 deden wy ons best om de Caep de Lopes te beseylen/ om dies wille de Heer Admirael verstaen hadde/ dat aldaer / behalven het water/ dat onbruyckelijck bevonden was/men gelegentheyt hadde/om putten te graven/ daer in men goed water bekomen konde. 1623. October.

Den 7 is de Vlote ten tweede male aen Cabo Lopes ten ancker gekomen/ maer de Vice-Admirael/ Orangien/ ende 't Jacht konden de reede noch niet beseylen. De Capiteyns die aen land gesonden waren / om putten te doen graven/ rapporteerden aen de Heer Admirael/dat het water/'t welck den 2 deses onbruyckelijck bevondẽ werd/so gewassen was/ datmen bequaemheyd hadde om onse gheheele Vlote van water te voorsien/sonder datmen putten behoefde te graven.

Den 8 is de Vice-Admirael met het Jacht op de reede gekomen.

Den 9 is het schip Orangien niet wijd van de Vlote geanckert / de Heer Admirael gaf ordre dat de Boots nae 't schip Orangien souden varen / om sijn leege vaten in te nemen / die sy met water wederom souden aen boort brengen/ om dat na het selve schip geen wachten soude wesen. Oock werd den Raed vergadert / alwaer besloten werd / datmen dry en een half pont brood tot rantsoen aen yeder man ter weke soude uytdeylen.

Noch werd geresolveert / gesien zijnde de indicien tegens Mr. Jacob Vegeer/ opper-Barbier op 't schip Mauritio/ van verscheyde persoonen door sijn medicamenten van kant gheholpen te hebben/ datmen de selve Mr. Jacob tot scherper examinatie soude stellen.

Den 10 was de wind so scherp/dat niet geraden was met de schepen onder seyl te gaen.

Den 11 is met advijs vande opper-Stierlieden by den Raed goed gevonden/ dat het schip de Hope/ende de Windhond beproeven souden / oft sy met laveeren / ende behulp van't getye de Caep mochten passeerẽ;want also de scheur-

buyck

1623. buyck in onse Schepen begost toe te nemen/ waer door ons volck hooghnoodigh met Orangie-appelen/ende ander ververschinge diende gesterckt te wesen/ al-eer men met de Vlote naer de strate van La Maire konde over-steken/ so wenden wy alle middelen voor om boven de Caep de Lopes te geraken/ ende het eyland Annabon te beseylen. Op den avond heeft het schip de Hope een schoot geschoten/tot een teken dat het de Caep gepasseert was. Wy sonden oock een chaloupe buyten de hoeck/die op het gety acht gaf.

October.

Den 12 met den dage is de Vlote met een Z. wind onder seyl gegaen: de chaloupe die op het gety acht gegeven hadde/ rapporteerde aen de Heer Admirael dat sy geē kentering van stroom vernomen hadde/ maer dat de stroom gestadigh om de Noort liep. Teghen de middagh liep de wind Z. W. ten Z. daer meden wy 't overleyden / ende kreghen op den avond de Caep N. O. van ons. De Vice-Admirael ende Schout by nacht als Gecommitteerde/van wegen de Heer Admirael/ tot de examinatie van Mr. Jacob / barbier op 't schip Mauritio / hebben met vrientlicke ende schoone woorden den selven tot vrywillige belydenisse gesocht te inducerē/ maer so hy alles obstinatelick ontkende/ zijn sy tot de torture gekomen/ende hebbē hem ses van de swaerste camers aen sijn naeckte lijf doen hangen/ daer van hy so weynig werck maeckte / dat hy de Heeren stoutelick aenseyde / dat sy met hem souden handelen so als sy 't verstonden. Hier door dachten de Heeren datter eenige duyvelsche konsten onder mostē schuylen/eñ belasten hem naeckt te ontkleeden/ende vonden alsdoen op syn borst in een sackxken hangen een slangen-vel/ met een slangen-tong. De Heeren hebbē hem naerstig doen bewaren/ende desen dagh de sake daer by laten berusten.

Den 13 's morgens lagen alle de schepē van de Vlote ontrent anderhalf mijl by Z. Cabo Lopes geanckert/ uytgesondert het schip Amsterdam/ dat by avonture in eē dwers-stroom gheraeckt was / so dat het de plaetse/ daer de andere

schepen

schepen geset hadden/ niet heeft konnen beseylen. De Vice-Admirael siende dat het schip Amsterdam door de stilte hoe langs hoe meer verloor/ ende dat het binnen korten tijd uyt het gesicht soude raken/ heeft sijn ancker gewonden/ende is voor de wint met de andere schepen nae de Heer Admirael toe-gheloopen/soo dat wy ten derde male op de reede van de Cabo Lopes ten ancker gekomen zijn. 1623. October.

Den 14 hebben wy door contrarie wint niet konnen onder seyl gaen.

Den 15 is in den Raet goet-gevonden/dat men soude onder seyl gaen/ soo haest de wint dienen wilde/ om West/ofte Zuydelijcker als West aen te gaen.

Den 16 was de wint Z. W. daerom wy bleven legghen. De Vice-Admirael ende Schout by nacht zijn desen dagh weder besig geweest/om de examinatie met Mr. Jacob barbier op 't schip Mauritio te eyndighen: als dese/ boven op de Compange gevanghen sittende/ by den Provoost ontsloten wert/die hem benedẽ soude brengen/ is hy met beyde de armen geslotẽ van de compange in Zee gesprongen/ van meeninge om hem selven te verdrincken/ maer een Trompetter van 't selve schip is hem datelijck na gesprongen/die terstont sijn best dede om de voorsz Mr. Jacob met gewelt bovẽ water te houden/dan ten soude niet geholpẽ hebben/ want Mr. Jacob niet doende als water in swelgen/socht den trompetter te belemmeren/ om met hem te gelijck te gronde te gaen/ ten waer noch eẽ ander toegesprongen hadde/ die doen beyde hem so lange boven water hieldẽ/tot dat de chaloupe haer is komen halen:tot sijn selven gecomen synde/heeft hy buyten pyne vrywilliglijck bekent / dat hy Mr. Jacob Vegeer geboren te Leuven/van spaensche Ouders/ ende Licentiaet in de Medicine/ seven persoonen deser Vlote met wille ende voor-bedachte raet / door oorsake dat sy in haer sieckte hem wat te lastig vielen/ende hy in korten tijt daer van begeerde ontslaghen te wesen/ van 't leven berooft heeft/ ende dat hy

1623. so haest hy eenige treffelijcke cure soude betoont hebben/ aen de Heer Admirael de Tafel van de Cajuyt soude versocht hebben/ende soo verre het selve hem afgheslagen wierd/ dat hy alle middel soude aenghelept hebben/ om de Heer Admirael/Vice-Admirael/ ende de andere voornaemste Officierē/ die hem hier in souden tegen gheweest zijn/ te vergeven. Hy verklaerde ooc/dat hy al voor lange vā sin was geweest met de Duyvel in compact te treden / maer dat de Duyvel hem noyt heeft willen verschijnen / wat moeyte hy daer oock toe ghedaen heeft / ende dat hy noch een-mael/gheduren-de zijn ghevanckenisse / ghepooght heeft hem selven het leven te benemen / ende dat door een kusschen op zijn mont te legghen / om hem selven te smooren / maer dat het hem misluckt was. Hy werde noch ghesuspecteert van andere sware feyten / maer de Heeren vonden goet om sijn groote swackheyd/dat men het met dese zijn vry-willighe bekentenisse soude laten berusten.

October.

Den 17 is by den Raet / die overmits de sware sieckte van de Heer Admirael op 't schip Delf vergadert was / sententie geprononcееrt tegens Mr. Jacob Vegeer.

Scheyden van Cabo Lopes.

Den 18 zijn wy met een Zuyden wint onder seyl ghegaen. Desen morghen is de voorsz Mr. Jacob met een byle op 't schip Mauritius onthalst. 's Nachts hadden wy een doorgaende koelte uyt den Zuyden.

Den 20 's morghens hadden wy 't Eylandt S. Thome in 't ghesicht. Om datter op dese tijdt weynigh apparentie was / om het Eylandt Annabon te beseylen / ende groote vreese was / dat de scheur-buyck / die in alle Schepen ontsteecken was / lichtelijck de over-handt soude nemen / soo wert by de Heer Admirael goet ghevonden / dat het Jacht / ende twee Chaloupen aen Ilha de Rolles souden varen / een Eylandeken legghende aen de Z. W. hoeck van S. Thome/ om na een goede reede voor de schepen uyt te sien/ en te vernemen/ oft daer soo-danighe quan-

quantitept Orangie-appelen te bekomen was / als wy tot ververschinge van de Vlote van noode hadden. 1623. October.

Den 21 hadden wy de slagh-boegh tegen/ soo datter met seylen niet geavanceert wert.

Den 22 is de Vice-Admirael met het Jacht/ ende 2 chaloupen na Jsla de Rolles gegaen/loopende tusschen Jsla de Rolles ende S. Thome door/om na een goede reede voor de schepen uyt te sien. De schepen laghen ondertusschen op de lye/ wachtende na het bestemde teken/ dat een van de Chaloupen met een vlagge soude af komen / om haer op de reede te leyden/maer en vernamen niet voor op den avondt / doen men het Jacht ende de twee chaloupen achter Jsla de Rolles sagh uytkomen/ hebbende Jsla de Rolles achter om gepasseert/ die de schepen doen inwachten.

Den 23 heeft de Heer Admirael uyt de Vice-Admirael verstaen / 't geen hem op gisteren wedervaren is/ dat sy aen Jsla de Rolles geweest hadden/ maer seer weynigh appelen bevonden / door dien het te laet in 't jaer was / dat sy onder Jsla de Rolles 7/ 6/ 5/ 4 en een half vadem water bevonden hadden / maer klippighe gront ende quaet om te anckeren/ waerom voor de Vlote ongeraden dachte te wesen aldaer te setten/ door diender gantsch geen ververschinge te bekomen was. De Heer Admirael de sake verstaen hebbende(de wint contrarie zijnde om Annabon aē te doē) heeft de Predikant belast een predicatie voor 't volck te doen / eñ haer te vermanē/om God den Heer de sake te bevelen/ende hem te bidden dat hy haer in gesontheyt wilde bewaren/ende een goet succes op de voyagie verleenen / also alle mogelijcke naerstigheyt om eenige ververschplaetse aē te doen by de Overheyt ghebruyckt was. Van daegh hebben wy ons cours om de West gestelt/ om in de Zuyd-Ooste winden te geraken.

Den 24 de wint te seer Westelijck loopende/hebben wy 't ghewent / vreesende dat wy by Noorden den Equinoctiael souden gheraken.

1623. October. Den 25 's nachts hebben wy wederom ghewent om niet op S. Thome te vervallen. 's Avonts lagh Ilha de Rolles O.Z.O. van ons 4 myplen.

Den 26 ende 27 deden wy ons devoir / om de Zuyt te kryghen.

Den 28 avanceerden wy al om de Zuydt / alsoo ons de slag-boegen vorderlijck waren.

Den 29 naer de middagh sagen wy 't Eylant Annabon W. ten Z. 10 myplen van ons. Het is grootelijcx te verwonderen / dat doen wy alle middelen aenwenden om Annabon te beseylen / wy gantschelijck niet konden effectueren / ende dat wy doen alle hope om het selve te krijgen / verloren was / tegen wil ende danck in 't ghesichte van 't selve Eylant gheraeckt zijn / waeromme by den Raet geresolveert wert / datmen soude de cours na het selve eylant stellē / om aldaer 3 oft 4 dagen te blyven leggen / om de Vlote van water / ende Orangie-appelen te voorsien / also men oogenschijnlijck merckte / dat Godt de Heere ons daer ter plaetse als metter hant wilde leyden / om de Vlote van het aenstaende perijckel / het welck haer door de scheurbuyck over 't hooft hing / te bevryden / ende te verlossen.

Komen aen Annabon. Den 30 's nachts zijn de meeste schepen op de reede van Annabon gearriveert.

Den 31 met den daghe is Cornelis Jacobsz ende de Fiscael door last van de Heer Admirael aen land ghegaen / die met een vree-vaen ontfangen werden / ende accordeerden met de Gouverneur ghenaemt Antonio Nunes de Matos / dat men met de inwoonders in vrientschap soude mogen handelen / ende so veel water / ende appelen halen als wy selver begeerden / ende dat wy oock soldaten tot onser defensie aen de water-plaetse mochten brengen / sonder dat sy eenighe overlast ofte schade aen de inwoonders souden doen. Ondertusschen zijn alle de ander schepen op de reede ghekomen / ende heeft doe de Heer Admirael / 't rapport van landt verstaen

synde/gheordineert/dat de Schout by nacht met 100 solda- ten/ende alle de Boots aen de water-plaetse soude gaen/ om aldaer vol-komen ordre te stellen / dat de Boots het water sonder perijckel mochten innemen. De Vice-Admirael was ondertusschen aen landt by de Gouverneur ghegaen/ doch sonder soldaten / om dat de Gouverneur sulcx in geenderley wyse en wilde consenteren / ende stelde aldaer ordre om met de inwoonders te handelen/ 't welck desen dag niet wel heeft konnen ghesckieden / om dat de inwoonders met haer vee boschwaert in gevlucht waren. De Chaloupen quamen op den avont wederom/brenghende water/ ende menighte van Appelen. 1623. Octobe.

Den 1 November hebben wy aen land voor zout ontrent 40 verckens/ ende eenige hoenderen geruylt. Novēber

Den 2 ende 3 zijn wy noch doende geweest om water ende appelen te halen / ende met de inwoonders te ruylen. De Vice-Admirael is van dage met meer andere Officieren aen landt gheweest / vereerende aen de Gouverneur een present waerdigh ontrent 300 gulden / waer mede de Gouverneur seer qualijck ghecontenteert was/ ende om dat ons volck de swarten aen de water-plaets eenige overlast gedaen hadden met de hoenderen/eñ andersins te rooven/so scheelde het seer weynig/oft hy soude de Vice-Admirael eñ de andere officieren al t'saē aen lant vast gehouden hebbē/ dan also sy op sijn woord haer vertrout hadden / was hy te vreden dat sy souden vertrecken/ haer waerschouwende dat sy voortaen haer vyand soo lichtelick niet souden vertrouwen / naer dien hy middel hadde haer in 't geberghte ghevancklick te houden/ al waer 't dat de Vlote noch eens so veel macht hadde / en so zijn sy noch met vriendschap van den ander gescheyden. Aen dit Eyland zijn twee van ons volck over-ghe loopen / de een was een Spangiaert / ende de ander een Grieck/ die beyde uyt Turckse zee-roovers in de Spaensche zee op onse schepen waren over-gekomen.

1623. Novëber

Gaen t'zeyl van Annabon.

Den 4 zijn wy met een Z. ten W. wind van Annabon t'seyl gegaen. Annabon is een eyland/leggende op de hoogte van 1 en een derdendeel graed / by Z. den Equinoctiael/ (te weten het Noort eynde alwaer de reede ende het dorp is) groot ontrent 6 mylen int ronde: het is heel hoog land/ ende bewoont van swarten/ die ontrent 150 in't getal zijn/ behalven vrouwen ende kinderen / die het ghetal van de mannen verre excederē. De inwoonders zijn onder subjectie der Portugesen/ eñ hoewel daer ordinaris niet meer als 2 oft 3 Portugesen op het Eyland zijn/diese gouverneren/ so houden sy nochtans de selve in sulcke onderdanigheyd / dat het te verwonderen is/ ende so daer yemand is die misdoet / die word strackx naer het Eyland S. Thome versonden/ 't welck de meeste straffe is die sy de swarten aendoen/ende daer sy oock meest voor vreesen. Het Eyland is seer overvloedigh ende vruchtbaer van fruytē/als Bananas/Ananassas/Coquos/ Tamarindas/Suycker-riet ende Patattas/maer het principaelste/ ende 't ghene de schepen/ daer komende/ meest van doen hebben om te ververschen / zijn Orangie-appelen/ die aldaer in so grooter abondantie vallen/dat wy in de 4 dagen tijds/ die wy hier lagen / over de 200000 Appelen aen boort gekregen hebben / sonder die gene die aen land van 't volck gegeten ende vernielt zijn/ ende noch waren / nae 't segghen van de Gouverneur/ de meeste Appelen by verscheydē schepen gehaelt: de Appelen zijn goed van smaeck/niet heel suyr noch heel soet/ ende zijn groot/ vol van sap / jae daer zijnder die dry vierendeel pont wegen/ende een mutsken sap in hebben: daer zijn oock soete Appelen / dan niet soo veel/ die van de inwoonders in waerden ghehouden worden: men vindse 't geheele jaer door/ maer zijn in de eene tijd bequamer om te duren/ als de ander/ want sy te dese tijd volle rijp waren/ende ons met groote hoopen af-bedorven. Limoenen vintmer oock/ maer weynigh: daer is oock Vee/ als Ossen/Koeyen/ Bocken/ ende menighte van Verckens/die de swarten voor

zout

zout aen ons verruylden. Oock is aen de Z. O. syde van 1623.
het Eyland een schoone water-plaets/daer het water in een Novẽber
valeye uyt het gebergte komt loopen / die met veel appel-boomen ende fruyt-boomen verciert is: alhier word het water gehaelt niet sonder groote moeyte/ om de barninge/ende de swarten hebben oock een borstweeringe van steen op den ander geleyd/ waer mede sy het landen ten deele konnen beletten. De reede is aen de Noort-Oost-syde van 't Eyland/ alwaer men het set op 7/ 10/ 13/ 16/ etc. vademen schoone zant-grond/ dicht onder 't land/recht over een dorp/daer die van 't land een steene borstweeringe hebben / daer uyt sy eenighe defensie konnen doen/ als men teghen haer danck wil landen / maer allser groot ghewelt komt / verlaten sy haer huysen die van hout ende stroo gemaeckt zijn/ ende begeven hen in 't gebergte/ daer sy eenige trencheen hebben: sy zijn wel voorsien van musquetten ende ander geweer/ ende daer zijnder oock eenige die daer wel mede konnen omgaen:oock waster Catoen op het eylant/het meeste datter valt/'t welck de swarten plocken/ ende schoon gemaeckt zijnde/ nae Portugal senden / daer zijn oock eenige Chivet-katten/ die in 't wilt in 't gheberghte loopen/ waer van sy de Chivet vergaderen / dan heeft niet veel te beduyden. Het volck gaet heel armelick gekleed/ de vrouwen gaen met het hooft/ ende boven-lijf gantsch naeckt / ende beneden de borsten tot op de knyen hebben sy een doeck/ die sy om haer lijf winden. Alle Neerlandsche schepen / die dit Eyland Annabon om te verversschen aendoen / moeten seer voorsichtelick met dit volck handelen/ ende op sulcke conditie met haer tracteren / dat sy haer eygen volck in geen perijckel stellen/oft op der swarten beloften behoeven te vertrouwen : sy moeten oock op haer defensie zijn/oft het geschiede dat de swarten boven hare beloften yet attenteerden: want verscheyde schepen/om dat sy op der swarten beloften te seer staen bleven/ groote ongelucken over-gekomen zijn.

Den

1623. Den 5/6/7 ende 8 was de wind Zuydelick / de cours om de West.

November Den 9 en 10 oostelickte de wind/en seylden al om de West.

Den 11 ende 12 kregen wy de generale Oostelicke wint. Wy waren doen ontrent 90 mylen by Westen Annabon/ op de hooghte van drie graden.

Den 20 's avonts is het schip Amsterdam een ongheluck over gekomen: de jonghens speelden en stommelden met den ander / ende zijn soo al stommelende teghen Scheeps-boort aengeloopen/ ende drie te gelijck/ de een den ander vast houdende/over-wichtigh geraeckt/ ende buyten boort gevallen. Wy setten de chaloupe uyt/die een van haer berghde: de ander twee zijn verdroncken.

Den 22 voor den dage is de Barque 't schip Mauritius recht voor de boegh gheraeckt / soo dat de boegh-spriet van Mauritio tusschende besaen-masten van de Barque inquamen. Mauritius raeckte sijn gallioen schadeloos / ende sijn voor-seylen werden ghescheurt / en de Barque raeckte een van syn besaens-masten quijt/ ende so het dagh werd/ hebbē de Boots ende Chaloupen van de Schepen haer van malkander geboucheert.

Den 25 op de middagh de hooghte 16 en een vierendeel graden/ ende verleyden doen onse Compassen op 10 graden Noort-oosteringe.

Den 29 hadden de hoogte 19 en een half graed/ende lengte van de Eylanden van Marten Vaes. Den Raed by de Heer Admirael beroepen zijnde/ werd goed ghevonden datmen de cours tot aen de Tropicum Capricorni W.Z.W. soude aenstellen. Wy bevonden desen avond 13 graden Noort-Oosteringe.

Decēber. Den 2 December hadden de hooghte 20 en twee derdendeel graden. Om dat de bestecken der stier-lieden ofte tusschen de Eylanden van Marten Vaes door / ofte na by liepen/ en wy met een W.Z.W. gangh de Eylanden niet in't

gesicht

gesicht kregen/staet vast te presumeren dat wy met de Vlote 1623.
by Westen de selve Eylanden ghepasseert zijn. Decẽber.

Den 3 kregen wy een schip int ghesicht / dat wy lange te vergeefs na-jaeghden.

Den 12/ 13/ 14/ 15/ 16 ende 17 hadden vele stilten op de hoogte van ontrent de 30 graden/soo dat wy weynigh vertierden.

Den 18 op de hoogte van 31 en een half graden/ het land ontrent 120 mijlen West van ons zijnde/ wert besloten/ dat men Z.W. soude aengaen/ ende de compassen verleggen op 18 graden Noort-oosteringe.

Den 19/20/21 ende 22 was de wint uyt de Noordelijcker hant.

Den 23 veranderde de wint / ende kreghen harde koelte/ met donder ende blixem.

Den 24 dreven wy in calmte.

Dẽ 25 's nachts de wint uyt den Noorden/dan hy draeyde om de West/tot dat hy Z.W. ende Z.Z.W. was. 's Avonds dreven in calmte / ende bevonden aen des Sons ondergangh 21 graden Noort-oosteringe.

Den 26 's morgens de wint Noordelijck/maer hy draeyde om als op gisteren/so dat wy in de wint kregen.

Den 27 was de wint wederom Noordelijck / maer hy draeyde om/als de voorleden dagen.

Den 28 de wint Z.Z.W. ende Z.W. de cours om de Z.

Den 29 dreven wy den gantschen dagh in calmte / ende hadden op de middagh de hooghte van 38 graden. In de voor-nacht kregen de wint uyt den Noorden / die tegen den dagh West liep met storm.

Den 30 's avonds liep de wint Zuyden/waer mede wy 't wenden / maer soo wy geen vyeren van de ander Schepen konden sien / meenden wy dat de ander schepen om de Oost bleven houden/ende het wenden niet gesien hadden/daerom wy 't weder om de Oost leyden.

Den 31 misten wy 3 schepen/Orangien/de Hope/ende de Griffoen/ die wy achten om de West van ons te wesen.

1624. Januarij. Den 1 Januarius heeft de Heer Admirael aen yeder back een kanne Spaensche Wijn tot een Nieuwe-Jaer laten geven.

Den 2 een storm uyt den Z.W.

Den 3 de wind W.Z.W. ende kregen op de middagh de hooghte 42 en een vierendeel graden.

Den 4 bevonden wy 22 graden Noort-oosteringhe/ ende hadden de wind uyt den W. inde voor-nacht een vliegende storm uyt den N. en te middernacht uyt den W.N.W.

Den 5 was de wind voor de middagh N. W. ende na de middagh Z. W/ de storm continuerende. Wy sagen daeglijckx veel quallen ende steenkroos dryvẽ/ daer door wy vermoeden / als oock uyt de menighte van 't gevogelte/dat wy niet wijd van land waren.

Den 6/ 7 ende 8 was de wind Zuydelick/de cours om de West.

Den 9 heeftmen om de koude aen yeder man een pimpelken brandewijn beginnen uyt te deelen / ende hadden op de middagh de hooghte 44 en een derdedeel graden.

Den 10/11/12/13/14/15 ende 16 was de wint meest Zuydelick/ somwylen wat van den Oosten/ somwylen wat van den Westen.

Den 17 op de middagh de hooghte van 45 graden / de wind uyt de Noordelicker hand.

Den 18 bevonden de afwijckinghe 15 graden Noort-oosteringhe / en wierpen gront op 70 vademen / wasige gront met swart zant vermengt/ sonder dat wy het land sien konden: het luchtjen was uyt de Noordelicker hand.

Den 19 's avonts in de schemeringe sagen wy dat de zee haer tot verscheyde steden root vertoonde / als oft sy met bloed geverft waer.

Den 20 bevonden wy / dat de roodigheyt / die op gister avond

abond in zee gesien was/ niet anders was/ als een oneyndelicke menighte kleyne roode kreeftkens / soo dat de zee door de veelheyt root scheen te wesen: de wint was N.O. 1624. Ianuarius

Den 21 een storm uyt den Z.W. de cours om de Oost/ eñ tegen de nacht uyt den Z: waer mede wy 't overleyden.

Den 22 ende 23 was de wint Noordelick.

Den 24 ende 25 variabele wint.

Den 26 op de middagh de hoogte 51 graden ende 10 minuten. Tegen den avond de wint seer sterck uyt den Z.W. met sulcken koude / dat een / die om sijn dieverye vast sat/ beyde sijn beenen vervrooren.

Den 27 continueerde het tempeest tot op den avont/ doen de wint bestont af te nemen.

Den 28 misten wy de Barque/die wy sint niet weder gesien hebben: daer waren op 18 mannen / daer onder 3 Portugesen/ende was van victualie sober versien. 's Avonts kregen wy het koeltje uyt de Noordelicker hant.

Den 29 de hooghte 52 graden: na de middagh een lustige koelte uyt den Z.Z.O.

Den 30 hadden de hooghte 52 graden en een half / ende wierpen gront op 55 vademen: wy dreven desen dagh meest in kalmte.

Den 31 hadden wy de wint uyt den O. N. O. die tegen de nacht wacker begost op te koelen.

Den 1 Februarius met den dage sagẽ wy't lant Z.Z.W van ons leggẽ ontrent 5 mylen: het was de Caep de Peñas/ hem vertoonende met hooge berghen boven met sneeuw bedeckt: Wy wierpen grond op 52 vademen/ ende stelden ons cours met de N. O. wint/ Z.O. ende Z.O. ten Z. aen. Februar: Sien Terra del Fuego.

Den 2 met den dage vervielen wy voor de mont van de Straet Le Maire/ die in een dijs lagh/ so dat wy geen doorganck sien konden / ofte vermoed souden hebben / maer de Stier-man van de Eendracht/ Valentijn Jansz/ die Anno 1619 in Januario met de Spaensche Caravellen al-hier

 geweest

1624. gheweest was / kende de Straet uyt de berghen / die aen de
Ianuarius West-syde van de mond leggen / ende hiel dragende met het
schip de Eendracht / om de Straet in te seylẽ. De mond van
de Straet is seer kennelick / door dien het Oost-land van de
Straet / Staten-Land genaemt / hoog / heuvelig / eñ hacke-
lig is / eñ op het West-land / Mauritius-land genoemt / ver-
toonen haer ettelicke ronde heuvelen / dicht aen de strand ge-
legen. Aen de inganck van de Straet komende / sagen wy
2 schepen in de Baey legghen / (namaels Verschoors Baey
ghenoemt) die terstond seyl maeckten om by ons te komen /
ende so de wind seer Oostelick liep / ende de stroom ons ge-
weldigh innewaert aen sette naer het West-land toe / was
de Heer Admirael seer twijffelachtigh / oft hy met de Vlote
in Valentijns Baeye / in de Strate le Maire / soude ten anc-
ker komen / door dien het een lager wal was / ofte niet / maer
so wy na de Baeye (die / van by Noorden af te rekenen / tus-
schen de tweede ende derde hoeck aen de West-syde van de
Straet leyd) toe hielden / om de gheleghentheyd te besichti-
gen / ende wy een schip daer in sagen geanckert leggen / heeft
de Heer Admirael nae de Baeye laten toe-houden / ende so
wy nu al gereed waren om het ancker buyten de Baeye te
laten vallen / saghen wy een chaloupe uyt de Baeye na ons
toe komen roeyen / ons wenckende ende toe-roepende / dat
wy daer niet souden setten / waerom wy stracx wenden / sey-
lende met groot geluck boven de Zuyd-punt van de Baey /
daer wy noch 15 vademen rutsige grond wierpen. Van hier
zijn wy midden in de Straet gheloopen / daer wy met den
anderen wachten na de 2 schepen / die wy buyten de Straet
gesien hadden / die tegen de middagh by ons quamen / ende
waren de schepẽ Orangien ende de Hope / so datter niemand
ghemist werd als de Griffoen / die in de voorsz Valentijns
Baey geset lagh / ende de Barque / ende om dat wy dachten
Passeeren dat de Griffoen met dese wind niet konde onder seyl gaen /
de Strate Le Maire. hebben wy onse reyse vervordert / ende zijn de Straet ghe-
passeert.

passeert. Het was de voormiddagh so dysigh ende mottigh/ dat wy / in't midden van de Straet wesende/ aen geen van beyde de syden het land conden bekennen/daerom wy oock weynig van de gelegentheyd vande Straet weten te schryven. Op de middagh / doen de Zuyd-hoeck van het Oostland van de Straet O. van ons was/kregen wy de hooghte van 55 graden ende 20 minuten. De N. O. wind continueerde tot middernacht/ doen hy W. Z. W. liep. 1624. Februari.

Den 3 was de wind N. W: op de middagh de hooghte 56 graden: op de nae-middagh calm-stil/ als wanneer J. W. Verschoor/ Schout by nacht / den Heer Admirael gherapporteert heeft 't geen hem met de schepen Orangien/ de Hope ende Griffoen/ sint den laetsten December gerescontreert was: dat sy op de hooghte van 54 graden het land aenghedaen hadden / ende den 30 Januarij de Strate in-seylden/ maer dat sy door de geweldige stroom/ die haer tegen quam/ belet werden de Strate te passeeren/ dat sy den volghenden nacht by ghehouden/ ende den lesten Januarij de Baeyen aen de West-syde van de Strate besocht/maer geen bequame ancker-grond gevonden hadden: dat sy daegs daer aen 't schip de Griffoen met de chaloupe van 't schip Orangien naer Valentijns Baey gesonden hadden/ daer wy het op gisteren hadden sien gheset legghen / om te vernemen oft de Vlote daer oock gheweest ware / ende de ander schepen daer van te verwittighen/ die mede in de selve Baeye meenden te setten/ by aldien daer goede ancker-grond was/ ende dat sy ondertusschen met de 2 Schepen/ Orangien ende de Hope/ buyten de Straet in Verschoors Baey waren ten ancker gekomen/daer sy eens met de chaloup aen land geweest waren/ om te sien wat gelegentheyd daer was. Sy waren een rivierken / 't welck sy ontrent de schepen saghen/ ingeroeyt/ daer sy een seer goede reede voor kleyne schepen vonden/ die aldaer voor alle winden beschut konden leggen/ maer groote schepen en souden haer om de ondiepte aldaer niet konnen

 bergen.

1624. bergen. Sy hadden met de inwoonders gehandelt/ ende eenige Robbe-vellen geruylt / maer hadden geen ververschinghe of beesten konnen bekomen. Alhier legghende/ vingen sy met hoecken so veel Visch/ van gedaente ende smaeck als Schelvis/ als sy selver begheerden. Maer alsoo sy inde selve Baey voor een Oostelicke wint niet wel beschut lagen/ ende de Zee grof aen schoot / hadden sy haer ghespoed / om van daer te geraken/ al eer sy ons in 't gesicht hadden gekregen. Het was den gantsche nacht calm-stil.

Februari:

Den 4 een moy coeltjen uyt den Z.Z.O. ende Z.O.

Den 5 was de wint W. Z. W. met groote kaecken/ haghel ende reghen.

Sien Caep de Hoorn.

Den 6 met den dage sagen wy de Caep de Hoorn N.N.W. 3 mijlen van ons / ende om dat wy een stijve W.Z. W. wint hadden/ daer mede wy niet boven 't landt konden seylen/hebben wy 't om de Zuyd gewent.

Den 7 's morgens liep de wint N.N.W. ende na de middag N.N.O. ende N. O. de coelte al even sterck continuerende. Op de na middagh wierp het de Vice-Admirael op de ly / ende hieuw zijn Gallioen af buyten de woelingh/ ghelijck 't Schip Amsterdam / ende meer anderen al van te voren ghedaen hadden. In de nacht kreghen wy soo subijten storm uyt den Westen / dat eenighe schepen haer marsseyls verloren.

Den 8 hadden noch al harde storm uyt den Westen: op de middagh de hooghte 57 en een derdendeel graden. Wy waren seer verwondert over dese hooghte / overmits wy op gisteren meerder hoogte behoorden gehad te hebben/ ende wy ondertusschen noch ontrent 12 mijlen om de Zuyt gheseylt waren / waeromme presumeerden dat alhier harde stroom moste gaen/maer oft hy om de Oost/ofte West gingh/konden wy niet weten.

Den 9 continueerde de storm uyt den W.N.W.

Den 10 op de middagh de hooghte 58 en een half graed/

ende

ende waren met den storm uyt den W.N.W. met schoover seyl Z. ten O. geseylt. 1624. Februari:

Den 11 de hooghde als op gister / en hadden een herd vaer-weer uyt den N.W.

Den 12 hadden wy noch harde koelte uyt de Westelijcker hand.

Den 13 was de wint meest N. W. Wy kreghen des nachts veel snee ende hagel-buyen.

Den 14 bevonden wy aen des Sons opganck 25 graden Noord-oosteringhe / anderen hadden maer 23 ende eenighe maer 21 graden/soo dat de afwijckinghe/ hoe-wel de Compassen wat verscheelden/extraordinaer groot bleef/waer van wy ons niet genoeg konden verwonderē. Wy kregen op de middagh de hooght 56 en een derdendeel graden. Naer de middag dacht de Heer Admirael den Raet te ontbieden om der Stier-lieden advijs over de stroom te verstaen/maer soo haest de witte vlagge waeyde/ sagen wy de Caep de Hoorn W.N. W. 7 mijlen van ons / waer uyt volghde dat ons de stroom geweldigh om de Oost gheset hadde/hoe-wel dit ver buyten onse gissinghe was / want wy vastelijck gheloofden dat de stroom volghens het schrijven van Le Maire om de West gingh / waerom de meeste bestecken der Stier-lieden verre by Westen de Caep Hoorn waren.

Naer de middag is de Vice-Admirael by de Heer Admirael gekomē/proponerende oft niet geraden was/nadien wy in 12 dagen tijts meer verachtert als geavanceert hadden/ datmē ontrent de Caep de Hoorn eenige Baeye ofte Voerde opsochte/ daer de Vlote haer op eē nieu van water mochte versorghen/waer op by de Heer Admirael/ende Vice-Admirael besloten wert / dat by so verre de wint tegen morgen goet wert/dat men het soude laten voortstaen/om dat in onbekende Baeyen met soo sware Schepen op te soecken vele swarigheyt gelegen was / doch by soo verre de wint teghen morghen niet veranderde/ maer staen bleef / dat men alsdan

soude

1624. soude toe sien/om in de eene/ofte andere bay water ende ballast te bekomen. Tegen den avont kregen wy de wint uyt den N.O. ende N.N.O. dan hy veranderde 's nachts/ende liep N.W. ende N.N.W.

Februari:

Den 15 's morgens met den dage hadden wy de Caep de Hoorn 2 mylen W.N.W. van ons. Ons gissinge was/ dat wy met soo een doorgaende koelte de Caep te middernacht souden hebben gepasseert/ maer de stroom liep so sterck om de Oost/ dat wy hem even dood seylden/ en het middagh was/ al eer wy de Caep Noorden van ons kreghen. In 't voorby seylen saghen wy tusschen de Caep de Hoorn/ ende de naeste Caep by Westen een groote Inwijck/ die hem so wijd te landewaert op-streckte als men beoogen konde/daer wy verhoopten datmen eenighe goede Baeyen soude vinden/ ende om dat na de middagh de wind W. liep/ daer mede wy om de Z. loopende/ voorseker beneden de Caep souden drijven/ soo heeft de Heer Admirael het Jacht voor uyt gesonden/ ende is met sijn schip tusschen beyde de Capen ingeloopen/ hopende datmen daer een goede reede soude vinden/ om de schepen den aenstaende nacht te setten/ ende dan op morghen naer een bequame plaetse uyt te sien/ daer men de schepen van water/ ballast ende brandt-hout mocht versorghen. Wy liepen tot op 52 vademen/ daer ons docht dat wy eenige goede Voerden sagen/ maer alsoo het/ de nacht op handen zijnde/stille werd/ende wy geen gelegentheyd sagen om de aenstaende nacht te setten/ hebben wy t'zeewaert gewent. In de voor-nacht kregen wy een Noordelicke wind/ daer mede wy uyt de Baeye liepen/ ende ons cours langhs de wal stelden.

Den 16 was de wind N.N.O. tot op de middagh/ doen het stil werd/ ende wy de hooghte kreghen 56 graden ende 10 minuten/ de Caep de Hoorn O. van ons zijnde. Wy sagen alsdoen twee Eylanden/ die ontrent 14 of 15 mylen by Westen C. de Hoorn legghen/ inde Caerte niet bekent/ en

lieten

ZVYDSYDE VAN TIERRA DEL FVEGO
Waerghenomen ende afghebeeldt
door
Ioannem a Walbeek

Duytsche mijlen 15 voor een graed der breedten
5 10 15

MAR DEL NORT
Verschoors Ree
Mauritius Landt
Valentijns bay
Straet van Lemair
Staten landt
55
Windhonds bay
Goe Ree
Terhaltens eylandt
Schapenhams bay
NASSAVSCHE VOERD
Ewoudts eylandt
56
Lheremitens eylandt
Barnevelds eylanden
Caep de Horen
iego Ramires
NIEWE ZVYDZEE

lieten een Chaloup aen de dregge legghen / om te vernemen 1624.
hoe de stroom liep / die wy bevonden om de Noort West te Februari:
gaen. Savonds liep de wint Z. W.

Den 17 's morgens was de wint W. N. W. gelijck hem de wal streckte. Alsoo wy de voorleden nacht verre te rugh ghedreven waren/ende voorseker was/ by soo verre de wint continueerde/dat wy beneden de Caep de Hoorn souden raken/vont de Heer Admirael goet/dat wy ons cours nae een groote Voerde souden stellen / naemaels Nassausche Voerd genaemt/ende verwachten daeromme het Jacht de Windhont / om het selve te laten voor seylen / maer de Vice-Admirael vreesende / dat met het tardeeren van 't Jacht den dagh soude eyndighen / ende de Vlote beneden de gheseyde Voerde dryven/heeft/als wesende de voorste/zijn cours recht de Voerd in geset / ende die ontrent 2 mijlen ingeseylt sijnde/ zijn ancker laten vallen/ende de vlagge laten waeyen/tot een teken datter goede ancker-gront was: De ander Schepen zijn tegen den avond mede op de reede ghekomen/ende hebben het geset op 25 a 30 vademen kalckachtige gront.

Komen in Schapenhams-Bay ten ancker.

Den 18 zijn de Capiteyns door ordre van de Heer Admirael nae landt gheroeypt om nae de gheleghentheydt van 't Lant te vernemen: sy vonden teghen over de reede een bequame plaetse/ al-waer men voor de barninge bevrijt konde legghen / daer men het versch water uyt het gheberghte vlietende / met emmers inde boots konde toe - reycken / ende daer ballast / ende brandt - houdt ghenoegh te bekomen was. Dit was in de derde Baey van de Zuydt te tellen/ nae de naem van de Vice - Admirael/ Schapenhams-Bay ghenoemt.

Den 19 's morgens moy weder: op de middagh ontstack subytelijck soo groote storm uyt den W. Z. W. dat de schepen Delf/ Orangien/ Mauritius ende de Eendracht doorginghen / die terstont ander Anckers uyt brachten / en haer stengen door schoten/ende so bleven vast houden. De Boots

 ende

1624. ende chaloupen die tusschen het lant ende de schepen waren / deden haer best om haer aen 't eene / ofte ander schip te ver-

Februar: ghen / maer de Boot van 't Schip de Hope wert omgheslagen / dan wert met het volck met groot geluck gesalveert. Op den avond was het goet weder.

Den 20 op de middagh begost het weder te stormen uyt den Westen / soo dat de Boots den gantschen naemiddagh niet konden verrichten.

Den 21 is de Vice-Admirael met het Jacht de Wint-hont onder seyl gegaen / en op waert aen de Voerd in gevaren / om de gelegentheyt te besichtigen / ende te vernemen / ofter eenige ververschinge van beesten te bekomen ware.

Den 22 een Weste wint / en variabel weder / de een ure een storm / ende d'ander uur schoon weder: des na middaegs kreghen een harde storm / soo dat een partye van ons volck aen lant mosten staen blyven. Van daegh vertoonden haer de Wilden aen de water - plaetse / die met ons volck in vrientschap verkeerden.

Den 23 's morgens variabel weder / ende na de middagh een storm uyt den Westen / soo dat het Schip den Arent 19 mannen aen lant heeft staen laten / die sijn Boot om het harde weer niet dorste aen boort halen.

Den 24 doen de Boots aen landt quamen / vontmen van de 19 man van 't schip den Arent / niet meer als twee man levende / die verhaelden / hoe dat de Wilden op gister avont de resterende 17 van haer volck met haer knodsen / slinghers / ende piecken omgebracht hadden / sonder dat de Wilden eenigh leet van ons volck aen gedaen wert / 't welck sy lichtelijck hadden konnen doen / om dat het selve volck geen gheweer by haer hadden. Men vont aen strant niet meer als vijf dooden / waer onder de opper-stierman / ende twee jonghers waren: de opper-stierman was op een vreemde wijse ghemartelt / ende de jongens waren in stucken van een ghescheurt / alle de ander hadden sy met ghenomen / om te eten.

De

De Heer Admirael dese tydingh verstaende / heeft ghecommandeert/ dat yder boot / die aen land voer / 8 oft 10 soldaten tot bewaringe soude mede nemen/ om van de wilden bevrijt te zijn/ maer nae die tijd hebben wy gheen Wilden ontrent de reede meer gesien: 's avonts een herde storm uyt de Westelicker hand. 1624. Februar.

Den 25 voor den dagh is de wint afghenomen/ ende kreghen een koelte uyt den N. O. ende O. N. O. met welcke wint de Vice-Admirael met het Jacht de Winthont by de Vlote ghekomen is / rapporterende aen de Heer Admirael 't gheen haer op de reyse wedervaren was/ dat sy voor eerst recht toe na de plaetse geloopen waren/ daer men vande reede de roock konde sien op-gaen / op de plaets inde Caert Winthonts-Baey genoemt/ alwaer sy de naeste nacht hadden geset gelegen/ ende dat sy 's morgens met een chaloupe daer na toe roeyende/ eenighe huttekens vonden/ alwaer de Wilden by haer quamen: dat sy van daer met het Jacht om de Oost seylende/ een groot Canael gepasseert/ en so by Oosten de Caep de Hoorn vervallen waren: dat sy buyten het selve Canael achter een hoeck/ ende binnen een Eylant/ Terhaltens Eyland genoemt / ondertusschen hadden geset gelegen/ tot dat sy met de Oostelicke wint weder by de Vlote ghekomen waren. Hy verklaerde/ dat Terra del Fuego (gelijckerwijs als de Caerte sich vertoont) in veel eylanden verdeelt was / ende datmen / om inde Zuyt-zee te geraken/ Caep de Hoorn niet behoeft te passeeren / maer datmen het selve by Zuyden latende legghen / van de Oost de Nassausche Voerd in-loopende/ by Westen Caep de Hoorn kan in zee komen / ende alsoo sich over al vele bochten ende inhammen vertoonden / die soo wijt te landewaert opstrecken als men beooghen kan / dattet te presumeren is / datter in dese Nassausche Voerde passagien zijn / waer door men t'scheep in de Magellaense Straet soude konnen geraken.

Terra del Fuego is meest bergh-achtigh/ dan heeft over

1624. al schoone valeyen/ ende lustige beemden/ die bevloeyt wor-
Februari: den met schoone afwateringen/uyt het geberghte spruyten-
de / ende verciert zijn met schoone kruyden. Het heeft tus-
schen de Eylanden verscheyde goede reeden / daer men een Vlote schepen met sekerheyd soude connen bergen / alwaer bequame water-plaetsen zijn/ daer men overvloed van hout om te branden/ ende steen tot ballast genoech bekomen kan.

't Geberghte/ 't welck uyt der zee schijnt dor ende bar te wesen/is geheel met geboomte beset/al te samen na het Oosten over-hellende/ om de geweldige Westelicke winden/ die in dese contreye ordinaris domineren. De aerde van het geberghte/ daer dit geboomte op wast/ is veenachtigh/bol/ende niet boven 2 ofte 3 voeten diep/'t welck men met een stock door de aerde tot op de steenachtige klippen stekende/lichtelick ondervindet.

De Lucht in dese contreye is seer windigh/ende veel tempeesten onderworpen/ ende dat om de groote exhalatien/ die uyt de wateren rysen/ ende met groot ghewelt van de West om de Oost gedreven worden / ende om dat dese Westelicke winden ontrent Terra del Fuego so dapper op-koelen / als in eenigh oort van de werelt/ende so subijt ende onverwacht/ gelijck wy in de Nassausche Voerd daeghlijckx zijn gewaer gewerden / datmen naeu tijt heeft om een seyl neer te strijcken/ ende so geweldigh/ dat de schepen voor 2 en 3 anckers/ onder een opper-wal legghende/ door-dreven / ende de boots aen 't Schip vast zijnde/ omgeworpen worden ; daeromme moeten die ghene die om de West willen wesen / Terra del Fuego so veel myden/ als eenighsins doenlick is / ende haer om de Zuyd begheven / alwaer sy van de Westelicke winden ontslaghen zijnde/ een Zuydelicke wint (na vermoeden uyt onse ondervindingh) sullen ontmoeten / die haer buyten twijffel ter begeerder plaetse sal brengen.

De inwoonders van Terra del Fuego zijn van nature blanck / als die van Europa / ghelijck bleeck uyt een jongh

kind/

kind/ 't welck wy ghesien hebben/ maer zy bestrijcken haer lichaem met rootsel / ende schilderen haer op menigerhande wijse: Eenighe zijn root van aensicht / van beenen / armen/ handen/ ofte andere leden/ de rest van 't lichaem wit/ plackerigh/beschildert of bestreken hebbende: daer zijnder oock eenige die half root/half wit zijn/ so dat yeder op een besondere wyse geverft is. Sy sijn kloeck van persoon/ ende van leden wel ghepropotioneert / van grootte ende stature als die van Europa. Sy dragen lanck/ende dick swart hayr/om te vreeschelijcker te schijnen / ende hebben scherpe tanden/ als een mes. De mans gaen heel naeckt sonder haer schamelheyt te bedecken/ maer de vrouwen bedecken de selve met eē stucxken leers/ zijn op de selve wyse geschildert als de mans/ ende vercieren haer hals met een snoerken van schelpkens oft hoornkens. Eenige doch weynighe van de inwoonders hebben een robbevel om haer schouderen hanghen/ 't welck weynigh beschutsel tegens de koude by brenght/die hier extraordinaris groot is / soo dat het te verwonderen is hoe sy des winters de koude konnen uyt staen. Haer huttekens oft huyskens zijn van boomen te samen geset/beneden ront/ ende boven spits toe-loopende tentes ghewyse/daer eenighe openheyt gebleven is/om de roocks wil: sy zijn binnen 2 oft 3 voeten diep inde aerd uyt gheholt/ ende buyten met aerde beset. In haer huttekens is niet te vinden als eenighe biese korfkens/daer haer vis tuygh in is/'t welck bestaet in eenige lijnkens/ende steene vis hoecxkens/op onse wijse seer aerdigh gemaeckt/ daer sy mosselen aenhangen/ waer mede sy soo veel vis vanghen als sy begeeren. Haer gheweer is verscheyden/eenighe hebben pijlen ende booghen/welcke pijlen voor aen steene harpoenkens hebben/ die konstig gemaeckt zijn. Sy hebben oock langhe spiessen / aen de punt met een scherp beenken voorsien / 't welck tanden heeft om te beter in 't vleesch te hechten/oock knodsen/ ende slinghers/daer sy met groot ghewelt mede konnen werpen/ende steene messen die

1624.

Februari.

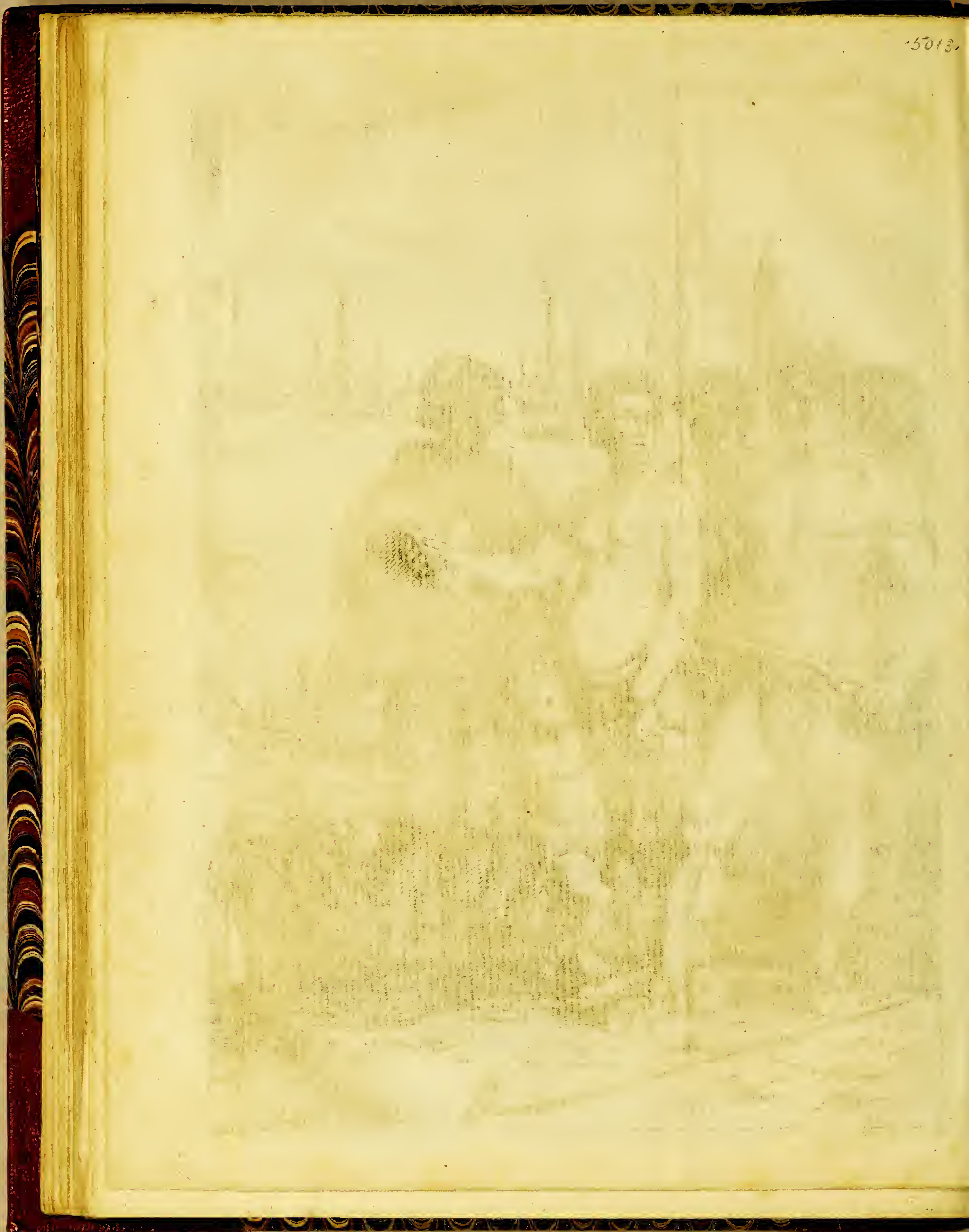
1624. die scherp snijden. Sy hebben altijt haer gheweer by haer/ door oorsaeck(na soo veel wy uyt haer ghebaer konden verstaen) dat sy continuele krijg voeren/met een ander geslacht/ eenige mijlē om Oost/aē de Goeree eñ ontrent Terhaltens-eylant woonende/ die uyt den swarten geverft eñ geschildert zijn / even ghelijck de inwoonders van de Schapenhams Baey eñ Winthonts-Baey/uyt den rooden. Haer schuytkens ofte canoes zijn waerdigh om te sien / ende konstig gemaeckt/ op de navolgende wijse: Sy nemen een geheele bast van een van de dickste boomen/ die sy so weten te buyghen/ sommighe riemen uyt snijdende / ende dan die weder toenaeyende/ dat het ten laetsten de forme krijght van een Veneets gondelken : dit weten sy seer aerdigh te doen/ stellende de bast op houtkens/gelijck men de schepen op stapel in Hollant doet. Als nu de bast de forme van een gondel hebbende/ bestorven is/so overleggen sy de bodem van voren tot achteren dwers over met houtkens om de vastigheyt / die sy weder over leggen met basten van boomen/ ende so hecht te samen binden. In dese schuytkens die 10/ 12/ 14 ende 16 voet langh/ende ontrent 2 voet breet zijn/konnen 7 oft 8 mannen bequamelijck sitten/sonder dat sy vleugels daer aen hebben/ ende scheppen daer mede so sterck/ als men met een beroeyde Chaloup soude konnen roeyen.

Februar:

Wat aengaet den aert/ ende de nature van dese inwoonders/ daer inne zijn sy meer de onredelijcke beesten/ als menschen gelijck/want behalven dat sy menschen vleesch raeuw verslinden/ ende men niet een voncxken van religie ende politie in haer bemerckt heeft/soo zijn sy soo onbeschaemt/ende beestachtigh/ dat sy dick haer water een ander op't lijf souden maken/ten waer men haer selver ontweeck.

Sy verstaen haer seer weynigh van het Europische gheweer / dencken niet dat men met een rapier / veel min met een musquet yemant schaden can/maer vatten met haer handen soo licht na de lemmer/ als nae 't gevest. Sy zijn al

F. 47

t'samen boos ende schelmachtigh / betoonende met den eer- 1624.
sten den vreemdelinghen niet als alle vriendschap/ ondertus- Februar:
schen nieuwers om denckende/als om de selve op het onvoor-
sienste te overvallen/ ende te massacreren / gelijck het den 17
mannen van 't Schip den Arent wedervaren is / als boven
verhaelt. Hierom sullen die gene/die namaels de Nassausche
Voerd souden mogen aendoẽ/ alwaer overvloed van schoon
water/ballast ende branthout te bekomen is/ maer vee noch
visch heeftmen ontrent Schapenhams Baey niet konnen
vernemen / als alleen mosselen / die over al in menighte zijn/
naerstigh hebben te letten ende toe te sien / dat sy dese Wil-
den/ wat gebaer sy oock maken / ende hoe geckelick sy haer
aenstellen / gantsch niet en vertrouwen / maer gestadigh op
haer geweer letten / ende dat sy haer volck om beesten / ofte
ander ververschinghe van de inwoonders te bekomen / die
wy weten dat aldaer te landewaert in zijn / niet en periclite-
ren/ gelijck anders lichtelick soude konnen geschieden.

De indicien waer door wy weten dat in Terra del Fue-
go beesten zijn/ zijn dese: Men heeft op verscheyde plaetsen
den dreck / ende het ghewepde van beesten / ende pezericken
van Stieren gesien. Oock is de Vice-Admirael/onder Goe-
ree met het Jacht ten ancker leggende/ van een soldaet/ die
sich wat wyder te landewaert in begheven hadde / aenghe-
dient / dat by hem in een groene beemde menighte van bee-
sten gesien waren.

Op den avont ontstont so vreesselickẽ storm uyt den We-
sten / dat de schepen onder een opper-wal met 3 ende 4 anc-
kers een groot stuck door-drevẽ/ waer door verscheyde sche-
pen anckers ende touwen verloren / ende de chaloupen ende
Boots schadeloos raeckten/ja het waeyde so vreesselick/dat
men op het schip naeu staen konde. In dese storm is de boot
van 't schip Orangien omgeworpẽ/ daer 8 man in verdronc-
ken:ses werden noch van't schip Delf gheberght / na dat sy
wel anderhalf uur geswommen hadden.

Den

1624 Den 26 's morgens nam de storm noch meer toe/so dat alle de schepen genoegh te doen hadden.

Februari: Den 27 heeft de Heer Admirael/ om dat de schepen in de Baey leggende/daeghlijcx in perijckel stonden/van anckers ende touwen te verliesen/ ende op een laeger wal te drijven/ een schoot gheschoten/ om onder seyl te gaen: de wind was Noordelick/ waer mede wy dicht langhs de West-syde van de Voerd dachten in zee te loopen/maer eer wy buyten quamen/ werd het doot-stil/ so dat ons de harde dyninghen/ die door de voorleden stormen veroorsaeckt waren/ dwers na de Oost-hoeck van de Voerd toesetteden/ ende by so verre de stilte noch een ure gecontinueert hadde/ souden verscheyden schepen teghen de klippen hebben gedreven/ daer geen ancker-gront was/ ende daer het so hart barnde/ dat het ijsselick om sien was/ maer de koelte wackerde/ so dat wy sonder schade in zee geraeckten. Op den avond kregen wy een storm uyt den Westen/die den gantsche nacht continueerde.

Vertrecken uyt Schapenhams Baey.

Den 28 bleef het noch soo sterck uyt den W. koelen/ dat wy de Mars-seyls niet konden gebruycken.

Den 29 was de wind noch W.N.W. als op gisteren/ende lieten het met schover-zeyl voorstaen.

Martius. Den 1 Martius 's morgens maecktē wy de Mars-seyls by/ende doen Noordelickte de wind/dat wy W.N.W.konden aengaen. Op de middagh de hooghte 58 graden/ ende liep doen de wint weder Westelick.

Den 2 op de middagh de hooghte 59 graden/ ende waren met een W.N.W. wind Z.Z.W. geseylt.

Den 3 op de middagh de hooghte 59 en dry vierendeel graden: de wint was N.W.

Den 4 was de wint W.Z.W.

Den 5 kreghen wy de hooghte 58 en twee derdedeel graden: de wint W.Z.W.

Den 6 de wint W.N.W. ende N.W.

De Heer Admirael hadde groote vreese/dat dese W.N.W. win-

winden / die so lange achter een waeyden / wel mochten een passaet wind wesen / want wy hoe langer hoe minder kans saghen om by Zuyden Caep de Hoorn in de Zuyd-zee te gheraken / ende om dat wy nu daeghlijckx groote stormen / mist ende reghen kreghen / daer door lichtelick de Schepen van malkanderen souden komen te gheraken / die / de Westelick wind continuerende / niet souden weten waer nae toe sy haer cours souden stellen / om by de Vlote te komen / also geen ander plaetse by de Hoogh-Moghende Heeren Staten / om malkander te wachten / was ghestelt / als de Eylanden van Johan Fernando / die sy / in sulcken gheval / niet souden konnen beseylen. De Heer Admirael dese swarigheden considererende / heeft desen morghen den Raed vergadert / ende gheproponeert / dat yeder een sijn advys soude segghen / welcke plaetse hy de bequaemste achte te wesen / om met de Vlote te verwinteren / ende waer de Schepen / die door ongheval van de Vlote mochten versteken / malkanderen souden vinden / by aldien de Westelicke winden noch bleven continuerende. Hier op werden tot verwinterplaetsen by den Raedt voor-gheslaghen Terra del Fuego / de Strate Magellan / ende meer anderen: eyndlijck na veel debatten op de commoditeyten ende incommoditeyten van de voor-ghestelde plaetsen ghevallen / werd goed-gevonden / datmen voor eerst noch twee maenden soude by-houden / om te sien oft wy de selve Caep konden passeeren / ende inde Zuyd-zee geraken. 1624. Martius.

Den 7 op de middagh de hooghte 60 en een vierendeel graden: de wind was uyt den W. N. W. die op den avond soo sterck op-koelde / dat wy het met schoover-zeyl lieten Wy gisten voortstaen.

Den 8 was de windt variabel uyt de Westelicker handt. op de middagh de hooghte van 61 graden.

Den 9 / 10 / ende 11 de wind uyt den Zuyd-Westen / ende Z. Z. W.

1624. Den 12 ende 13 de wint Noordelijck/somtijts mistigh ende regenigh weder.

Martius. Den 14 's morghens misten wy het Schip Orangien/ 't welck wy van daegh niet weder in't ghesicht hebben ghekregen. Op de middagh de hoogte 58 graden. Naer de middagh de wint variabel/ende in de voornacht de wint West.

Den 15/16 ende 17 de wint uyt den Z.W. ende Z.Z.W.

Den 18/19 eñ 20 de wint Z.Z.O. een doorgaende coelte.

Den 21 ende 22 de wint N.N.O.

Den 23 een storm uyt den Z.W.

Den 24 misten wy de twee schepen Mauritius / ende de David / die wy van daegh niet weder by ons ghekreghen hebben/ so dat de Vlote noch seven schepen sterck bleef. Op den avondt de hooghte 47 graden / ende hadden de wint W.Z.W.

Den 25 wert in de Vlote geordineert/dat men de compassen/die sint den 6 December voorleden op 18 graden Noort-oosteringhe hadden gheleghen / soude verlegghen op 5 graden Noort-oosteringhe / ghelijck als die doen ter tijdt in de Vlote bevonden wiert. Desen middagh hadden wy de hooghte 45 en een half graden/de wint was W.N.W.

Den 26 en 27 de wint N.N.W. ende N.W.

Sien 't vaste landt Chili. Den 28 bevonden wy 't landt van Chili O.Z.O. van ons. Op de middagh de hoogte 42 en een sestendeel graden. Op den avont waren wy door de Weste wint het lant soo ghenaeckt dat wy niet boven een mijl daer af waren / ende soo de wint ruymde/ zijn wy t' Zee gheloopen. Het land vertoont hem twee ende dry dobbel met redelijck hoogh gheberghte.

Den 29/ 30 ende 31 was de wint Zuydelijck met schoon heerlijck weder ende slecht water.

Aprilis. Den 1 April op de middag de hoogte 38 en een sestendeel graden/eñ hadden een doorgaende Z.Z.O. wint. Wy verstonden dat de Vice-Admirael aen een sware sieckte te bedde

lagh

lagh/so datter op dees tijt weynig hope was dat den Admi- 1624.
rael/oft Vice-Admirael het leven daer souden af brengen.

Aprilis.

Den 2 ende 3 een doorgaende Zuyden wint.

Den 4 op de middagh sagen wy het Eylant van Juan Fernando W. ten N. van ons/eñ hadden alsdoen de hoogte 33 graden ende 50 minuten. Wy hielden dicht by de wint tot op den avondt/doen de Heer Admirael vreese hebbende/ dat wy by Noorden het Eyland souden drijven/ het Jacht voor uyt sont / om met de klare mane - schijn de reede op te soecken/ en so wy na het eylant toe hielden/vervielen wy op de Zuyt-zyde van 't Eylant/maer so het Jacht geen teken dede van de reede ghevonden te hebben/ hebben wy 't Zee-waert ghewent / ende nae een ure weder over-legghende/ zijn wy een weynigh voor den daghe op 30 vademen ten ancker ghekomen.

Den 5 met den dage heeft de Heer Admirael een chaloup na lant gesonden om te sien oft wy op de rechte reede gheset lagen/en wat ververschinghe aen lant te bekomen was/ die terstont uyt vele circumstantien bevant dat dit de rechte reede niet en was/maer dat hy was bet om de Noort ghele-ghen/ waerom wy onder seyl ginghen/ en soo wat Noorde-lijck loopende/ sagen wy een ander Baey by nae een mijle wijt / wiens punten N. W. ende Z. O. van den ander la-ghen / ende om dat wy in dese Baey seer variabele wint en-de stilten kreghen/ hadden wy groote moeyte met bouchee-ren / al eer wy de Schepen soo wijt konden brenghen/ dat wy met tsestigh ofte tseventigh vademen bots gront kon-den bewerpen: de Schepen hadden den gantschen dagh werck/aleer sy ontrent de zant-Baey quamen/daer de groe-ne valeye is.

Arriveren aen het Ey-lant van Juan Fer-nando.

Den 6 wert goet - ghevonden dat yeder Schip eenighe Vriesse Ruyters ende palissaden soude maecken / om in ons exploiten te lande te ghebruycken/ oock is de Vice-Admi-rael (die van zijn sieckte op - ghestaen was) met eenighe

 uyt

1624. uyt den Raet ghecommitteert/om de schepen te besien/oft sy
Aprilis. na behooren ghearmeert waren/ ende de Constapels te examineren / oft de stucken op haer behoorlijcke maet gheladen werden.

Op den avondt is het Schip de Griffoen op de reede by ons ghekomen/ het welck wy meenden dat over een maent alhier behoorde gearriveert te zijn / om dieswille wy soo lange in Schapenhams Baey hadden geset gelegen. Het was den tweeden Februarij 2 oft 3 uren / nae dat wy de Baey in de Strate Le Maire ghepasseert waren/ met een Noordelijcke wint uyt de Baeye gheraeckt: het hadde op de hooghte van 60 graden gheweest / ende gheweldighe stormen uytghestaen/maer de Caep de Hoorn noyt in 't gesicht ghekreghen.

Den 7 van daegh roeyden twee Chaloupen / de een by Zuyden/ende de ander by Noorden het Eylant om / om te sien of yewers eenighe versteecken Schepen van de Vlote ghereset laghen/dan hebben niemant vernomen. Op de naermiddagh is het schip Orangien by ons op de reede ghekomen/ verhalende/ dat sy sint sy van de Vlote gheweest waren / een mars-seyl ende schoover-seyl door storm verloren hadden/ ende dat sy onderwegen tweemael de vaste cust gesien hadden / eens op de 50/ ende ten tweeden-mael op de hooghte van 41 graden.

Den 8 zijn vijf persoonen van 't schip Hollandia / om dat sy het ruym opgebroken/ende de wijn met Galey-vaetkens daer uyt gehaelt hadden/ghecondemneert om ghehanghen te worden.

Den 9 de Boots ende chaloupen waren nu daeglijcx besigh / om de schepen van water/ ballast/ ende brandt-hout te voorsorghen. Wy versaghen ons oock van balcken / die tot swalpen ghesaeght werden/ om voor Casteels te maecken/ ende de Schepen boven schoot vry te maecken/ voor een musquet.

Den

Den 10 zijn door 't voor-bidden van meest alle de Officieren van de Vlote de vijf ter doot-verwesen persoonen van 't schip Hollandia by de Heer Admirael ghepardonneert. 1624. Aprilis.

Den 11 hebben wy preparatie ghemaeckt om op morghen t'seyl te gaen. Op den avondt hebben wy 't Schip de David in 't ghesicht ghekreghen / het welck ontrent de Zuyd-punt van de reede gheset heeft. De Capiteyn veradverteerde den Heer Admirael / dat het Schip Mauritius mede by de wercke was / ende dat sy al 5 oft 6 daghen ontrent het Eylant geswor ven hadden/sonder het selve door contrarie wint te konnen beseylen.

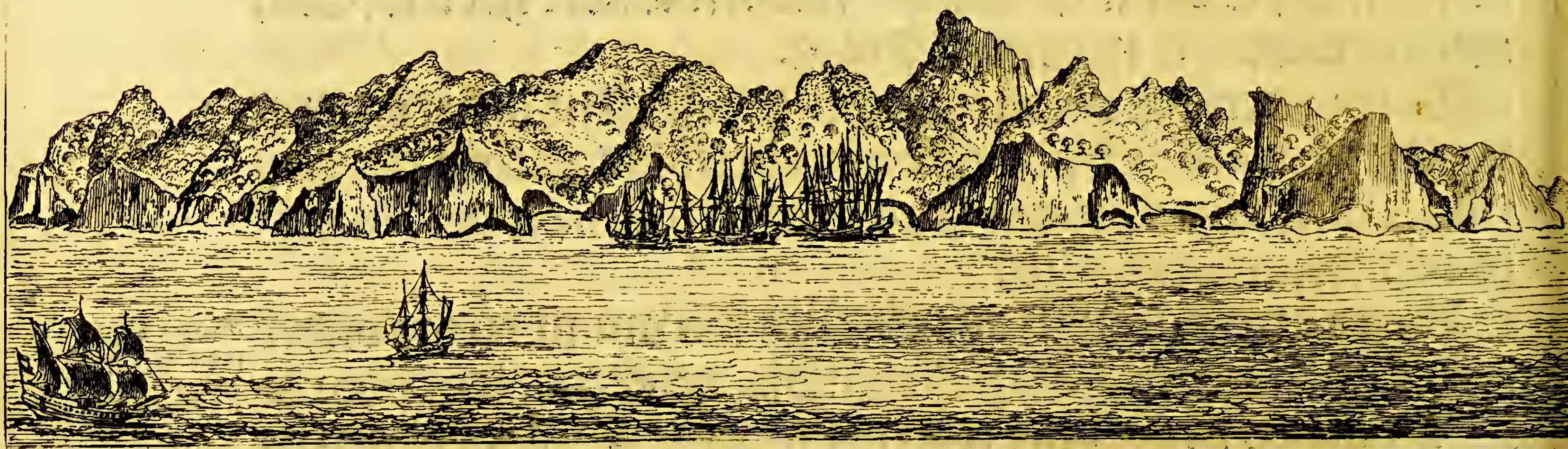
Den 12 heeft de stercke Noord-Ooste wint belet/ dat wy niet konden onder seyl gaen: oock heeft het Schip Mauritius/'t welck by Zuyden het Eyland was/daer door de reede niet konnen beseylen.

Den 13 was de wint N. W. ende soo wy meenden onder seyl te gaen/is het Schip Hollandia/ de Eendracht door de boegh ghedreven / waer door het schip de Eendracht by-na zijn gantsche boegh - spriet verloren heeft / soo dat de Vlote een halve dagh verlet is/ maer het selve by provisie wat gherepareert zijnde/is men nae de middagh onder seyl ghegaen. De Eylanden van Johan Fernando zijn twee/ waer van het Oostelijckste/ wesende het grootste/ leyt op de Zuydelijcke breedte van dry en dertigh graden / ende veertig minuten ontrent 70 duytsche mijlen by Westen de vaste custe van Chili/het ander/volgens het seggen van de Spaensche Piloten / West ten Noorden van het eerste / twintigh mijlen. De Spangiaerts noemen het Oostelijckste Isla de Tierra / ende het Westelijckste Isla de Fuera / soo dat het een groot abuys is / de clippe die in het Zuyd - Westen van het Oostelijckste Eylandt leyd voor het tweede / ende het kleynste Eyland voor Johan Fernando te nemen / daer de voorschreven Eylanden twintigh duytsche mijlen van den anderen verscheyden legghen / ende het Westelijckste

Gaen t'seyl van Juan Fernando.

1624. lickste Eyland mede sodanighen klippe heeft. Het grootste/ ofte Oostelickste Eyland/daer wy met de Vlote onder hebben geset gelegen/ is groot in sijn omvang ontrent 6 mylen/ meest O. ende W. gestreckt 2 of derdehalf mijl langh/ ende heeft sijn reede aen de N. O. zyde/ daer eenige valeyen zijn met klaver ende gras bewassen: de Baey heeft steyl-opgaende gront/ eensdeels rutsigh ende vuyl/ eensdeels swart zant.

Aprilis.

Men heeft om de groote diepte/ veel moeyten / al eermen op 34 en 30 vademen een half musquet-schoot van 't landt kan ten ancker komen/ door dien men by de wercke zijnde/ veel variabele winden ende stilten krijgt / so dat wy genootsaeckt waren ons anckers op 80 ende 90 vadem te laten vallen / ende geraeckten so met worp-anckers uyt te brenghen tot op 30 vademen/daer de rechte reede is. Naer de wint die wy in de Baeye/ geset zijnde / ondervonden hebben/ schijnt het/datmen dit Eyland so wel van by Noorden/als van by Zuyden kan beseylen / doch is seker/ datter in de somer beter gheleghentheyd is om dit Eyland van by Zuyden/ ende in de winter van by Noordē aen te doen. Dit Eyland heeft abondantie van goed water / ende is overvloedigh van alderhande vis/ die seer soet van smaeck is/ende sonder moeyten gevanghen word/want men laet so haest den hoeck geen halve voet in 't water sincken / oft de visschen swemmen om strijt

strijt na het aes/so dat men alleenlick heeft op te halen. Zee- 1624.
leeuwen ende Zee-robben zijn hier niet duysenden/ die by Aprilis.
dage uyter zee opkomen/ om haer in de Sonne te verlusti-
gen. Ons volck sloeghender veel dood om te eten/ ende veel
om playsier ende tijd-verdrijf/die op't jongste sulcken stanck
veroorsaeckten/ datmen naeu aen land geduren koste/ eeni-
ge smaeckte het vleesch/tweemael opgesoden/ofte gebraden/
ende het vette daer af gesneden/ als schapen vleesch/anderen
walghden daer af/ende en konden het niet verdragen. Boc-
ken zijnder in grooter menighte/ maer niet soo goed van
smaeck als die van 't Eyland S. Vincent/ ende zijn om het
kreupel-bosch qualick te vangen/ maer ander gedierte heb-
ben wy hier niet vernomen. Wat aengaet de fruyten/ wy
hebben veel Palmyten op 't gheberghte vinden staen/ ende
ontrent de reede drie Qué-appelboomen/ waer van wy on-
trent 100 appelen bekomen hebben/voort geen andere fruy-
ten meer. Dit Eyland is rijck van Sandel-hout/ dan is so
goed niet als 't gheen van Timor komt/ het heeft oock een
soorte van seer hart en vast-houdende hout als yperhout/
't welck bequaem is tot ghyen-blockx ende schyven: oock is
alhier hout 't welck dienstigh is om te verwercken/ ende tot
branthout te gebruycken/ maer hooge boomen/ die tot ma-
sten ofte stengen souden dienen/ hebben wy nieuwers kon-
nen vinden. Eertijds plachten op dit Eyland 10 of 12 In-
dianen te wesen om visch te vangen/ ende traen van de zee-
Robben te branden/ 't welck na Lima gevoert wierd/ maer
tegenwoordigh is het gantsch onbewoont. Aen dit eyland
zijn 6 man van 't schip van de Vice-Admirael/3 soldaten/en-
de 3 bosschieters al willens staen blyven/ die de Vlote niet
langer wilden volgen.

Den 14 dreven wy meest in stilte.

Den 16 ende 17 was de wind uyt de Westelicker hand.

Den 18/19/20/21/ ende 22 was de wind Zuydelick/ met
schoon heerlick weder.

Den

1624. Aprilis. Den 23 heeft de Heer Admirael een ordinantie geraemt/ die de Capiteynen behandight is / om in 't slaen met den vyand hen daer na te reguleren/ luydende als volght:

Gemerckt de goede ordre in alle saken de baermoeder van goede successen is / ende dat sonder de selve te onderhouden/ geene gewenschte uytkomsten te verwachten zijn / 't welck by de Heer Admirael overwegen zijnde/heeft hoognoodigh geacht te ordonneren ende te stellen dese na-beschreven Artikulen/waer na hem een yeder/den vyand rescontrerende/sal hebben te reguleren:

Eerst word dese Vlote ghedeelt in drie Esquadrons / te weten het Schip Amsterdam Admirael/ by wien gevoeght is 't Schip Hollandia / den Arent met de Griffoen: 't tweede het Schip Delf Vice-Admirael/ dien toegevoeght is het schip de Eendracht/ de David ende het Jacht: 't derde het Schip Orangien Schout by nacht/ dien toe-gevoeght zijn het schip Mauritius ende de Hope. Elck sal goede sorge dragen dat hy hem in 't seylen vervoeghe beneffens den ghenen daer by hy is geordonneert / op datmen den vyand soo in goede ordre kome te rescontreren/ ende malkanderen/ des noot zijnde / gevoeghlijck kan seconderen: waer mede nochtans niet verstaen wordt / dat yemandt soo aen sijn gheordonneert Esquadron ghebonden sal blyven / dat niet en soude moghen yemant van de andere Schepen / ontrent hem in noot zijnde / te seconderen/ daer op een yeder wel sal hebben te letten / alsoo de verdeelingh van de Esquadrons maer ghestelt wordt / omme den Vyandt met ordre aen te tasten.

Elck sal goede sorghe draghen/ dat sijn Canon wel vaerdigh zy / ende ter bequamer plaetse ghestelt / omme 't selve/ als 't de noot komt te vereysschen/ wel te konnen ghebruycken / wel acht nemende dat yeder een hem regulere in ghevolghe van de neven-gaende Ordonnantie / die met advys van de Constapels op yeder Stuck over elck Schip in 't

byson-

bysonder ghemaeckt is: sal oock mede datelijck ordre stellen 1624.
over de verdeelingh van het Canon / ordonnerende op wat Aprilis.
stucken de Constapel / ende oock elcken Bosschieter in het bysonder sal hebben te passen / stellende by elck soo veel matroosen ende Soldaten als tot gouvernement van het selve noodigh bevinden sal / ghevende yeder Bosschieter by specificatie over / wat stucken voor hem zijn gheordonneert / ende wie hem tot zijn hulpe zijn by-ghevoeght / ten eynde hem een yeder ten tijde van rescontre op zijn ghedestineerde plaetse weet te vervoeghen: Besorghende voorder dat tot elck stuck ten minsten twintigh ofte vijf en twintigh Cardoesen ghemaeckt worden / de welcke op bequame plaetsen in het ruym diep ghenoegh beneden water moeten gheset worden / ende in dryen verdeelt / op dat men by tijde van 't slaen om alle perikulen te eviteren / niet in de kruyt-kamer benoodight worde te gaen / lettende datmen by elck stuck na de quantiteyt van de Cardoesen het scherp ten bequaemste daer by legghe.

Yeder een sal wel verdacht wesen / dat by elck stuck Canon een balie water worde ghestelt / als oock op den overloop / ende alle andere plaetsen / daer het noodigh soude moghen wesen / met haer lederen emmers ofte putsen / ende swabbers daer by om de stucken te koelen / ende den brandt / die Godt verhoede / te konnen lesschen. Voorder ontrent den Vyandt komende / sal elck zijn Schip soo van buyten als binnen wel nat maecken / ten eynde dat het vyer daer op geen vatten heeft.

Elck hooft sal besondere sorghe draghen / dat hy de Soldaten / die met de Musquetten sullen gheordonneert worden / ten bequaemste stelle / daer den Vyant den meesten af-breuck kan gheschieden / wel acht nemende dat hy de selve nerghens en stelle / dan daer sy schoot-vry staen voor een Musquet / daer elck naer gelegentheyd van zijn schip sal

H dienen

1624. dienen op te letten. Gelijck oock elck sal besorghen / dat hy
Aprilis. sijn volck ordonnere/ die noodigh sullen zijn tot het scrivielen van de seylen/ op-geven van cardoesen/ ende ander ordinaire saken / op dat / ten tyde als men aen de man komt / hem elck op sijn werck weet te vervoegen.

Yeder sal acht geven dat de Timmerlieden haer gereedschappe by der hand hebben/ oock de proppen/ platen/ ende alles anders dat dienstigh is om eenige lecken te stoppen/ op dat/ indien eenighe schepen onder water werden geschoten/ het dadelick kan gestopt worden/ besorgende dat men rontom van binnē in het ruym een mans lengte over al by kan/ op dat door faute van dien in geenen noot komen te vervallen/ doende voort wel luysteren naer eenige schoten / die onder water moghen werden geschoten / op datmen het dadelick remediere.

Alle bylen ende ander scheeps-gereetschap moet klaer ende voor der hand zijn/ om in tyde van noodt/ tot conservatie van onse schepen/ ende krenckingh van den Vyand/ touwwerck/ reeden/ ende anders/ te mogen afhouwen.

Ghelijck mede voor der hand / ende op haer behoorlijcke plaetse in het schip verdeelt sullen worden alle hand-geweeren/ van braetspeten/ piecken / zabels/ ende andersints/ omme het selve/ ten tyde als men het van doen soude hebben/ te konnen gebruycken.

In het slaen en sal niemand vermogen/ 't zy matroos ofte soldaet/ vande plaetse te wijcken daer hy is geordonneert/ het zy onder wat pretext dat het soude mogen wesen/ op lijfstraffe / ten ware hem sulckx by de Commanderende belast werd/ maer by aldien de musquettiers 't zy kruyt/ loot/ ofte anders mogen van doen hebben/ sullen sy het hebben te eysschen den genen die daer toe sal zijn geordonneert/ de welcke haer het noodige sal bestellen.

Also door het onvoorsichtig schieten in het slaen/ dickwils ons schepen van ons eygen meer schade komen te lyden als

den

den vyand/ sal sonderling daer op dienen gelet te worden/ dat onder 't decksel van eenigh schip te seconderen/ gheen schoot geschoten word/ die den vyand ende 't schip van de onse datter ontrent is/ samen soude komen te beschadigen. 1624. Aprilis.

In gevalle de Admirael yemand van de Spaensche schepen quame te aborderen/ sullen de ander schepen van het Esquadron alle mogelicke devoir doen / ofte so veel als gevoeglick / sonder malkanderen te verhinderen / sullen konnen te wege brengẽ/ omme tẽ bequaemste 't geabbordeerd schip aen boort te komen / ende den selven alsoo met alle macht te vernielen ende t'onder te brenghen: middeler-wyle sullen de andere schepen alle naerstigheyd aenwenden / dat den Vyand belet worde eenigh secours te konnen doen den ghenen die van de onsen aengetast is/ eñ haer so veel doenlick is/ wachten malkanderen aen boort te komen/ op datmen niet in confusie kome te vallen.

Ende of 't geviele (gelijck met Godes hulpe niet en twijffelen) dat onse schepen eenige der vyanden quamen te overwinnen/ moetter wel acht ghenomen worden / dat hem niemand en vergete met door 't schip te loopen ruysimuyssen eñ te plonderen/ gelijck in sulcke gelegentheden veel-tyden komt te gebeuren/ maer sullen de Hoofden daer op letten/ dat elck hem vorder aenstelle omme den vyand ganctsch te dempen/ ende te vernielen / tot datmen buyten sorge volkomen meester is: sal oock elck wel verdacht zijn / dat die gene die schip ofte schepen komt te veroveren/ eñ volck daer inne settet/ dat sy versien worden van goede Hoofden/ die sorge dragen/ dat niet van 't gene in 't schip soude mogen zijn/ by yemant aengetast worde/ maer dat alles blyve in sijn geheel/ ende by aldien men komt te ondervinden datter eenige disordre in 't selve ware ghepleeght / sal 't misbruyck van niemand als van den Commanderende op 't schip ge-eyscht worden/ die voor 't gene dien aengaende geschied is/ sal moeten instaen/ eñ de man zijn/ tot der tijd toe dat hy aenwysinghe weet te doen/

1624. Aprilis.

wie sijn ordre overtreden heeft: derhalve mach elck acht nemen/ dat hy sulcke ordre stelle/ datter niet onbehoorlickx van yemand by der hand ghenomen werd. Elck sal hem oock wachten van met boots/ ofte schuyten aen de veroverde pryssen te varen/ sonder expresse ordre ende last van de Heer Admirael.

By aldien sich den vyand niet t'Zee en begave / maer op sijn voordeel op de reede onder 't beschut van 't Canon bleve leggen / sal elck goede acht geven / dat hy niet tegen de selve en attentere / maer hem houde by sijn Esquadron / lettende wat den Admirael (in gheballe men malkanderen niet behoorlick konde spreken) aenvangen sal/ omme haer / na gelegentheyd van saken/ op de selve manier aen te tasten.

Ende alsoo het niet mogelick is/ datter op alles/ watter in sulcke occasien van slaen kan voorvallen / pertinente ordre worde gestelt/ sal een yegelick yets occurrerende/ daer in dese instructie geen mentie van gemaeckt word/ sich hebben te reguleren/ na dat hy ten meesten dienst van het Vaderland/ ende krencking van den vyand/ noodigh sal bevinden / wel lettende / dat hy hem in sulcke voorvallen beraedslaghe met den Admirael / of wel 't hooft van 't Esquadron/ indien het doenlick is.

Wat aengaet de ordinantie van de Constapels/ daer van mentie gemaeckt/ die is geraemt als volght:

De heele Cartouwen van 4000 ℔ souden gheschoten werden met	10	℔ kruyt
De halve Duytsche Cartouwen van ontrent 4800 ℔ met	10	
De halve Cartouwen vande nieuwe slach van 3000 ℔ met	4½	
De halve France Cartouwen van 3800 ℔/ schietende 18 ℔ yser met	8	
De ysere Saeckers van 18 ℔ met	8	
Saeckers van 12 ℔ yser met	6½	

Den

Den 25 de hooghte van 25 graden / de wind Zuydelijck als de voorleden dagen met goet weder. 1624.

Den 3 May sagen wy de Cust van Peru op de hooghte van 16 en een derdendeel graden. Majus. Sien de Cust van Peru.

Den 5 heeft de Heer Admirael den Raet beroepen / ende aen de Capiteyns begheert / dat yeder zijn volck soude animeren/ende tot kloeckmoedigheyd vermanen/overmits zijn indispotie niet toe liet / om sulcx selver in persoon op de andere schepen te doen. Oock wert belooft aen den ghenen / die de Vlagghe van den Spaensche Admirael soude af halen/ twee hondert Realen van achten / die de Vlagghe van den Spaensche Vice - Admirael soude af halen hondert Realen van achten/ ende van de Schout by nacht/ ofte een vaendel van de Soldaten vijftigh Realen.

Den 6 hadden wy de gantsche dagh stilte : op de middag de hooghte 13 graden. Om dat wy het Callao de Lima naeckten/ ende wy soo verre van de wal blyvende / niet wel seeckerheydt van 't landt konde bekennen / heeft men de wal wat naerder gheloopen / om op morghen verkent te raecken.

Den 7 waren wy soo nae de wal / dat men de barningh sien konne. Wy sonden 3 wel-gemande Chaloupen/ na een hoeck welck een Eyland scheen te maecken / om de gheleghentheydt van die te besichtighen / maer de Chaloupen weder-komende / wisten gheen seeckerheydt van het Callao de Lima te verhalen. Op de middagh de hoogte 12 graden 45 minuten.

Den 8 met den daghe werden wederom 3 wel-ghemande Chaloupen nae een hoeck ghesonden / om te sien oft aldaer het Callao de Lima was / alsoo wy vreesden beneden het Callao te raecken. Voor de middagh saghen wy upter Zee een seyl recht op ons aen komen / daer terstont een Boot met een chaloup van de schepen na toe ghesonden is/ om het selve te nemen / maer de 3 Chaloupen / die nae de

1624. hoeck toegheroept waren/ hadden dit seylken oock int ghesicht gekregen/ ende daerom haer cours daer nae toe gestelt/ soo dat sy hem de wal afsneden/ ende om de stilte kort nae de middagh achterhaelden / ende by de Heer Admirael brachten. Het was een kleyn open Barckje van de Viceroy uyt het Callao geschickt/ om ons te verspieden/ daer in was een Spaens Capiteyn / genaemt Martijn de la Rea/ met noch vier Spangiaerts/ ende 6 ofte 7/ so Indianen als Negros/ die verhaelde/ dat des Koninex Silver-vlote voorleden vrydag/ zijnde den 3 deses maents/ uyt het Callao naer Panama vertrocken was/ sterck zijnde 5 seylen/ twee Oorloghschepen ende dry Coopvaerders / die extraordinaris rijckelijck geladen waren/ daer was noch in het Callao blyven leggen den Spaensche Admirael/ een Gallioen groot 400 lasten/ voorsien met 40 metale stucken / ende twee Pataches yder van 14 stucken / met noch wel 40 oft 50 Coopvaerdy-schepen meestendeel sonder gheschut / die al te samen dicht aen strant onder 3 Batterijen geset lagen. Dese Batterijen waren van steen opgemaeckt/ ende hadden een Borstweer van voren/ en ter syden/ daer op lagen 6 ofte 7 metale stucken/ en de resterende stucken tot 50 int getal/ die de voorleden nacht uyt Lima ghebracht waren / hadden de Spangiaerts op strant ghesets om ons het landen te beletten/ alsoo de Viceroy ons siende recht op 't Callao aenkomē / wel dachte dat ons entreprinse op het Callao soude vallē. Daer lagē in het Callao 4 compagnien soldaten yder van 70 ofte 80 koppen/ also de twee beste compagnien met de Silver-vlote na Panama vertrocken waren/ maer de Spangiaerts vergaderden op 't ghebodt van de Viceroy / die op gisteren de eerste tydinghe van onse comste verstaen hadde/ van alle kanten in het Callao/ ende soudē in korten tijt ettelijcke duysenden sterck zijn.

Aprilis.

Krijgen een Spion.

Op den avondt werden 4 seylen te loefwaert ghesien/ die recht op het Callao schenen aen te komen / daerom de Heer Admirael de Schout by nacht met drie van de kleyne schepen/

pen/ende drie wel gemande chaloupen daer na toe geſonden heeft/die dicht by de wint ſoude houden / op dat de Spaenſche Schepen tuſſchen beyden mochten beſet worden. 1624. Aprilis.

Den 9 met den daghe zijn wy dicht om de hoeck van het Eylant de Lima int Callao ten ancker ghekomen/ daer de Schout by nacht met de dry andere ſchepen/ſonder eenige ſchepen ghesien te hebben/ by ghekomen is. De Heer Admirael heeft deſen morghen den Raet vergadert / ende ordre gheſtelt om op morghen vroegh het Callao de Lima met alle gewelt aen te grijpen / ſtellende tot hooft van dit exploict/ overmits zijn ſwackheyt ende sieckte / de Heer Vice-Admirael Geen Huygen Schapenham/ende tot Sergeant Major zijn ſwager Cornelis Jacobſz. Daer wert beſloten/ dat men boven de vijf vaendels ſoldaten/ noch ander vijf vaendels uyt de matrooſen ſoude maecken / daer over tot Capiteyns gheſtelt zijn de ſcheeps-Capiteyns Lenert Jacobſz Stolck/ Witte Cornelis de Wit/ Laurens Janſz Querijnen / Jan Ysbrantſz ende Meyndert Egbertſz / ende om datter in de Vlote niet vaer-tuygh genoegh was/om de ſoldaten ende matrooſen gelijckelijck te landen / dat men voorëerſt in de na-nacht al de ſoldaten ſoude landen/ die een halve maen van Vrieſſe ruyters tot haer defenſie ſoude opwerpen/ ende op ſtrant ſoo langhe blyven ſonder yet te attenteren/tot dat de vijf vaendels matrooſen mede ſouden gheland zijn/om alſoo ghelijckelijck den aenſlagh op het Callao in 't werck te ſtellen. Komen in Callao de Lima ten ancker.

Den 10 's morgens voor den daghe is de Vice-Admirael met al de ſoldaten nae lant gheroeyt/ meenende tuſſchen het Callao de Lima / ende de Rivier van Lima te landen/ daer ons aengedient was datmen droog tot zijn wille ſoude konnen aen land komen / ende de Boots voor de barninghe bevrijt konden leggen buyten het geſchut van 't Callao/ maer doen wy ontrent de ſtrant waren/ bevonden wy de barninghe ſoo groot/ dat het niet moghelijck was / dat de ſoldaten

ſonder

1624. Aprilis. sonder haer musquettē eñ kruyt nat te maken/ eñ de schuytē periclitteren/konden aen lant komē/waerom de Vice-Admirael met de schuyten langs de strant bleef roepen/om den dagh te verwachten/ ende te sien oft yewers beter gelegentheyd waer om te landen / dan also des morghens nieuwers eenige bequaemheyd sagh / ende over al even sterck brande/ ende ondertusschen een groote hoop Spangiaerts te dier plaetse gekomen waren/ om ons het landen te beletten/ so is de Vice-Admirael / na dat hy met de metale stuckens verscheyde reysen op de spangiaerts vyer gegeven hadden/met al het volck weder na boort gekeert.

Nemen drie Spaensche scheepkens. Hier na roeyden onse Boots nae drie Spaensche scheepkens/ die in stilte ontrent het Callao dreven/ die sy veroverden / ende in de Vloot brachten / het volck aen land meest ontkomen zijnde : het eene was gheladen te Pisco met 2500 Pottysen wijn/ ende veel ververschinge / als appelen/ druyven/ etc. welck ons tot verquickinge van de siecken seer wel te pas quam : het tweede quam van Guarmey / ende was gheladen niet als met brandthout : ende het derde van Porto Guanjaco/ende hadde eenige tarwe in met veel packen van Paussélicke Bullen/ende andere dinghen van weynigh importantie.

De Heer Admirael vond goed / dat men het Jacht de Winthond dicht aen strant soude boucheerē/om onder 't faveur van 't selve gheschut de aenstaende nacht ons volck te landen: maer de Spangiaerts ons voornemen siende / hebben metter haest 2 stucken geplant/ daer mede sy het Jacht voor in de boegh treften / en soo is dese aenslagh achter ghebleven.

Steken de Spaensche schepen in den brant. Den 11 is men besigh gheweest met de Pryſen te lossen/ ende de goederen te verdeelen. Ontrent middernacht zijn de Capiteyns Adriaen Tol/ Pieter Harmensz Slobbe/ ende Meyndert Egbertsz met twaelf wel ghemande Boots/ voorsien met metale Draecxkens ende Vyer-wercken/recht

toe

VERTOON VAN'T VERBRANDEN VAN DE SPAENSCHE SCHEPEN IN'T CALLAO
Gouverneurs huys
Kerck
Schiptimmerwerff
Spaensch Galeoen
F64

toe na de Spaenſche ſchepen gheroept die ontrent vijftigh 1624.
int ghetal onder het gheſchut van drie Batteryen ende het Majus.
Spaenſche Gallioen ende twee Pataches gheſet laghen/ ende hebben/terwijl een groot ſtuck by Noorden het Callao een valſchen alarm van ons volck gemaeckt wert/ yeder een Spaens Schip aen boort gheleyt/ daer zy terſtont met vyer-wercken den brant in kregē/ van daer roeyden ſy weder aen een ander ſchip / daer ſy mede de brant in kregen/eñ ſo weder aen een ander / tot dat alle haer vyer-wercken verbeſigt waren: Ondertuſſchen hadde den Vyant alle ſijn geſchut na onſe Boots gewent/ ende begoſt vreeſelick te ſchietē/ ſo uyt de Batteryen/ als oock uyt het Gallioen eñ pataches/de onſe wederom vyer gevende met de metale ndraecxkens ende ſteen-ſtucken / ende haer meeſt bedeckt houdende onder de ſpaenſche ſchepen / om van 't ſpaenſche Canon ten deel bevrijd te weſen/ ende oock van de muſquetten/ alſoo de gantſche ſtrand met muſquettiers beſet was/die geſtadelick op onſe Boots vyer gaven. De Boots haer aenſlagh volbracht hebbende/zijn na de ſchepen gekeert/hebbende in den brand geſteken gelijck men berekenen konde tuſſchen de 30 ende 40 van des Vyands Schepen/ waer onder vele groote waren/ende eenighe met gheſchut voorſien/maer de Spangiaerts hebben na het vertreck van de onſen met hulpe van de ſlaven/ ende Indianen noch in eenige ſchepen den brant geleſt. Wy hebben in deſe tocht 7 dooden gehadt/ende 14 oft 15 gequetſten/ meeſt van 't ſchip van de Vice-Admirael/ om dat zijn volck een van de pataches meende aen boort te leggen/ 't welck haer miſluckte. Voor den daghe quamen negen Spaenſche Schepen al brandende van de wal dryven/ om welcke te ontwijcken wy ons anckers lichten / ende nader het Eyland liepen.

Den 12 heeft de Boot van de Eendracht een Spaens ſcheepken met wijnen becomen/'t welck hy dicht van ſtrant onder 't geſchut van de Batteryen van daen haelde.

1624. Den 13 is Capiteyn Engelbert Schutte met sijn compagnie op 't Eyland de Lima gaen legghen / daer wy een Reduyt ghemaeckt hebben / tot bewaringhe van onse groote chaloupen/ die tot noch toe in het ruym hadden gelegen/ende wy nu van sin waren op te setten.

Majus.

Den 14 hebben wy noch een Scheepken met Spaensche Wynen bekomen. Op den avond is Cornelis Jacobsz/ als Commandeur/ met 4 schepen / de Eendracht/ de David/ de Griffoen ende Winthond/ uyt het Callao t'seyl gegaen/ die sijn cours om de Zuyd stelde / om la Nasca / Pisco/ oft andere plaetsen / by Zuyden Lima gheleghen / te bemachtighen.

Vier schepē gaen om de Zuyd.

Den 20 heeft men twee van de ghenomen Spaensche Prysen met kelders toe-gherust/ die van dicke plancken seer hecht ghemaeckt werden/ ende soo dicht ghedreven / datter gheen water konde in komen / ende rontom met steenen bestouwt ses voeten dicke/ daer in bosscruyt soude geleyd worden / om aen het Spaensche Gallioen ghebracht te worden/ ende door de slagh van het selve / het Gallioen met al datter ontrent was/ in de lucht te doen springhen. Dese nacht zijn twee Griecken uyt de Vice-Admiraels schip met een kleyn schuytken na land by de spangiaerts geroeyt.

Den 22 hebben wy een spaensch schip verovert / dat van Guayaquil quam/ met hout geladen/ op-hebbende ontrent 30 persoonen/ soo Spangiaerts als Negros.

Den 23 is de Schout by nacht met twee schepen/ Mauritius/ ende de Hope / ende de twee Compagnien Soldaten vande Capiteynen Schut ende Brederode/ t'seyl ghegaen/ om de Stadt Guayaquil/ende een nieuw Gallioen van den Koningh/ dat aldaer gebouwt werd/ te ruineren. In plaetse van de soldaten / die vertrocken / zijn veertigh Matrosen tot bewaringhe van de Chaloupen op het Eylant de Lima in de Reduyte geleyd.

Twee schepen gaen na Guayaquil.

Den

Den 24 is een Bos-schieter op 't Schip Hollandia / die voorghenomen hadde by den Vyand over te loopen / aen 't Eyland de Lima opgehangen. 1624. Majus.

Den 27 's nachts is een vã de brand-scheepkens/ 't welck met een kelder toe-gerust was/ daer in 2000 pont kruyt geleyt/ ende boven met vyerballen/ Granaden/ ende brandende materie beleyt was / naer het Gallioen gheseylt / om het selve aen boort te legghen/ ende te ruineren. Op dit scheepken waren vijf persoonen die haer dienst / om dit werck te volvoeren/ ghewilligh presenteerden/ waer onder als Hooft was Willem Commers/ Commijs op 't Schip den Arent. Sy seylden soo na het Gallioen/ datmen met een musquet-schoot wel konde toe-reycken/ sonder datter van de Spangiaerts alarm ghemaeckt werd / ende dachten voor eerst de brand inde vyer-ballen / ende de brandende materie te steken/ die boven op het Schip lagh/ op dat/ terwyle de spangiaerts doende mochten zijn om den brand te lesschen / het vyer aen het kruyt mochte komen:maer so het rif/daer achter het Gallioen ghesetlagh/ so verre uyt-streckte / dat het brand-scheepken het Gallioen niet beseylen konde / is het weder by de Vlote gekomen.

Den 2 Iunius/ 's morgens is de Heer Admirael Iaques L'Hermite van sijn langdurige siecte in het Callao de Lima overleden. Hy was sint ons vertreck van Sierra Leona noyt gesont gheweest / maer altijd van verscheyde sieckten aengetast/ die hem so matteerden / dat hy de laetste vier oft vijf maenden alle kracht van sijn leden quijt was. De Heer Vice-Admirael vond goed/ dat de Vlagghe op 't Schip Amsterdam soude blyven waeyen / op dat de Vyand van de dood van de Heer Admirael gheen kennisse soude kryghen. Desen dagh is een Spaensch Scheepken in de Vlote ghebracht / 't welck ontrent achthien Lasten Tarwe in hadde.

Iunius.

De Heer Admirael sterft.

Den 3 is het lichaem van de Heer Admirael op het Eyland

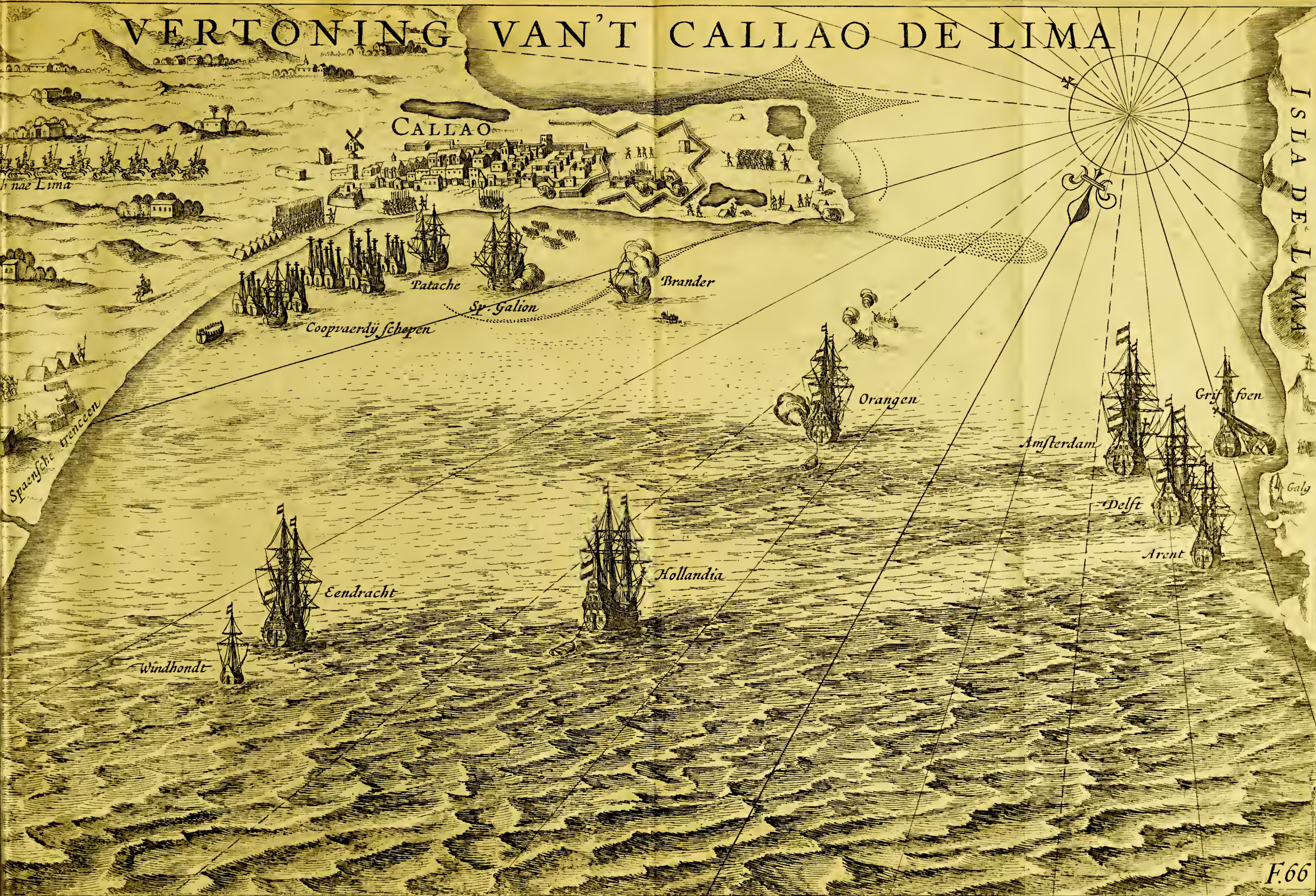
1624. land de Lima heerlick begraven: Het Lijck werd ghedraghen van de Capiteyns / gheaccompagneert van de Heer Vice-Admirael/ ende alle de Officieren van de Vlote. Voor het Lijck ginghen drye Vaendels Matroosen/ (alsoo alle de Soldaten wegh ghesonden waren) die yeder haer musquet vijfmael losten / ende schoot het Schip Amsterdam neghen schoten/ 't Schip Delf seven/ Orangien vijf/ ende voort alle de ander Schepen vervolghens yeder dry schoten. Wy hadden op de veroverde Spaensche schepen vele Vlagghen laten waeyen / op dat den Vyand soude dencken / dat dit schieten tot een Triumphe van de veroverde Prysen / ende niet om de dood van den Admirael gheschiede. De Heer Vice-Admirael vond goedt sijn Aucthorisatie tot Admirael een tijd langh op te houden / wachtende nae de komste van de Schout by nacht / ende de wegh-ghesonden Schepen.

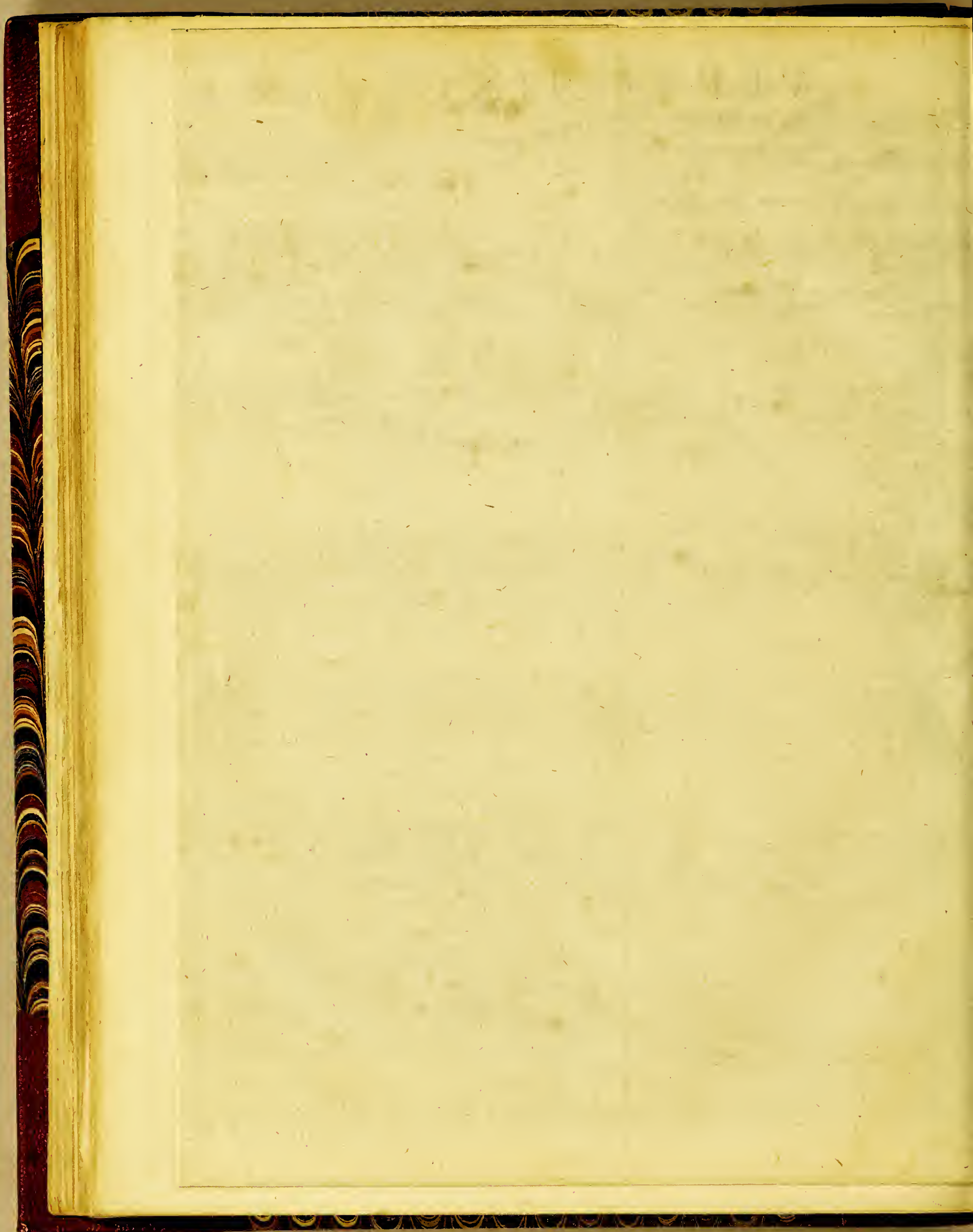
Iunius.

Den 6 nae de middagh is het Schip Orangien onder seyl ghegaen / ende heeft dicht by de punt van het Callao gheset/ om langhs de Strant met sijn Stucken te flanqueren/ op dat het brand-scheepken ondertusschen met minder perijckel onder de bescherminghe van het selve gheschut/het Spaensch Gallioen mochte aen boort klampen. Het brandscheepken daer Willem Conmers / Koopman op 't Schip den Arent / met noch vier andere kloecke maets op was/ stelde sijn cours dicht by het rif langs / om te beter het Gallioen te beseylen: maer soo sy al binnen een musquet-schoot van 't Gallioen waren/ ende ghereed om het selve aen boord te legghen/ is het aen de grond gheseylt/ door dien het Gallioen in een Com gheset lagh / 't welck wy niet en wisten. De Spangiaerts wenden alle haer gheschut na het brandscheepken/ende schoten daer dweers door heen tot verschey-

Aenslagh op 't spaens Gallioen misluckt. de reysen / ghelijck oock de Musquettiers / die aen Land stonden / niet en deden als continuelick op het selve te schieten / waeromme die ghene / die daer inne waren / sien-

de

VERTONING VAN'T CALLAO DE LIMA
CALLAO
ISLA DE LIMA
Patache
Sp. Galion
Brander
Coopvaerdÿ ſchepen
Spaenſche trenceen
Orangen
Grif foen
Amſterdam
Delſt
Arent
Galg
Hollandia
Eendracht
Windhondt
F.66

de gheen middel om het van de gront krijghen / de brandt in het vyer-werck staken / als oock in de pijpe / die nae het kruyt gingh / ende salveerden haer met haer vieren in een schuytken/de vijfde het hooft af geschoten zijnde Het scheepken is daer nae al brandende van selfs van de gront gheraeckt / ende dreef na de wal toe / sonder dat het kruyt ontsteken werde / voor op den avondt/ doen het kruyt nat ghe- worden zijnde niet als een kleyne slagh gaf. 1624. Iunius.

Den 8 worde een aertbevinghe op het Eylandt de Lima ghevoelt.

Den 13 heeft de Heer Vice-Admirael op 't instantelijck aen houden van eenighe ghevangen Spangiaerts gheconsenteert/ dat sy een brief aen de Vice-rey/ om haer verlossinge mochten schryven/ want sy dachten dat de Vice-rey seer veel voor haer doen soude / 't sy met de twee over-geloopen Griecken aen ons te restitueren/ ofte op andere wijse haer te rantsoeneren. Den brief is aen een Assistent ghelanght / die met een vree-vlagge in een kleyn schuytken na de punt van het Callao gheroept is/ ende soo de Spangiaerts een witte Vlagge daer teghen op-staken/heeft hy de Spaensche chaloupen/ die op hem uyt quamen inghewacht / die hem met het schuytken terstont in het Callao brachten. Den Assistent seyde wel gheen ander last te hebben/als om de brief over te leveren / maer de Spangiaerts en achten 't selve niet/ ende de Vice-rey gaf stracx ordre/datmen ons volck de handen soude binden/ende de ooghen verblinden / ende soo in de Chaloupen bewaren. Op den avondt heeft de Generael van de Zuyd-Zee / den brief van den Assistent ontfangen/ ende heeft ons volck de handen doen los maken/ die man voor man met groote beloften van de Spangiaerts aengesocht werden / om by haer in het Callao te blyven/ ende soo niemandt by haer blyven wilde / heeft hy den Assistent met het volc weder nae de Heer Admirael gesondẽ / met dit antwoord: Dat de Vice-rey voor ons niet als kruyt en loot ten

 besten

1624. besten hadde/ende dat hy niet van sinne was met ons in ee-
Iunius. nighe handelinge te treden/ tot verlossinge der ghevanghen Spangiaerts/ende dat hy den eerstē/ die niet een vree-vlagghe van de Heer Admirael na het Callao soude afghevaerdight worden/met de vree-vlagge soude laten op hangen.

Den 14 is op het antwoort van de Vice-rey by de Heer Vice-Admirael ende den Raed geresolveert/naer dien de soberheydt van victualie ende schaersigheyd van water / daer mede onse Vlote voorsien was / niet toe liet soo vele Spangiaerts sonder hope van profijt in ghedurighe gevangenisse te houden/ende oock ongheraden was om verscheyde oorsaken de gevanghen Spangiaerts vry te gheven / dat men de schepen daer van soude ontlasten / ende alle de gevangen Spangiaerts/ uyt-ghenomen drie oude lieden/ van kant helpen.

Hangen eenige gevangen Spangiaerts.

Den 15 's morgens zijn in't gesichte van die van 't landt/ 21 ghevangen Spangiaerts op 't schip Amsterdam aen de Focke-rhæ opgehangen. Dry andere ghevangens werden met een kleyn bootken naer het Callao ghe schickt / om de Vice-rey de tijdingh te brengen/ hoe dat wy door sijn trots/ ende Barbaris antwoort/alsoo hy selver alle quartier afgeslaghen hadde/ tot de executie der gevanghen Spangiaerts gedrongen/ende genootsaeckt waren.

Op den avond is Cornelis Jacobsz/ die om de Zuyd gesonden was / met vier Schepen in het Callao weder by de Vlote gekomen/rapporterende aen de Heer Vice-Admirael/ dat hy van den 14 May voorleden tot het eynde van de selve maent ghestadigh zijn best gedaen hadde om de Zuyd te winnen / meenende met de eerste slagh-boegh / als de wint wat Zuydelijcker soude loopen / nae de wal te wenden / om niet beneden te vervallen/ ende ter gedestineerder plaetse het landt aen te doen / maer alsoo de wint hoe langhs hoe meer Oostelickte / dat hy seer qualijck tot wenden heeft konnen komen / ende eerst den 10 deses maents vier mijlen beneden

Pisco

Pisco is komẽ te vervallẽ/hoe wel hy al op de hooghte van 18 en een half graden ghewest was / dat hy van daer met een slag-boeg by de wal op raeckte tot voor Pisco/ daer hy den 11 ten ancker ghekomen is / ende dat hy den 12 met alle het volck ende twee Metale Draecxkens lande / ende terstont binnen een musquet schoot van de selve Stadt marcheerde/ daer hy doen bevont/ dat de Spangiaerts de Stadt Pisco met een steene muur van 15 voeten hoogh omringht hadden / buyten welcke muur sy noch een borstweeringh hadden/ waer achter haer Soldaten in defensie stonden / ende dat alle de flancquen behoorlijck op den ander respondeerden/ ende alsoo op een so wel ghefortificeerde plaetse/ die met groot Guarnisoen beset was/ ongeradẽ was met so weynig volck yet te attenteren / datter met een-stemmigh goet vinden van alle de Officieren besloten werdt / datmen met de minste schade nae voort soude sien te retireren / waeromme noch by daghe een halve maen tot haer defensie aen strant op-wierpen/ daer sy/ nae eenighe schermutsinghe met den vyand ghehouden / op den avond introcken/ende dat sy de naeste nacht al te samen embarqueerden/ende na voort vertrocken/soo dat sy den 13 van Pisco scheyden/ ende desen avont in het Callao arriveerden. Wy hebben in dese quade rescontre ghehadt 5 dooden/en 15 oft 16 ghequetsten/ ende daer zijn wel 13 mannen by den vyand overgeloopen. Den vyand/so veel men sien konde/ was wel 2 duysent mannen sterck/wel van gheweer voorsien / waer onder ontrent 200 Ruyters waren / met schilt ende lance / die haer buyten de Stadt hielden / om de onsen van achter aen te vallen/ daer van eenighe tot verscheyde reysen gheschoten werden/maer wat schade de Vyant door het schieten van de Metale stucxkens ontfangen heeft/konde ons volck niet weten.

1624.

Iunius.

Den 18 van daegh heeft men door ghebreck van water aen yeder Man ses mutskens water daeghs beginnen uyt te deelen.

Den

1624. Den 22 is eenen Bosschieter / die by den Vyand meende
Iunius. over te loopen/in apprehensie gestelt: die ge-examineert zijnde/ bekende dat hy al over lange met de twee over-geloopen Grieckẽ over gekomẽ was/ om de Heer Vice-Admirael gevangen in het Callao te brengẽ/ waer toe sy goede gelegentheyd haddẽ/ om dies wille de Heer Vice-Admirael somwyle met een kleyn schuytkẽ met vier man uyt visschẽ voer/daer sy met haer drien/ als de best betrouwtste/ onderwaren / eñ so de twee Griecken met het selve schuytkẽ te voren/ terwyle hy niet scheep was / door-gegaen waren/ dachte hy haer met hulpe van eenige Swarten van daegh te volghen.

Den 25 is de voorsz Bosschieter in presentie van meest alle het volck op het Eyland de Lima aen een galghe ghehanghen.

Den 26 op dese tijd regneerde de scheurbuyck seer geweldigh in onse Vlote. De vier schepen / die om de Zuyd gheweest waren / hadden so veel siecken op/ dat eenige van haer niet machtigh waren haer eygen Boot te mannen/ ende op de andere schepen begonde het scheurbuyck oock heftigh te ontsteken / ende also geenige apparentie ter werelt was/ om groente/ ofte remedie teghen het scheurbuyck in het Callao te bekomen / ende wy genootsaeckt waren in het Callao te blyven/om de schepen Mauritius ende de Hope te wachten/ die anders in der spangiaerden handen souden konnen komen te vervallen/ so stonden de saken van onse Vlote in seer sobere staet/ende souden binnen korten tijd groot volck hebben komen te verliesen/ ten ware het God gelieft hadde/dat een Switser / met het scheurbuyck gequelt / op de hooghste bergh van het Eyland de Lima ghegaen hadde / daer niemand eenighe groente vermoede / alwaer hy seker groente gevonden heeft/ die hy kennende/ gegeten heeft/ ende groote baet by bevonden. De Heer Vice-Admirael de kracht vã dit kruyt verstaen hebbende / ende dat het in abondantie te bekomen was/ heeft geordonneert / dat alle de schepen haer meeste

Medicynael kruyt teghen het scheurbuyck op't Eylant de Lima.

meeste volck 's morgens vroeg naer land souden senden/ om 1624.
so veel groente te halen als het geheele scheeps-volck souden Iunius.
konnen eten/ waer toe de Maets olye ende azijn geghevven
werd/ ende om dat door dese groente/die so wel tot zalaet als
warmoes ghebruyckt wierd/ ons volck in seer korten tijd al
t'saem op de beenen geraeckten en ververscht werden/conti-
nueerden wy alle dagen dese groente te halen/ so langhe de
Vlote in het Callao de Lima heeft geset gelegen.

Den 26 verbranden wy eenighe Pryſen/ die onbequaem
waren om by de Vlote te houden. De spangiaerts quamen
somwylen met eenige chaloupen/die sware stucken op had-
den/ ontrent onse schepen/ ende schoten om masten ofte sten-
gen te beschadigen/ dan sy verrichten weynigh.

Den 1 Julius heeft de Heer Vice-Admirael op 't eyland Iulius.
de Lima na versch water laten graven/ maer om de steen-
achtige grond heeft men niet diep genoegh konnen komen/
so datter met wercken is uytgescheyden.

Den 18 zijn twee spangiaerts op bies-bossen aen 't schip
Orangien komen dryven/die uyt het Callao quamen over-
geloopen/ de eene was Overste van de Peruse Comedian-
ten/ ende de ander was een slecht Soldaet. Sy verhaelden
aen de Heer Vice-Admirael dat de twee Schepen/ Mauri-
tius ende de Hope/ onder 't Eyland Puna vier Schepen
verovert/ ende de Stad Guayaquil/ met het nieu Gallioen
van den Koningh gantsch verbrand hadden. Sy verklaer-
den/ dat het Callao de Lima rontomme ghetrencheert en-
de ghesterckt was/ ende met tachentigh metale Stucken
voorsien/ behalven de veertigh/ die op het Spaensch Gal-
lioen laghen/ ende dat het beset was met veertigh Compa-
pagnien voetvolck/ ende sesthien Vanen Ruyters. De Vi-
ce-Rey hadde oock volck aen de naeste water-plaetsen ghe-
sonden/ om die te stercken/ ende teghen onse komste te ver-
sekeren/ op dat wy nieuwers water souden bekomen. Sy
seyden de oorsaeck van haer overloopen te wesen/ om dies-

1624. Iulius.

wille de Generael van de spaensche Cavallerye in het Callao ettelijcke daghen verleden/ van haer / om de questie van een hoere/doot gesteken was/ende wisten niet veel anders te seggen/ door dien sy op 't laetste hadden verborgen geweest/ meer denckende op de conservatie / ende behoudenisse van haer leven/als om yetwes aen ons te rapporteren.

Den 22 quamen de spangiaerts met thien wel-gemande Chaloupen na 't schip de Eendracht/ende schoten twee van zijn hooft-touwen in stucken. 't Schip de Eendracht schoot mede wel 30 schoten na des Vyands chaloupen / maer door dien het schip te seer slingerde/konde hy haer niet na behooren treffen.

Den 23 is om het water te versparen / op dat wy voor de komste der twee schepen Mauritius ende de Hope niet genootsaeckt souden wesen uyt het Callao te vertrecken,/geordonneert/dat men geen pot-spijse in de Vlote soude schaffen/ maer vleesch/ speck ende stockvis/ waer toe men sout water gebruycken konde.

Den 24 schoten de Spangiaerts naer het schip de David meer als 100 schoten/ sonder yemant te quetsen: het waren Coegels van 6/ 7 ende 8 pont yser.

Den 25 heeft de Heer Vice-Admirael in een Valeye op 't Eylant de Lima een musquet-schoot van strant twee diepe putten laten graven / om te besoecken oft wy versch water konden bekomen / daer met groote naerstigheydt aen ghewrocht is.

Den 26 quamen vijfthien Spaensche Chaloupen nae de schepen de David ende Griffoen / om die met schieten te beschadigen / maer so die schepen eenige sware stucken van de andere schepen verwisselt hadden/waer mede sy den Vyant in het aenkomen groeten/ so sijn de Spaensche Chaloupen maer een schoot schietende / te rugghe nae het Callao ghekeert.

Den 29 met den dage warē de Spangiaerts met 13 wel-

ghe-

ghemande Chaloupen dicht onder 't Schip de Eendracht/ 1624.
ende om dat het Jacht de Winthont/ 't welck slechtelijck Iulius.
van geschut voorsien was/ met een touw aen de Eendracht
vast lagh/ daer de Spangiaerts onder hielden/ konde de
Eendracht zijn geschut op haer niet gebruycké/ sonder door
het Jacht te schieten/ 't welck ongheraden was/ so dat de
Spangiaerts weynigh schade leden/ en wel dertigh scho-
ten deden met Coeghels van sesthien ende achthien pont
ysers/ die meest treften/ al eer de Eendracht ghereddet was/
ende met zijn gheschut haer konde toe-reycken/ en het
scheen of sy het Jacht de Winthont souden gheabordeert
hebben. Nae dat de Spangiaerts wel hondert twintigh/
ende wy daer teghen ontrent tseventigh schoten ghescho-
ten hadden/ zijn de Spangiaerts nae het Callao ghere-
tireert. In dit ghevecht is niemandt als de Constapel
van de Eendracht ghequetst/ die zijn rechter arm af-ghe-
schoten is.

Augustus Den 5 Augustus is de Heer Vice-Admirael Geen Huy-
gen Schapenham/ volgens den inhoud vande missive van
zijn Excell: tot Admirael van de Vlote gheauctoriseert/ die
van daegh het volck den eedt van ghetrouwigheydt op 't
Schip Delf heeft af-ghenomen/ daer alle het volck van
de naeste Schepen ghekomen was. Tot Vice-Admirael
van de Vlote is gheauctoriseert Jan Willemsz Verschoor
Schout by nacht/ ende in des selven plaetse tot Schout
by nacht Cornelis Jacobs/ Raet van den Admirael. Op
de middagh is den Admirael met alle de Boots ende Cha-
loupen nae het Schip Orangien ghevaren/ daer het volck
van de resterende Schepen gekomen was/ om den nieuwen
Admirael te sweeren/ waeromme de Spangiaerts met 15
soo chaloupen als Fregatten/ mede uyt quamen/ ende roey-
den na onse Jacht/ als oft sy het wilden abordeeren/ maer so
de Heer Admirael de Chaloupen datelijck liet mannen/ om
den Vyandt aen te vallen/ by aldien die yet op het Jacht

 atten-

1624. attenteerde/ſijn de Spangiaerts ontrent 40 ſchoten geſcho-
ten hebbende/weder na het Callao gekeert. Cort hier aen is
Auguſtus de nieuwen Vice-Admirael Jan Willemſz Verſchoor met
de twee Schepen Mauritius ende de Hope ende noch een
Pryſe in het Callao de Lima gearriveert/die het ſucces van
zijn gantſche reyſe aen de Heer Admirael raporteerde / als
dat ſy in haer aenkomſte drie ſchepen op de reede van't Ey-
lant Puna verovert hadden/ waer van ſy de twee verbrand
hadden / ende het derde mede brachten : dat ſy van daer de
Rivier op nae Guayaquil ghevaren waren/ 't welck ſy van
den Vyand dapper gheſterckt/ ende met groot Guarniſoen
beſet vonden: dat ſy even-wel tegen der Spangiaerts Bat-
teryen ghelandet waren / ende met verlies van 35 mannen/
die meeſt in het aenkomen in de Chaloupen geſchoten wer-
den/ de Stadt Guayaquil inghenomen hadden/ ende alſoo
ſy nae de veroveringhe gheen twee hondert mannen ſterck
zijnde / niet ſuffiſant waren de Stadt teghen ſoo groot ghe-
welt van den Vyandt te behouden/ nochte oock eenighe be-
quaemheydt van Chaloupen hadden / om den buyt te ver-
ghen / dat zy de Stadt Guayaquil weſende de Haven van
Quito / vol ſijnde van alderhande Coopmanſchap / met
oock het nieuw Gallioen van den Koningh / tot den gron-
de verbrand hadden/ ende haer met het naeſte getijde na de
Schepen gheretireert : datter in deſe inneminghe ontrent
hondert Spangiaerden dood ghebleven zijn/behalven noch
ſeventhien ghevanghens / die al te ſamen / om dat de Vy-
and met valſche Coeghels gheſchoten hadde / op de reede
van Puna over boort ghewor pen zijn. Dat zy daer naer
Verſchoor loopt op 25 en een derdendeel graden Z.B. tot 350 mijl t'Zee/om veranderingh van wint te vinden. haer Schepen ſchoon ghemaeckt / ende haer volck op het
Eylandt Puna ververſcht hebbende / onder ſeyl ghegaen
zijn/ nemende haer coers dicht by de wint om de Zuyd/ ſoo
langhe tot dat zy haer op de hooghte van vijf en twintigh
en een derdendeel graden by Zuyden de Linie ontrent dry
hondert en vijftigh mijlen van land bevonden / doen ſy ver-
ande-

PASCAERT VANDE ZEECVST VAN BYSVYEN CALLAO DE LIMA TOT BYNOORDEN DE BAY ACHTER DE PISCADORES

Ias Piscadores

De wech die de Vloot gezeylt is

R. de Lima

Lima Cidade de los Reyes

Callao

I. de Lima

Duytsche mijlen

1 2 3

VERTONING VANDE REE INDE BAY ACHTER DE PISCADORES

anderingh van wind bekomende / eerst na de wal ghewend 1624.
hebben / meenende ontrent Arika te vervallen/ ende onderweghen noch eenighe ververschplaetse met ghewelt aen te doen/maer dat zy de wind so scherp kregen / dat sy het vaste land van Peru niet hoogher als op de 13 graden hadden konnen aendoen/ 't welck op gisteren was/ende dat zy haer cours vervolghende / desen dagh in het Callao de Lima ten ancker gekomen zijn.

Augustus

De Heer Admirael heeft sijn residentie blyven houden op 't Schip Delf / welck schip de vlagge aen de groote stenge gevoert heeft / 't schip Amsterdam heeft de vlagghe van de voor-stenge laten waepen/ende 't schip Orangie van de Besaens-roede als voren.

Den 6 is van wegen de aucthorisatie van de Heer Admirael dobbel rantsoen van wijn ende kost aen de maets uytghedeelt.

Den 7 zijn alle de Capiteynen/ Lieutenants/ Vaendraghers/ Commijsen en opper-stierlieden van de Vlote/ by de Heer Admirael ter maeltijd gewéest.

Den 8 heeft de Heer Admirael het volck van de twee gekomen schepen Mauritius ende de Hope den eed van ghetrouwigheyd afgenomen.

Den 12 vertoonden haer de Spangiaerts met 20 so chaloupen als Fregatten in het Callao.

Den 13 hebben wy de hutten op't Eylant de Lima afgebroken/ ende alle preparatie gemaeckt om op morgen vroeg t' seyl te gaen.

Den 14 met den dage zijn wy met 14 seylē/ daer van de 3 by ons verovert/eñ om by de Vlote te blyvē/ toe gerust waren/ uyt het Callao de Lima vertrocken. Wy stelden ons cours nae de Piscadores/ ende liepen daer tusschen door / latende een kleyn Clipken aen back-boort legghen / ende staken doen dicht by de wind nae de Baye achter de Piscadores / daer wy teghen den avondt met de Vlote ten ancker ghe-

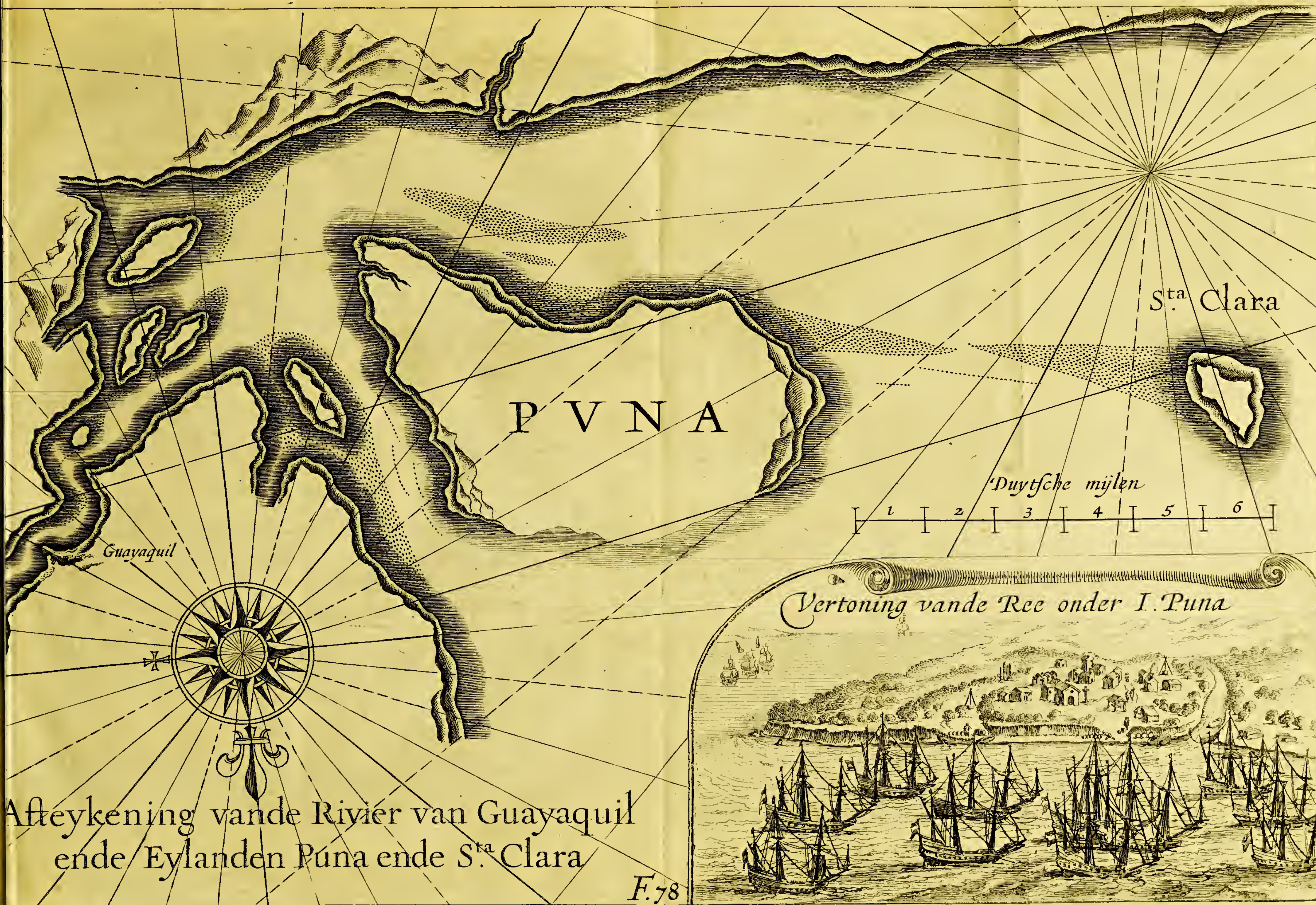
 ghe-

1624. ghekomen zijn. De Heer Admirael is terstondt met al-
Augustus le de vijf Compagnien Soldaten / ende een kloecke hoop Matrosen aen land ghegaen / doende de plaetse besetten / de Matrosen ettelicke diepe putten niet wijd van Strant graven / daer ons aengehedient was datmen versch water konde bekomen / om te sien oft het alsoo ware / op dat de moeyte niet te vergheefs soude zijn. Doen nu versch water in de ghegraven putten bevonden werdt / heeftmen een halve Maen aen de water-kant beginnen op te werpen / daer aen den gantschen nacht dapper van de Matrosen ghewrocht is / soo dat die des morghens in redelicker defensie was. Onder-tusschen bleven de Soldaten den gantschen nacht buyten de halve Maen de wacht houden / ende de Heer Admirael liet onderwylen uyt de Schepen thien metale draeckens / met haer affuyten / in de halve Maen brenghen / op dat de Soldaten / by aldien sy met den daghe van den Vyand werden aengetast / daer in souden mogen schuylen / ende onder de bescherminge van de selve draecxkens haer retraite nemen.

Den 15 's morgens trocken de vijf Compagnien Soldaten in de halve Maen / ende daer werden ses sware stucken / schietende twintigh a vier en twintigh pond yser / met haer affuyten / met ongheloofelijcke rassigheyd aen Land gebracht / ende inde halve Maen ghestelt / maer alsoo in de gegraven putten so kleyne quantiteyt water bevonden werd / dat onse Vlote haer in korten tijd van water niet soude hebben konnen versorghen / ende daer beneffens ontrent onse Trenchee verscheyde berghen ende heuvelen laghen / die alle daer over commandeerden / waer die van Lima haer geschut ende force lichtelick konden brenghen / ende onse halve Maen gheheel ontdecken / ghelijck die om de voorschreven berghen ende heuvelen te besichtighen / uyt-gesonden waren / rapporteerden / so heeft de Heer Admirael de voorschreven sware Metale Stucken noch den selven avond weder

Landen achter de Piscadores kluppen.

laten

PVNA
Sta. Clara
Guayaquil
Duytsche mijlen
1
2
3
4
5
6
Vertoning vande Ree onder I. Puna
Afteykening vande Rivier van Guayaquil
ende Eylanden Puna ende Sta. Clara
F.78

laten aen boort brenghen / 't welck met de ſelve raſſigheydt 1624.
geſchied is / maer de metale draeckens zijn tot morgen aen Auguſtus
land gebleven/ om in't retireren/ des nood zijnde/ tegens den
Vyand te gebruycken.

Den 16 met dē dage is alle het volck met de metale draeckens in ordre ge-embarqueert/ ende t'ſcheep gekomen / ſonder dat de ſpangiaerts eenige myne toonden om ons te vervolghen. Na de middagh zijn wy met de zee-wind t'ſeyl gegaen / ende hebben ons cours Weſt aen gheſtelt / om boven punto Perdido te ſeylen.

Den 17 ende 18 hadden een doorgaende Z.Z.W. wind/ de cours N.N.W.

Den 19 op de middagh de hoogte 8 en een ſeſtedeel gradē.

Den 20 's avonts ſagen wy het Zuydelickſte vande Eylanden de los Lobos/'t welck wy aen back-boord lieten leggen/ paſſeerende met een N.W. gang tuſſchen beyde de eylanden door.

Den 21 roeyde onſe Chaloupe naer een doode Walviſch/ 't welck wy vermeynden een Barckje ofte Clippe te weſen/ om dat hy ſo hoogh boven water dreef.

Den 22 liep de ſtroom ſo ſterck om de Zuyd/ dat wy met een ſtijf Top-zeyl-koelte voor de wind ſeer weynigh avanceerden.

Den 23 ſagen wy Cabo Blanco/ de ſtercke ſtroom continueerde noch om de Zuyd/ als op giſter.

Den 24 met den dage lagh het Eyland S. Clara N.O. van ons. Op de middagh ſond de Heer Admirael dry Chaloupen voor uyt/om de Indianen die op Puna woonden/te waerſchouwen van onſe komſte/ende dat haer geen leet van ons volck ſoude ghedaen worden. Dit geſchiede op dat wy door de Indianen eenige kondſchap van des Vyands gelegentheyd te Guayaquil mochten krygen. Des nachts de vloed verloopen zijnde/ heeft het de Vlote geſet.

Den 25 's morgens zijn wy weder onder ſeyl gegaen/ende

quamen

1624. quamen kort na de middagh op de reede van 't eyland Pu-
Augustus
na ten ancker. De afghesonden chaloupen waren vier uren voor onse komste alhier gekomen/ ende hadden een spaensch Barckjen op de Reede betrapt/ 't welck eenige stuck-goederen in hadde/ welcken over land nae Lima souden gesonden worden/ maer de spangiaerts ende alle de inwoonders van La Puna waren gevlucht/so dat wy niemand hebben konnen beloopen/ wat moeyte wy daer oock toe deden.

Den 26 is de Schout by nacht met alle de soldaten/ met 10 chaloupen ende 2 Jachten op een tocht nae Guayaquil gegaen.

Den 27 van daegh hebben de 3 principael Schepen haer gheschut ende ballast in andere Schepen ghelost/om aen de grond te setten/ ende schoon gemaeckt te worden. De Heer Admirael heeft oock een troup matroosen te landewaert in gesonden/ om te vernemen ofter eenige Mays/ ofte andere victualie/ ten dienste vande Vlote/ op het Eyland te bekomen was.

Den 28 is Meyndert Egbertsz/ Capiteyn op 't Schip den Arent/overleden. De Heer Admirael ontfingh oock bedroefde tydinghe van het quaed succes van onsen aenslagh op Guayaquil/ hoe dat door de disordre van eenige Officieren ons volck in route geraeckt was/ ende de vlucht nae de chaloupen hadden moeten nemen/ met verlies van 26 of 28 mannen/ 't welck gheschiede/ volghens het rapport van de Commandeur/door dien de halve Compagnie soldaten van Capiteyn Everwijn/ sonder haer Capiteyn te verwachten/ den bergh op recht toe nae haer Vyand marcheerden/ meenende de eere van de victorie alleene te behalen/ alsoo sy eenige spangiaerts hadden sien vluchten/maer also de spangiaerts/die haer op 't hooghste vanden bergh in eenige huysen geretrancheert hadden/ gelijckelick op haer los branden/ daer mede eenige nedervielen/ so veroorsaeckten het sulcken schrick/ dat sy van stonden aen de vlucht namen/ ende met

Tweede aenslagh op Guayaquil.

een

een in route brachten noch een ander Vaendel / 't welck om 1624.
haer te seconderen / den bergh op marcheerde. Hier nae Augustus
werd den aenslagh weder hervat / maer om dat de Commandeur gequetst wert / die daer op dadelijck belaste te retireren / ende de schrick onder het volck was/ soo was alles te vergheefs. In somma ons volck mosten haer nae de Chaloupen retireren met verlies van 25 oft 26 dooden/waer onder de Vaendrigh van Capiteyn Everwijn was. Wy hadden daer-en-boven verscheyde ghequetsten / als den Commandeur/ ende Capiteyn Schutte/ die tot op het laetste alle devoir gedaen hadde/om de vlucht te remedieren/die beyde van haer quetsure ghenesen zijn / maer de Lieutenant Sonnenbergh is van zijn quetsure overleden.

Den 29 heeft men noch doende gheweest met de dry principale schepen te setten/ende schoon te maken.

Den 30 is de Vice-Admirael met thien Chaloupen / ende twee Vaendels soldaten aen't vaste land gegaen/om beesten ende appelen te bekomen.

Den 31 heeft de Heer Admirael van het volck/dat om het Eyland La Puna te besichtigen/uyt-ghesonden was/ verstaen/dat op een seker plaetse van het selve eyland/dicht aen strand eenighe lasten Mays lagen / die men daer lichtelijck konde van daen halen / waeromme het Schip de Griffoen daer na toe gesonden is / om de selve Mays te laden ende in de Vlote te brengen. Bekomen eenighe lasten Mays.

Den 1 September waren de dry principale Schepen schoon gemaeckt/ende op haer defensie ghebracht/waeromme de ander schepen mede gereetschap maeckten / om te setten/ende schoon te maken. Septẽber.

Den 2 is de Heer Admirael selver op het Eyland Puna aen landt ghebleven om het water-halen te vorderen / ende heeft de twee putten doen bewaecken met twee Corporaelschappen soldaten/op dat het water by den Vyant niet soude vergeven worden.

1624. September Den 3 is de Vice-Admirael weder-gekomen/ mede brenghende ontrent 8000 Orangie-Appelen / ende een groote hoop Bananas / maer beesten hadde hy om de wildigheyd niet konnen bekomen.

Den 9 is Pieter Heyndricksz / Stierman op 't Schip de Griffoen/ tot schipper op 't selve schip gestelt/ overmids Pieter Cornelisz Hartloop / schipper op de Griffoen / als schipper op 't schip den Arent over-gegaen was.

Tot Lieutenant van de Compagnie van Capiteyn Omarus Everwijn/ is gestelt Adriaen van Noorderwyle/ ende tot Vaendrich vande selve Compagnie Robbert van Vollenhove/ beyde Appointees.

Den 11 hebben wy het gantsche Dorp van La Puna in brand gesteken/ ẽn de muren van de kerck om ver getrockẽ.

Den 12 's morghens met de voor-ebbe is de Vlote van 't Eyland Puna vertrocken. Wy misten acht soldaten van de Compagnie van Capiteyn Schutte / 4 Franschen ende 4 Engelschen/ die aen land/ ten tyden van ons vertreck / zijn blyven staen/ ende by den Vyand dachten over te loopen.

Den 13 konden wy door stilte ende contrarie wind noch niet in zee geraken.

Den 16 's avonts verviele wy ontrent 10 mylen by Oosten Capo Blanco/ doen wy het wenden/ ende met een W. Z.W. wint N.W. aen seylden.

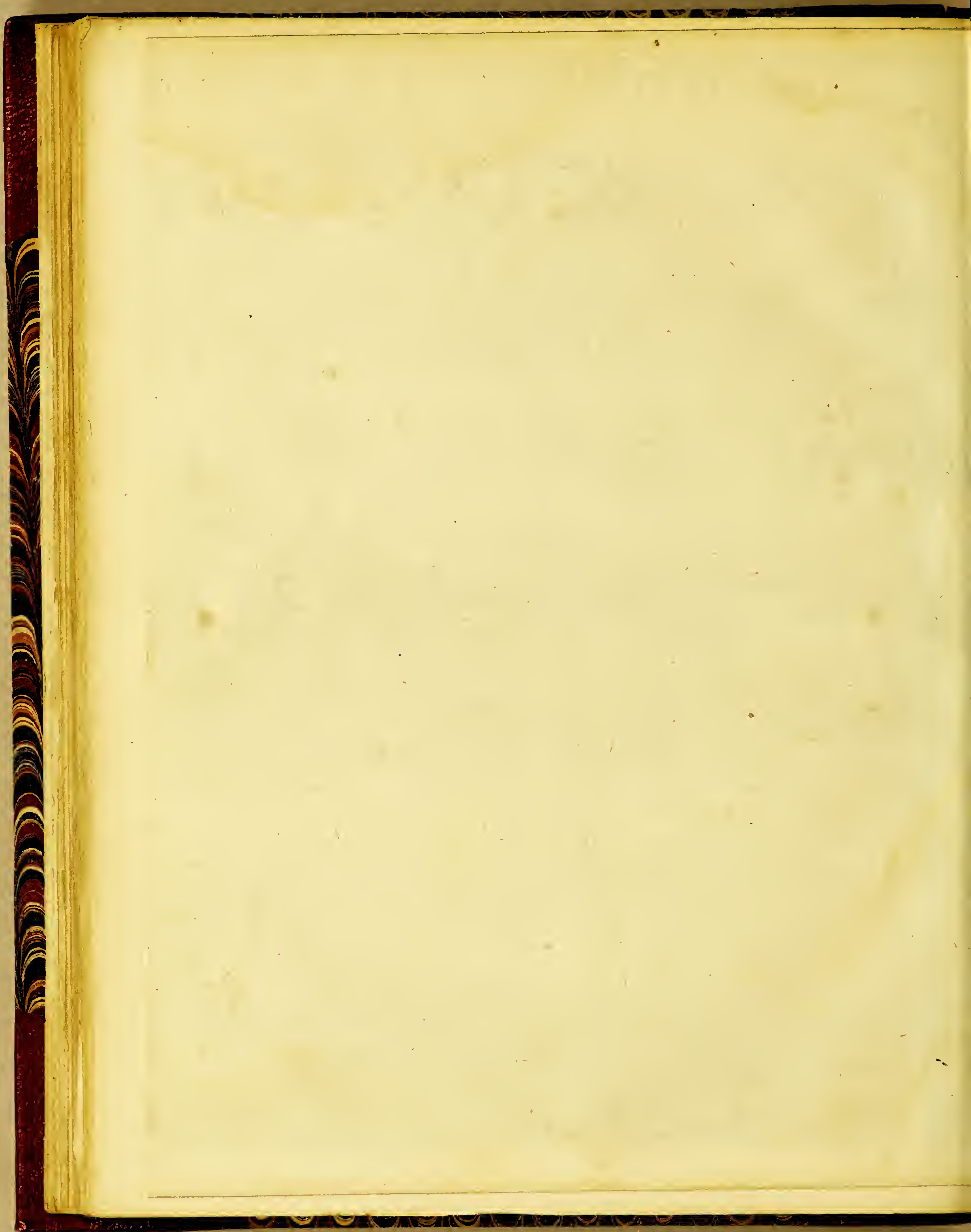
Den 17 bevonden wy op de middagh de Zuyder-breette van 3 graden.

Den 18 kregen wy de generale Z.Z.W. wind.

Den 19 van daeg is op 't schip den Arent overleden Willem Commers/ Commijs op 't selve schip/ een stout ende geresolveert krijghsman.

Den 20 continueerde de Z.Z.W. wind. Het verwonderde ons / dat wy de Eylanden de Gallapagos niet en sagen/ hoewel wy/ volgens de Caerte/ de lenghte van de selve Eylanden hadden / ende meest alle de bestecken van de stier-lieden

VERTONING VANDE HAVEN VAN ACAPVLCO
ACAPVLCO
BAYA DEL MARQVEZ
F.82

den tusschen de Eylanden door liepen / dan wy gisten / dat 1624.
sy op haer ware langhte niet en laghen / ende dat sy by W. Septẽber
van ons waren.

Den 22 op de middagh de hoogte 1 graed ende 25 minuten/ende sagen kort daer aen by Z. van ons eenige Eylanden/ die wy de Gallapagos gisten / hoewel de bestecken der stier-lieden de selve Eylanden al gepasseert waren. De Z. W. wind continueerde tot op den 10 October / hoewel wy in de laetste daghen somwylen stilte hadden / doen de wind Z.O. ende O.Z.O. liep.

Den 11 October op de middagh de hoogte 12 graden ende 50 minuten / ende waren met een doorgaende koelte uyt den Z.O. ende Z.Z.O. Noort-West geseylt. October.

Den 12 ende 13 continueerde de Z.O. wind.

Den 14 ende 15 hadden wy meest stilte.

Dẽ 16 de hoogte 15 graden eñ 55 minutẽ: de wint N.W.

Den 17/18 ende 19 continueerde de N.W. wind.

Den 20 met den dage saghen wy 't vaste land van Nova Hispania/ 't welck hem met hooge bergen vertoonde N.O. van ons. Op de middagh hadden wy de hoogte 17 graden ende 50 minuten/ende dreven den gantschen dagh in stilte. Komen op de Custe van Neuba Spagnia.

Den 21 's morgens stilte / op de middagh de hooghte van 18 graden. 's Nachts in stilte zijn 4 groote Chaloupen nae de wal geroeyt/ om een visschers Barckjen te intercipieren/ daer uyt wy des Vyands gelegentheyd verstaen mochten/ ende verkent raken / hoe verre wy noch van de Port van Acapulco waren.

Den 22 op de middagh de hoogte 18 graden ende 12 minuten/ende waren noch ontrent 2 mylen van land. Naer de middagh stelden wy ons cours met de zee-wind uyt den Z. W. na de wal toe/ om op de afgesondẽ chaloupen te wachtẽ/ die na Sonnen ondergang by ons quamen/rapporterende/ dat sich de Cust O.Z.O. ende W.N.W. streckt/ eñ dat de diepte een gotelingh-schoot van de wal is 20 a 30 vademen

 zant

1624. zant ende singel gront/ ende dat sy wel eenig volck aen lant hadden gesien/maer dat zy om de groote barninge daer niet hadden konnen bykomen.

October.

Den 23 's morghens stilte/ de Zee grof uyt Z. W. na de middagh de wind uyter Zee als op gisteren/ soo dat wy bevonden / dat de wind op de Cust van Nova Hispania ordinaris van voor de middag tot 's avonds uyt ter Zee komt/ ende te middernacht uyt het lant. 's Nachts variabele wint met donder ende blixem.

Sien Siguataneio.

Den 24 hadden wy Siguataneio / 't welck seer kenbaer is aen 4 witte Clippen / die 3 mijlen van Siguataneio leggen. Wy sagen hier na den bergh van Calvario / die gehackelt is/ ende Z. W. in Zee streckt/ende van alle kanten in't aenkomen een eylant schijnt te wesen. 's Nachts kregen wy stilte met donder blixem ende regen.

Den 25 avanceerden wy weynigh om de stilte/ ende door dien wy vreesden Acapulco by nacht voor by te seylen.

Den 26 ende 27 seylden wy langhs de wal / ende hadden de hooghte van 17 graden/ op welcke hooghte de Port van Acapulco ghelegen is.

Komen inde Port van Acapulco.

Den 28 met den daghe waren wy ontrent een half myle van het Eyland dat voor de port van Acapulco leyt/ende so wy noch niet konden bekennen / dat alhier Acapulco was/ soo is onse chaloupe voor uytgeroeyt/om te besichtigen / die weder - keerende een schote dede tot een teken/ dat alhier de Haven van Acapulco was / waerom de schepen draghende daer na toe hielden / ende op den avond in 't ghesichte van 't Casteel gheset hebben. Het Fort ofte Casteel van Acapulco is dese laetste jaren eerst nieuw ghemaeckt/ende op een uytsteeckende punt gheleyd/tot bevrydinghe van de Gallioens die uyt de Manillis komen/ die dicht onder 't Casteel setten konnen. Het heeft vier Bolwercken/die met 10 oft 12 stucken beset zijn/ende is met eene steene muur rontom omtrocken/het schoot in onse aenkomste twee schoten / die niet toe-

repck-

reyckten. Wy bevonden alhier in de Haven 2 ofte 3 kleyne Barckjens / die niet waerdigh waren yet daer op te attenteren. 1624. October.

Den 29 hebben wy ghesocht met de Spangiaerts in onderhandelinge te treden/om uyt haer ostagiers/ende maniere van handelinge te verstaen/ oft sy dit jaer oock Gallioens uyt de Manillis verwachtende sijn/ende oft der selver komste haest op handen was. Wy gaven aen de Spangiaerts te verstaen/hoe dat dese Vlote langs de custe van Peru seyldee/enige spaensche Capiteyns ende andere gevangenen bekomen hadde/ende also de Heer Admirael nu van sinne was na Oost-Indien over te steken / dat hy de Spaensche ghevangens voor eenige ververschinghe wilde laten rantsoeneren / by so verre de Gouverneur eenige gequalificeerden als Ostagiers aen de schepen wilde senden om te handelen/daer tegen eenige van de onsen in het Kasteel souden blyven: hier op werd van de Gouverneur gheantwoord/dat hy niet van meeninghe was eenige Ostagiers aen de Heer Admirael te senden/ ofte yemand in het Kasteel te ontfanghen/ maer by aldien de Heer Admirael goet vond/de gevangens voor gelt te laten lossen / dat men de gevangens soude voor haer brenghen/ dat sy in alle redelijckheyd met ons wilden handelen/ maer so de Heer Admirael hier toe niet verstaen konde/is de handelinge ge-eyndiget.

Den 30 eñ 31 heeft de geheele Vlote in de Port van Acapulco blyvẽ houden/also wẽ door stilte niet konde vertreckẽ.

Den 1 November zijn al de schepen in stilte uyt de Haven gebougeert / om onder 't seyl te gaen / daer het Kasteel ses schoten na dede sonder te treffen. Op den avond is de Vice-Admirael/met de Schepen Amsterdam/ de Eendracht/ den Arent / de David ende de Griffoen met de Jachten de Jager ende 't Geweld/ende de chaloupe van den Arend/van de Heer Admirael gescheyden / ende is 18 oft 20 mylen boven wints ofte by Westen Acapulco gaen setten / op dat hy de Novẽber

 Gallioens/

1624. November

Gallioens/die na ons meeninge daer ontrent het lant souden aen doen/ mochte aen boort komen/ende beseylen/ ofte door naerstigh vervolghen de selven het Esquadron van de Heer Admirael mochte in handen jagen. De Heer Admirael heeft het wederom in de Haven van Acapulco met de resterende schepen geset.

Den 2 zijn de schepen Mauritius/ Hollandia/de Hope/de Winthont ende Nassauw van Acapulco t'seyl gegaen/ende hebbende een ontrent 1 en een half mijl van den ander ghesettet/so dat het Oostelijckste schip de Hope ontrent 1 en een half mijl boven Acapulco/ende het Westelickste schip Mauritius het Oostelijckste Schip van het Esquadron van de Heer Vice-Admirael in't ghesicht heeft gaen leggen/ende de Heer Admirael is met de schepen Delf ende Orangien in de Port van Acapulco blyven leggen.

Halen water in Puerto del Marques.

Den 3 ende 4 hebben de Boots ende de Chaloupen van de schepen Delf ende Orangien in Porto del Marques ontrent 1 en een half mijl van Acapulco water ghehaelt. De Heer Admirael sond 9 Soldaten op het hoogste van't Eyland / om nacht ende dagh goede wacht op de Gallioens te houden/ ende toe te sien wat onse Schepen wedervoer.

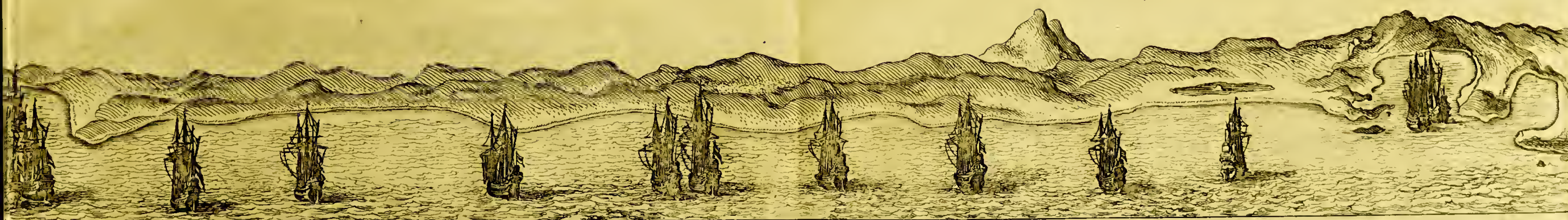
Den 5 is een Bosschieter van't schip Orangien van het Eyland/by den Vyand over geswommen.

Den 7 is Capiteyn Witte met de Boots eñ Chaloupen wederom om water geweest/maer soo de vyant hem daer in embuscade ghelevd hadde / die ons volck besprongh/so heeft ons volck de vlucht na de Chaloupen genomen/ met verlies van 4 mannen/ die verdroncken ende geschoten werden/ ende so der noch een man aen strant was staen blyven/is Capiteyn Witte/ om die man te bergen/weder nae strant recht op den vyandt aen - gheroept / ende heeft die man selver in de Chaloupe ghetrocken/ maer de Capiteyn is ondertusschen in zijn syde gheschoten/ daer van hy naemaels ghenesen is.

Den

Vertoning hoe de Nassausche vloot heeft ghelegen onder de Cust van Nueva Spagna, wachtende op de Schepen uyt de Manillas.

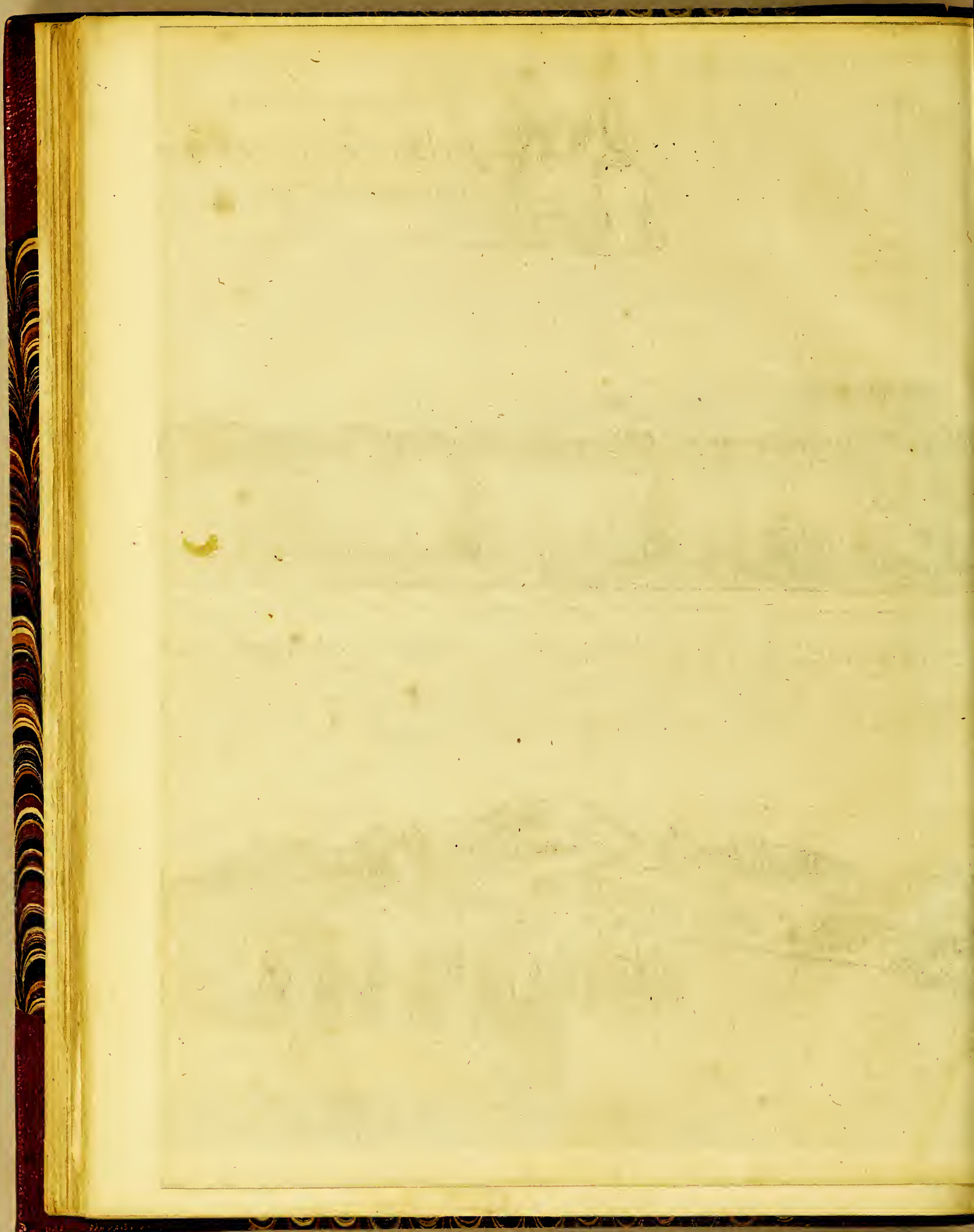
ACAPVLCO

Vertoning van de Ree waer de Nassausche vloot heeft ghelegen onder de Suydwestsyd van't eylandt Guagan, een vande Ladrones eylanden

F.86

Den 8 is de Heer Admirael uyt de Haven van Acapulco t'seyl gegaen.

Den 15 is de Vice-Admirael/ latende zijn Esquadron-schepen op de wacht legghen/ met het Jacht de Winthond by de Heer Admirael gekomen. Hy verhaelde/ dat zy 16 oft 18 mijlen by Westen Acapulco een goede water-plaetse gevonden hadden/ daer de schepen haer van water voorsagen/ maer dat men om de groote barninge aldaer qualijck konde landen. Wy waren van daegh ontrent 5 mylen by Westen Acapulco/ en liet de Heer Admirael de ly-waerste schepen waerschouwen dat sy hem datelijck souden volgen.

Halen water 18 mylen by Westen Acapulco.

Den 16 ende 17 was de wind Westelijck/ so dat wy weynigh avanceerden.

Den 18 zijn vier Soldaten/ die met de Chaloupe van het schip Hollandia na den Vyand meenden te roeyen/ van den Raed gecondemneert/ om gehangen te worden.

Den 19 ende 20 de wint uyt de Westelicker hand.

Den 21 sagen wy de Westelijckste schepen van het Esquadron van de Vice-Admirael. Wy waren van daegh ontrent 17 mylen boven Acapulco/ ende hadden in de tijt van ses dagen 11 mylen om de West gewonnen. Des nachts hadden wy een Travade uyt den Westen/ met groote regen.

Den 22 sagen wy alle de schepen onder seyl/ die om de stilte die de gantsche dag geduurde/ niet by ons konde komen. Wy verstonden uyt het Jacht/ dat voor af quam/ datter ses soldaten by den Vyand waren over gheloopen/ ende dat de schepen Amsterdam/ ende de Eendracht haer water ingenomen hadden/ ende dat de Spangiaerts des anderen daegs na haer vertreck/ haer wel 600 mannen sterck op strant vertoonden/ die buyten twijffel ons water-haelders souden overvallen hebben/ ten ware ons volck al van landt hadde vertrocken geweest.

Den 23 een kleyn koeltjen uyt de Noordelicker hand.

Den 24 een styve coelte uyt den Westen: tegen den avond

is de

1624. is de groote Chaloupe vande Vice-Admirael omgeworpen/ die om het harde weder niet konde geberght worden/ so dat de Chaloupe met de metale draerkens/ daer mede die voorsien was/ de zee ten besten gebleven is.

Novẽber

Den 25/26/27/ en 28 seylden wy om de West dicht langs de wal/ soeckende nae de Eylanden de Ladrilleros/ die 40 spaensche mylen by Westen Acapulco legghen/ aldaer/ volgens het schryven van het spaensche Journael/ water/ vis/ ende Patattas in overvloed soude te bekomen zijn/ ende also wy nu meer als 45 Duytsche mylen by de wal op-gekomen waren/ ende gheen apparentie van de selve Eylanden sagen/ so dachte ons dat alle moeyte om de selve Eylanden te soecken/ te vergeefs was.

Den 29 heeftmen de Jachten/de Winthond ende 't Geweld in brand gesteken/ alsso die onbequaem waren om langer by de Vlote te blyven. Noch heeftmen een oude Piloot Diego Sanchios/ die ons goede dienst zint de voyage ghedaen heeft/ende twee overloopers/op haer versoeck/ met een kleyn bootken aen land gesonden.

Stekẽ over nae d'Oost-Indien.

Op de middagh de hooghte 17 graden ende 50 minuten/ en hebben doen alle devoyr gedaen/om in de Oostelicke passaet wind te geraken. De wind was N. W. met een fraeye koelte.

Den 30 heeft hem de Heer Admirael met de principael Officieren van de Vlote op 't Schip Hollandia vervoeght/ om in 't executeren van de vier ter dood-verwesen Soldaten present te zijn/maer alsso alle de Crijghs-Officieren voor dese gevangens seer instantelick by de Heer Admirael intercedeerden/so heeft de Heer Admirael geconsenteert/dat sy met haer vieren briefkens souden treckẽ/ en dat de drie van haer vieren souden ghepardonneert worden. Het ongheluck is Frans Fout van Hildersom te beurt gevallen/ die datelick aen de Nock van de rhæ is opgehangen.

Op de middagh de hooghte 17 graden ende 50 minuten:

de

de wint W.N.W. en tegen de nacht N.N.W.met redelijcke koelte. 1624.

Den 1 ende 2 December was de windt N. N. W. ende N. de cours was Z.W. Decēber.

Den 3 kregen wy de generale N.O.ende O.N.O.wint/ waer mede wy de cours om de West stelden.

Den 14 's avonds op de hooghte van 15 graden/ ende 15 minuten/hadden wy een groote Travade uyt den Noordt-Oosten.

Den 16 heeft de Heer Admirael het Jacht de Jager laten voor seylen/ om de Schepen by nacht met een schoot te waerschouwen/indien hy eenigh land gewaer wert.

Den 23 is op 't Schip Mauritius overleden Adriaen Verplancken/Commijs op 't selve schip.

Den 1 Januarij is aen yeder back een kanne spaensche Wijn tot een nieuwe Jaer vereert. 1625.

Den 8 heeft de Heer Admirael belast/overmits de scheurbuyck seer toe nam/ waer aen daeglijcx veel volcks van de Vlote stierf/ dat men in het over boort setten van de dooden niet en soude schieten/ want het schieten/ 't welck menighmael op een dagh in diverse Schepen gheschiede/ grooten schrick onder het volck causeerde. Men heeft oock aen yeder man een pimpelken Brandewijn daeghs begonnen uyt te deelen. Ianuarius

Den 11 is Pieter Claesz Slacht/Commijs op 't Schip de Eendracht/ overleden.

Den 15 's morgens sagen wy land West van ons:'t was laegh land/daer het vreesselijck barnde/ so dat wy groot geluck hadden/dat wy by nacht hier op niet en vervielen/ om dat de gheheele Vlote groot perijckel soude gheloopen hebben. Wy gisten dit land Islas de Galperico te zijn. Sien land.

Den 23 op dese tijd taste de scheurbuyck ons volck so geweldigh aen/ datter daeghlijcx vele storven/ eenighe Schepen waren soo machteloos dat zy nauw ghesondt volck

1625. hadden/ om de Schepen te voeren. Van daegh is Cornelis Jansz/ Commijs op 't schip de David/ gestorven.

Ianuarius

Den 25 op de middagh saghen wy 't Eyland Guagan/ een van de Eylanden van de Ladrones/ daer wy op den avond by quamen. Het was redelick hoogh effen land/ ende de Ladronesen quamen de Vlote meer als twee mylen met twintigh Canoes van land te ghemoet/ verruylende voor oudt yser/ Cocos/ Bananas ende Patattas. Wy hebben den gantsche nacht met groote stormen bygehouden/ om op morgen met den dage de Reede te soecken.

Sien de Ladrones Eylanden.

Den 26 's morgens quamen de Ladronesen met 150 Canoes aen de Schepen/ verruylende Cocos ende Ananas/ so dat ons Schip alleen ruylde ontrent 700 Cocos. Op den avond zijn wy aen de West-zyde van 't Eyland Guagan op 10 vademen zand-grond/ een Gotelingh-schoot vande wal ten ancker ghekomen. 't Schip de Hope raeckte grond af/ ende so hy maer 8 of 10 gesonde mannen op hadde/ heeft hem de Heer Admirael hulpe toe ghesonden/ die hem des nachts op de Reede brachten.

Den 27 is de Vice-Admirael met de helft van de Soldaten nae het kleyne Eyland ghevaren/ dat ontrent dry mylen by Zuyden de Reede gheleghen was/ om te sien oft aldaer eenighe ververschinghe ten dienste van de Vlote te bekomen waer/ dan alsoo het daer gheweldigh barnde/ ende men lichtelijck door de verborghen klippen een Chaloupe soude verloren hebben/ende de Ladrones op de Vice-Admirael versochten/ dat hy met sijn volck van land soude willen blyven/ alsoo sy alles in overvloed aen de Schepen souden brenghen/ is hy weder na de Reede gekeert. De Schout by nacht heeft met de resterende soldaten de Baey besocht/daer hy een water-plaetse vant/ daer het water licht om halen was. Wy ruylden desen dagh eenige hoenderen/ ende meer als 7000 Cocos.

Den 28 werden 50 soldaten/ tot bewaringe van de groote Cha-

te Chaloupe/ die aen land soude vertimmert worden / ende tot bevrydinge van de water-haelders/aen land geleyt. Desen avond is Capiteyn Omarus Everwijn van een hartvang subytelick gestorven. 1625. Ianuarius

Den 29 waren wy genootsaeckt meer soldaten/ende twee metale Draeckens aen land te brenghen/ om dat de Ladronesen met Assagayen gewapent/ in groote menighte aen de water-plaetse quamen.

Den 1/2/3 ende 4 Februarius brachten de Ladronesen veel Rijs aen de Schepen / die wy van haer ruylden / een Bael van tseventigh ende tachtentigh pont Rijs / voor een verroeste bijl oft hack-mes/ die gantsch bedorven was/ ende nieuwers toe diende. Februar.

Den 5 is een generale Monsteringhe door de Vlote gheschied/ ende werden noch bevonden 1260 koppen / daer onder begrepen zijn 32 so ghevanghen Spangiaerts/ als Negros.

Den 8 is tot Capiteyn ghestelt/ in plaetse van Capiteyn Everwijn/die overleden is/ Hendrick Rose/Lieutenant van Capiteyn Schutte.

In wiens plaetse tot Lieutenant is gestelt Barēt Schutte/ Vaendrigh van de selve Compagnie/ ende tot Vaendrig van die Compagnie is ghestelt Otto van Vollenhove / Appointee.

Den 9 heeft de Heer Admirael aen Land een Predikatie laten doen.

Den 11 's morghens zijn wy van 't Eylandt Guagan t'seyl ghegaen. Het Eyland Guagan is een van de Eylanden/ die men noemt Islas de las Velas/ ofte van de Ladrones / ende leyd op de Noorder breette van derthien en twee derdendeel graden/maer de reede/ daer wy met de Vlote op 10/ 20 en 30 vademen zand-gront ontrent anderhalf Cartouw-schoot van de wal gheset lagen/ heeft de hooghte van derthien en een half graden. De reede leyd aen de West-syde

1625. de van 't Eylant/ende kan so wel van by Noorden als van by Zuyden het Eyland beseylt worden. Het land is tamelijck hoogh/ vruchtbaer ende op veel plaetsen met rijs besaeyt/als blijckt uyt de quantiteyt die wy gheruylt hebben. Cocos-boomen zijnder sonder ghetal/ soo oock op het Eyland dat aen de Zuyd-Oost hoeck leyd/en Palmijten heeft men over al veel/ dan het schijnt dat dese by de inwoonders in waerden ghehouden worden. Anjamas vallen hier sonder getal/ die wy in groote menighte van haer geruylt hebben. Wy hebben in de tijdt/ dat wy hier gheleghen hebben ontrent 200 Hoenderen gheruylt/ dan gheen beesten konnen bekomen/ wat moeyte wy daer oock toe ghedaen hebben. De Ladronesen zijn van leden treffelijck gheproportioneert/ende van stature grooter als de Tarnatanen ende andere Indische natien. Sy zijn roosachtigh van coleur/ende gaen heel naeckt/ maer de vrouwen bedecken haer schamelheyd met een blad. Haer wapenen zijn Assagayen ende slinghers/daer mede sy den ander den oorlogh aen doen/ meesterlijck daer met om gaende. Haer Canoes zijn aerdigh gemaeckt/ eñ konnen seer scherp by de wind seylen/sy hebben maer eene vleugel/waer mede sy de Canoe in't seylen konnē in't gewicht houden/staende verder ofte nader de Canoe/na dat de wind sterck koelet. Met dese Canoes dorven sy wel 2 of 3 myplen in Zee gaen/ al is 't dat de zee grof gaet/ om dat sy haer Canoes/ als sy om vallen/ lichtelick konnen droogh maken. Sy schijnen met den eersten oprecht in 't handelē te zijn/maer daer na siet men dat de naem van Ladrones haer niet te vergheefs ghegheven is/ want sy debalen rijs die wy van haer kochten/ ten deele met zant ende steen vulden/ende rechten meer ander dieverijen aen. Die hier aen land willen gaen/moeten haer wel verseekeren/eñ van wapenen voorsien/ eñ in 't alderminste op de Ladronesen niet vertrouwē/ want alle die ter sydē afgaen/ staen in perijckel van gemassacreert te worden/ gelijck eenige van ons volck wedervaren is.

Februar:

Den

Den 14 op de middagh de hoochte 10 graden en een half/ ende sagen doen een eyland W.Z.W. van ons 8 myplen: wy gisten dit land het Eyland Sahavedra te zijn / hoe wel het met de Caerte op 't nauste niet en accordeerde. 1625. Februar:

Den 15 saghen wy met Z.O. Son een ander Eylandt/ 't welck wy een nieuw Eylant achten te wesen / om dat het niet in de Caerte en stont. Het was redelijck hoog lant even gelijck Guagan/ de N.O. eñ N.W. hoeck leggẽde ontrent 4 myplen van den anderen / en het is tamelijck breet so wy sien konden: aen de N.O. hoeck streckt hem een groot rif af wel 2 myplen in Zee. Daer quamen diversche praeuwen van land/ naer ons toe/ daer in eenige persoonen saten van ghedaente eñ postuur als de Ladronesen / met lang swart hayr/ ende eenighe vercierselen om haer lijf behangen/ dan soo wy voort seylden/ konden sy niet aen boort komen. Dit lant was bewoont ende wel ghebouwt/ soo veel men sien konde/ ende leyd op de hooghte van 9 en dry vierendeel graden.

Den 16/ 17/ 18 ende 19 continueerde de door-gaende N.O. wint.

Den 20 hadden wy stormachtigh weder uyt de Oostelicker hant/ met geweldigen regen. Wy hebben het des nachts met schover-seyl om de West laten voortstaen / om niet te vervallen in de Bocht by Noorden Caep de Viscajo/ dat de Oost-hoeck is aen 't landt van Magindanao / het Zuydelickst groot Eyland van de Philipinas.

Den 21 continueerde het stormachtigh weder. Wy lieten het des nachts met het hooft om de Noordt met kleyn seyl dryven/ om niet op een lager wal te vervallen.

Den 22 konden wy noch geen lant sien / hoe wel de meeste bestecken de geseyde Caep al gepasseert waren.

Den 23 's morghens is by den Heer Admirael ende den Raet de bestecken van de Stier-lieden ghesien / ende haer advijs ghehoort zijnde/ ghereſolveert datmen Z.Z.W. soud aengaen tot op de hoogt van dry graden/ ende alsdan 't lant van

1625. van Gilolo aendoen / om van daer een vaste cours na Ter-
Februar. nate te stellen. Op den middagh bevonden by 't peylen van de hooght dat de stroom ons gheweldigh om de Noord had gheset/ hoewel de Noordlijcke Mousson doorwaeyde.

Den 24 op middernacht vonden ons op 4 graden 50 minuten.

Den 25 wesende met N.O. wind Z.Z.W. gestevent/ of so men meende ghezeylt 12 mylen. Vonden op den middagh de hooght 6 graden 20 minuten. Bevindende dat wy in een half etmael / in 't Noorder Mousson/ Z. Z. W. stevenende een halve graed/ om de Noord geset waren.

Den 26 's middaghs op 4 graden.

Den 27 's middaghs op 2 graden 45 minuten/ blyvende by de geseyde Z.Z.W. cours/ de wind noch al uyt de Oostlijcke hand.

Den 28 sagen wy 't land W. 6 mylen van ons: de stroom sette ons geweldigh in.

Martius. Den 1 Martius dreven wy in stilte.

Den 2 kregen wy in 't gesicht de bergh van Gannacanor/ gelegen op de Cust van Moro/ het welck het Noord-eynd is van Halemahera/ oft 't groote lant van Gilolo/ daer de Moluckse Eylanden aen de West-zyde onder of bylangs leggen.

Den 4 op de middagh de hooghte 1 graed ende 40 minuten. Tegen den avond een lustige koelte uyt den Noorden/ daer mede quamē wy inder nacht ontrent Maleyen/ hooft-stadt van 't Coninghrijck van Ternate. De Heer Admirael sand een Chaloupe voor uyt nae Toluco / om de Heer Gouverneur vande Molucquos/ Jaques le Febre/ die voor dien tijdt aldaer was / van onse komste te waerschouwen/ maer om dat het stilder werd/ quamen wy eerst met den dage voor Maleyen op de Reede.

Komen in de Molucquas.

Den 5 na onse/ ofte den 6 nae de gemeene Indische rekeninghe/ heeft de ghemelte Heer Gouverneur den Heer Admirae

mirael aen boort wellekom gheheeten / ende zijn teghen den middach met den ander aen land gevaren. De oorsaeck van het verschil des tijds is / dat onse Vlote van Holland om de West seylende/ ontrent sesthien uren met de Sonne gheloopen is/ so dat wy de daghen ordinaris een weynigh grooter ghehadt hebben als van 24 uren / ende dat die uyt Holland na Indien geseylt zijn/ om de Oost loopende / tegen de zonne geloopen zijn / dat die de daghen ordinaris een weynigh korter gehad hebben als 24 uren / ende de Sonne ontrent 8 uren op de middag inde Moluccos vroeger ontmoet zijn als in Holland/ so dat de differentie een gantsche dagh is. 1625. Februar:

Den 9 is het schip de Eendracht ten dienste van de Oost-Indische Compangnie gheseylt nae Maquian / een vande Moluckse Eylanden / namelijck het vierde van de groote van Noord af te tellen / ende over ses daghen wederom ghekomen.

Den 13 is te Maleyen tydinghe gekomen/dat de Trouwe een van d'Oost-Indische Compangnies Schepen gebleven is op Sangi/een Eylant vijftigh mylen ontrent het Noord-West ten Noorden / van 't Eylandt Ternate / op den wegh nae de Filipinen. Van daegh is de Heer Admirael met de vier principaelste schepen / ende de meeste macht van de Vlote nae Caleamate/een onser Forten op Ternate geseylt om het selve te slechten.

Den 16 zijn de voorsz Schepen nae dat het Fort geslecht ende 't geschut daer van gelicht was/ weder op de reede van Maleyen gekomen.

Den 17 is de Vice-Admirael met vier Schepen van Maleyen ghegaen om te slechten ons Fort/ op 't Eylandt Motyr/wesende het derde groot Eylant in de Molucquos.

Den 25 is de Vlote met den Gouverneur van de Molucquos na Maquian gheseylt / daer de Vice-Admirael met de vier ander Schepen by gekomen is/ende heeft op de reede van Gnoffaquija gheset.

Den

1625. Februar. Den 26 is gheresolveert dat men voortaen in de Vlote de Indische wijse / in het schaffen van de spyse soude volghen. Oock is geordineert/dat het Schip de Eendracht na Sangi soude gaen/om het volck ende het geschut van 't gebleven schip de Trouwe op Maleyen te brengen.

Den 28 is de Vloot van Maquian gescheyden / ende om dat de wind te scherp was om boven de Gorities te seylen/ zijn wy geloopen door de Strate die tusschen oud en nieuw Batsjan doorgaet.

Den 30 zijn wy de enghte gepasseert/ende voor ons Fort op Labou in Batsjan ten ancker gekomen.

Den 31 zijn wy van Batsjan ghescheyden / ende hebben ons cours na Amboina gestelt.

Aprilis. Den 4 Aprilis is de Vlote gearriveert op de Reede voor 't Casteel op't kleyn Amboina/alwaer het schip Delf hem van een nieuwe mast voorsien heeft/ende is voort by de Gouverneur van Amboina/genoemt Herman van Speult/alle preparatie gemaeckt tot een tocht op Loehoe en Cambelo/op't land van Ceram / tegen over den Noord-West-hoeck van 't groot Amboina.

Den 25 is de Chaloupe van 't schip den Arent met brieven van onse komste / aen de Heer Gouverneur Generael/ wegens de Geunieerde Nederlanden in Oost-Indien / na Batavia afgesonden.

Majus. Den 14 Majus is de Heer Admirael met de schepē Mauritius/ de Griffoen/ ende de David (het schip den Arent van te voren na Cambelle / ende de Hope na Loehoe gescheyden zijnde) met de gheheele macht vande Vlote / ende de Heeren Gouverneurs van Amboina / Speult ende Gorcom / met alle de Correcorren ende macht van Amboina op de tocht na Ceram gegaen/aldaer men voor eerst de sterckte Loehoe verovert/ ende gantsch geruineert heeft/ en daer nae de wederspannige Negries of Dorpen verbrant/ ende al haer nagel-boomen verdestrueert/ ende te gronde vernietight heeft.

Loehoe en de Cambelo gedestrueert

Den

Den 22 Junius is de Heer Admirael met de Gouver- 1625.
neurs weder op Amboina gekomen / latende de schepen met Iunius.
de siecken om de contrarie mousson / op de reede van Cam-
belle blyven.

Den 18 Julius is de Heer Admirael ende de Gouverneur Iulius.
Speult van Amboina met de Vlote na Batavia t' seyl ghe-
gaen.

Den 19 zijn de schepen die voor Cambelle geset lagen / by de Vlote gekomen / om dat het Jacht de Jager (een van de Spaense Pryfen) so leck was / dat hy het niet langer boven water konde houden / ordonneerde de Heer Admirael / dat het schip Hollandia het geschut van 't selve Jacht op de reede van Cambelle soude lossen / ende het Jacht in de brandt steken / en in de strate van Botton weder by de Vlote komẽ.

Den 20 zijn wy door scherpheyd van de Zuyden windt genootsaeckt by Noorden 't Eyland Boero om te loopen.

Den 22 heeft de Vlote in de N. O. Bay van Boero het Jacht Nassau van zijn geschut ontlost / en als onbequaem om by de Vlote te blyven / verbrant. Alhier is 't schip Hollandia weder by de Vlote ghekomen.

Den 2 Augustus zijn wy op de reede van Botton ghear- Augustus
riveert.

Den 6 is de Vlote van Botton gescheyden.

Den 10 zijn wy op de reede van Macassar ten ancker gekomen / al waer de Heer Gouverneur Speult aen lant geweest / ende by den Coningh vriendelijck ontfangen is.

Den 19 is de Vlote van Macassar gheseylt.

Den 25 is de Gouverneur Speult met de schepen Orangien ende Mauritius nae Japara ghegaen / ende de Heer Admirael heeft met de resterende Schepen zijn cours recht toe na Batavia gestelt.

Den 29 is de Heer Admirael met eenige schepen ghearriveert op de reede van Batavia / wesende de hooft-Stad der Nederlantsche Compangnie in Oost-Indien: al waer de

1625. Gouverneur Speult ettelijcke dagen daer aen met de sche-
Augustus pen Orangien ende Mauritius mede gekomen is. Eñ om dat ten tyde van ons arrivement/ te Batavia geen avantagieuse aenslagen voor de Oost-Indische Compagnie voorvielen / waer toe men de gheheele Nassausche Vlote soude hebben moghen gebruycken/soo wert by de Heer Gouverneur Generael ende den Raet van Indien goet gevonden/ dat men de schepen van de selve Vlote soude scheyden/en na sulcke plaetsen schicken / daer sy het Vaderlandt / ende de Oost-Indische Compagnie / het meeste voordeel / ende den Vyand de meesten afbreuck mochten doen. De Heer Gouverneur Speult is met de schepen Orangien / Hollandia en Mauritius (daer op waren de Capiteynen / Enghelbert Schutte / Johan Ter Halte / ende Evert de Vries / ende Justus de Vogelaer / Coopman op 't Schip Amsterdam/) van Batavia na Suratte geseylt/die van daer op het spoedighste nae 't Vaderlandt dachten te komen. De Vice-Admirael Jan Willemsz Verschoor / is met de twee schepen de Hope en Griffoen / ende noch twee Jachten van d'Oost-Indische Compagnie op een tocht nae Malacca ghegaen. De schepen den Arent ende de David zijn nae de Cust van Coromandel ghesonden. 't Schip de Eendracht/ soo haest het uyt de Moluccos tot Batavia ghearriveert was / heeft men 't toegerust om met den eersten nae 't Vaderlant te seylen/ende de twee resterende schepen / Delf ende Amsterdam heeft men aen 't eylant Onrust geset/ om te verdubbelen ende/de Eendracht te volgen.

October. Den 29 October is de Heer Admirael/sieck zijnde met de Schepen de Eendracht/ ende 't Wapen van Hoorn vol-laden zijnde/van Batavia nae 't Vaderland geseylt.

Novẽber Den 3 Novembber is de Heer Admirael Gheen Huygen Schapenham op't schip de Eendracht overleden / ende den 5 dito op 't Eylant Pulo Bossoc 2 mylen van Bantam begraven.

Den

Den 27 zijn wy buyten de Straet Sunda gheweest/ na 1626.
dat wy door contrarie wint ende stilte meer als dry weken Ianuarius
in't passeeren van de Strate door gebracht hadden.

Den 22 Januarij zijn wy op de reede van de Caep de Bona Esperanca wel ghearriveert / alwaer wy hebben gevonden Brieven van 't Schip Middelburgh van dato 28 December 1625. Als wanneer 't selve van de Caep naer S. Helena is vertrocken/ beset met 136 man/ ende met goeden moet/so sy schryven om 't Schip in't Vaderlant te brengen.

Den 9 Februarij zijn wy van daer t'seyl gegaen. Februar.

Den 24 zijn wy met de twee schepen op de reede van S. Helena ghearriveert.

Den 11 Maert zijn wy van 't Eyland S. Helena ghescheyden. Martius.

Den 16 Junij zijn wy door sieckte genootsaeckt geweest in Pleymuyen te loopen. Iunius.

Den 9 Julij zijn wy door Godts ghenade met beyde de Schepen in Texel voor-spoedigh gearriveert. Iulius.

EYNDE.

